

ორჭუსის კონვენციის განხორციელების ეროვნული ანგარიშის ფორმატი IV/4
(ECE/MP.PP/2011/2/Add.1) გადაწყვეტილების შესაბამისად

ანგარიში წარდგენილია საქართველოს სახელით I/8, II/10 და IV/4 გადაწყვეტილებების შესაბამისად.

განხორციელების ანგარიში
ინფორმაცია ანგარიშის შედგენის შესახებ

I. ანგარიშის მომზადების პროცესი

აღწერეთ ანგარიშის მომზადების პროცესი. მიუთითეთ, რომელმა საჯარო დაწესებულებებმა მიიღეს მონაწილეობა ან წარმოებდა კონსულტაციები, როგორ მიიღო მონაწილეობა საზოგადოებამ, როგორ იქნა საზოგადოების მონაწილეობის შედეგები გათვალისწინებული. რა მასალას დაეყრდნო ანგარიში.

პასუხი:
საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს (შემდგომში სგდმს) მიერ კონვენციის წინა VI ანგარიში გაეგზავნა სამთავრობო და სხვა შესაბამის უწყებებს¹ განახლების მიზნით (25/06/2024).
26/12/2024 - ანგარიშის პროექტი (საანგარიშო პერიოდი 01/01/2021 – 30/07/2024) საზოგადოების მხრიდან კომენტარების მისაღებად ელექტრონული ფორმით გავრცელდა სგდმს სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის (შემდგომში სსიპ გიგც)² მიერ. დოკუმენტი განთავსდა სგდმს-სა და სსიპ გიგც-ის ვებ-გვერდებზე ვადების მითითებით: კომენტარების მიღებისთვის - 22/01/2025, საჯარო განხილვისთვის - 24/01/2025. ანგარიში (ინგლისურ და ქართულ ენებზე) წარედგინა ორჭუსის კონვენციის სამდივნოს (28/01/2025).

II. ძირითადი საკითხები, რაც მნიშვნელოვანია ანგარიშის გასაგებად/აღსაქმელად

ანგარიშის აღსაქმელად მიუთითეთ მნიშვნელოვანი გარემოებები, მაგ: ფედერალური/დეცენტრალიზებული გადაწყვეტილების მიმღები სტრუქტურის არსებობა; მოქმედებს თუ არა კონვენციის დებულებები მისი უშუალოდ ძალაში შესვლისთანავე; წარმოადგენს თუ არა ფინანსური პრობლემები მნიშვნელოვან დაბრკოლებას კონვენციის

¹ საქართველოს მთავრობის ადმინისტრაციას; განათლების, მეცნიერებისა და ახალგაზრდობის სამინისტროს; კულტურისა და სპორტის სამინისტროს; ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს; თავდაცვის სამინისტროს; იუსტიციის სამინისტროს; ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს; რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს; ფინანსთა სამინისტროს; შინაგან საქმეთა სამინისტროს; შერიგებისა და სამოქალაქო თანასწორობის საკითხებში სახელმწიფო მინისტრის აპარატს; აფხაზეთის ა/რ მთავრობას; აჭარის ა/რ მთავრობას; პარლამენტის აგრარულ საკითხთა კომიტეტს; პარლამენტის გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების კომიტეტს; ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის მერიას; ყველა მუნიციპალიტეტის მერიას; სტატისტიკის ეროვნული სამსახურს; საქართველოს საერთო სასამართლოებს; საკონსტიტუციო სასამართლოს; სახალხო დამცველის აპარატს.

² საჯარო სამართლის იურიდიულ პირი გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი შეიქმნა “ორჭუსის ცენტრის” ბაზაზე 2013 წ.

განხორციელებისათვის და სხვა.

პასუხი:

კონვენციას გააჩნია პირდაპირი მოქმედების ძალა და მისი გამოყენება შესაძლებელია ხელისუფლების სამივე შტოს საქმიანობის პროცესში. საქართველოს კანონმდებლობის თანახმად, ძალაში შესულ საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებასა და შეთანხმებას, თუ ისინი არ ეწინააღმდეგებიან საქართველოს კონსტიტუციას და კონსტიტუციურ კანონს, აგრეთვე საქართველოს კონსტიტუციურ შეთანხმებას, აქვს უპირატესი იურიდიული ძალა შიდასახელმწიფოებრივი ნორმატიული აქტების მიმართ.³

საქართველოს სახალხო დამცველი მიუთითებს, რომ მიუხედავად მაღალი სამართლებრივი გარანტიებისა, ზოგადად, რეგულაციების ეფექტიანი აღსრულებისთვის საჭიროა უფრო მეტი ძალისხმევა.

III. საკანონმდებლო, ადმინისტრაციული და სხვა ზომები, რომლებიც უზრუნველყოფენ მე-3 მუხლის მე-2, მე-3, მე-4, მე-7 და მე-8 პუნქტების განხორციელებას

ჩამოთვალეთ საკანონმდებლო, ადმინისტრაციული და სხვა ზომები, რომლებიც უზრუნველყოფენ მე-3 მუხლის მე-2, მე-3, მე-4, მე-7, მე-8 პუნქტების განხორციელებას ახსენით როგორ ხორციელდება ეს პუნქტები. კერძოდ:

მიღებული ზომები:

(a) **მე-2 პუნქტთან** დაკავშირებით: თანამდებობის პირებისა და ხელისუფლების ორგანოების მხრიდან საზოგადოების დახმარების/დაკვალიანებისთვის;

(b) **მე-3 პუნქტთან** დაკავშირებით: გარემოსდაცვითი განათლებისა და ცნობიერების ამაღლებისათვის;

(c) **მე-4 პუნქტთან** დაკავშირებით: გარემოსდაცვითი საქმიანობის ხელშემწყობი ასოციაციების, ორგანიზაციების/ჯგუფების სათანადო აღიარება/მხარდაჭერისთვის;

(d) **მე-7 პუნქტთან** დაკავშირებით: საერთაშორისო დონეზე კონვენციის პრინციპების ხელშესაწყობად;

მიღებული ზომები:

(i) სამინისტროებში და სამინისტროებს შორის კოორდინაციისათვის სხვადასხვა საერთაშორისო ფორუმებში ჩართული ოფიციალური პირების ინფორმირებულობის მიზნით კონვენციის მე-7 მუხლის მე-3 პუნქტის და აღმათის სახელმძღვანელო პრინციპების შესახებ;

(ii) საერთაშორისო ფორუმების შესახებ ინფორმაციის მისაწოდებლად ეროვნულ დონეზე. მიუთითეთ, რა სტადიაზე ხდებოდა ინფორმაციის მიწოდება;

(iii) საერთაშორისო ფორუმებთან დაკავშირებით საზოგადოების მონაწილეობის ხელშესაწყობად (მაგ. არასამთავრობო სექტორის მიწვევა ქვეყნის დელეგაციებში

³ საქართველოს კონსტიტუციის (მუხლი 4), "საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებების შესახებ" საქართველოს კანონის (1997, მუხლი 6) და "ნორმატიული აქტების შესახებ" საქართველოს ორგანული კანონის (2009, მუხლი 7) თანახმად.

საერთაშორისო გარემოსდაცვითი მოლაპარაკებების დროს მონაწილეობის მისაღებად ან არასამთავრობო სექტორის ჩართვა ასეთ მოლაპარაკებებში ქვეყნის ოფიციალური პოზიციის ჩამოსაყალიბებლად). მიუთითეთ, რა სტადიაზე ხდებოდა ინფორმაციის მიწოდება;

(iv) სხვა საერთაშორისო ფორუმების პროცედურებში კონვენციის პრინციპების ხელშესაწყობად;

(v) სხვა საერთაშორისო ფორუმების სამუშაო პროგრამებში, პროექტებში, გადაწყვეტილებებსა და სხვა ძირითად საკითხებში კონვენციის პრინციპების ხელშესაწყობად.

(e) **მე-8 პუნქტთან** დაკავშირებით: იმის უზრუნველსაყოფად, რომ პიროვნებები, რომლებიც კონვენციით მინიჭებულ უფლებებს იყენებენ, არ იყვნენ დასჯილნი, დევნილნი ან შეზღუდულნი.

პასუხი:

(a) კონვენციის მოთხოვნების მნიშვნელოვანი ნაწილი უზრუნველყოფილია საქართველოს კანონმდებლობით. ყველას აქვს უფლება, ცხოვრობდეს ჯანმრთელობისათვის უვნებელ გარემოში, სარგებლობდეს ბუნებრივი გარემოთი და საჯარო სივრცით, დროულად მიიღოს სრული ინფორმაცია გარემოს მდგომარეობის შესახებ, ზრუნავდეს გარემოს დაცვაზე, მონაწილეობა მიიღოს გარემოსდაცვით საკითხებთან დაკავშირებული გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში. ახლანდელი და მომავალი თაობების ინტერესების გათვალისწინებით გარემოს დაცვა და ბუნებრივი რესურსებით რაციონალური სარგებლობა უზრუნველყოფილია კანონით.⁴ ნებისმიერ პირს, თუ თვლის, რომ დაირღვა მისი ზემოაღნიშნული უფლებები, უფლება აქვს მიმართოს ზემდგომ ადმინისტრაციულ ორგანოს ან სასამართლოს. საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს განმარტების თანახმად,⁵ კონსტიტუციით დადგენილია სახელმწიფოსაგან ინფორმაციის მიღების უფლების სპეციალური შემთხვევა. დასახელებული კონსტიტუციური გარანტია წარმოშობს სახელმწიფოს ვალდებულებას, ნებისმიერ დაინტერესებულ პირს მიაწოდოს გარემოს მდგომარეობის შესახებ მის ხელთ არსებული ინფორმაცია. ამასთან, კონსტიტუციის 29-ე მუხლი ადგენს სახელმწიფოს პოზიტიურ ვალდებულებას, მუდმივად აწარმოოს გარემოს მდგომარეობის შესახებ ინფორმაციის შეგროვება-ანალიზი, რათა, საჭიროების შემთხვევაში, უზრუნველყოფილ იქნეს მისი საზოგადოებისათვის ხელმისაწვდომობა. ნათელია, რომ ეს ვალდებულებები ერთმანეთთან ორგანულად არის დაკავშირებული, რადგან ამ ტიპის ინფორმაციის შეგროვება-დამუშავების გარეშე, შეუძლებელი იქნება ადამიანის უფლების ეფექტური რეალიზაცია. საკონსტიტუციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ სახელმწიფო ვალდებულია, შეაგროვოს ინფორმაცია, რომელიც შეეხება გარემოს მდგომარეობას და იმ ფაქტორებს, რომლებიც ზემოქმედებას ახდენენ მასზე. მნიშვნელოვანია, ხელმისაწვდომი იყოს ინფორმაცია სახელმწიფო პოლიტიკის, გეგმების, პროგრამებისა და კანონმდებლობის შესახებ, რომლებიც გავლენას ახდენენ ან შესაძლოა მოახდინონ გავლენა გარემოს მდგომარეობაზე.⁶

⁴ საქართველოს კონსტიტუცია (მუხლი 29).

⁵ გადაწყვეტილება N3/1/752, 2018.

⁶ საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 10/04/2013 წ. №2/1/524 გადაწყვეტილება საქმეზე - საქართველოს მოქალაქე გ.გ. საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ, II-17 და II-20.

“გარემოს დაცვის შესახებ” საქართველოს კანონის თანახმად:⁷

- მოქალაქეს აქვს უფლება, ცხოვრობდეს ჯანმრთელობისათვის უვნებელ და ჯანსაღ გარემოში, მიიღოს სრული, ობიექტური და დროული ინფორმაცია თავისი სამუშაო და საცხოვრებელი გარემოს მდგომარეობის შესახებ;⁸

- საზოგადოების ინფორმირების მიზნით, 4 წელიწადში ერთხელ მტკიცდება გარემოს მდგომარეობის შესახებ ეროვნული მოხსენება.⁹ სავალდებულოა ეროვნული მოხსენების გამოქვეყნების გზით მისი საზოგადოებისათვის ხელმისაწვდომობა;

- გარემოს დაცვისა და მდგრადი განვითარების უზრუნველყოფის მიზნით, იქმნება გარემოს დაცვის დაგეგმვის სისტემა, რომელიც, სხვა საკითხებთან ერთად, მოიცავს ხუთწლიან გეგმას¹⁰ და გრძელვადიან სტრატეგიულ გეგმას.¹¹ საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს ერთ-ერთ მთავარ ფუნქციას წარმოადგენს ქვეყნის მწვანე ზრდის სტრატეგიის მომზადება, მისი ხელშეწყობი სახელმწიფო პროგრამების შემუშავებაში მონაწილეობა, საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება და ინფორმაციით უზრუნველყოფა მდგრადი განვითარების საკითხებზე. მწვანე ზრდის სტრატეგიის მოსამზადებლად ჩატარდა კვლევა და წარმოდგენილია პირველადი შედეგები;¹² პროცესში საზოგადოების ჩართულობა უზრუნველყოფილი იქნება კანონმდებლობის შესაბამისად.¹³

“რადიაციული დაცვის, ბირთვული უსაფრთხოებისა და დაცულობის შესახებ” საქართველოს კანონის¹⁴ თანახმად:

სგდსმს სსიპ ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტოს ფუნქციებს განეკუთვნება:

- რადიაციული დაცვის, ბირთვული უსაფრთხოებისა და დაცულობის საკითხებთან დაკავშირებით მოსახლეობისათვის ინფორმაციის მიწოდება და მოსახლეობისა და იმ პირთა ცნობიერების ამაღლება, რომელთა საქმიანობაც მაიონებელი გამოსხივების წყაროებთან არის დაკავშირებული;¹⁵

- ფიზიკურ პირს უფლება აქვს მიიღოს სრული, ობიექტური და დროული ინფორმაცია თავის სამუშაო და საცხოვრებელ სივრცეებში რადიოლოგიური მდგომარეობის, მათ შორის, ბირთვული ან რადიოლოგიური საგანგებო სიტუაციის შესახებ;¹⁶

- ბირთვულ ან რადიოლოგიურ საგანგებო სიტუაციაზე რეაგირების ეროვნული გეგმით,

⁷ მიღებულია 1996 წ.

⁸ მუხლი 6.

⁹ ამტკიცებს საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი (მუხლი 14).

¹⁰ გარემოს დაცვის მოქმედებათა ეროვნული პროგრამა, NEAP (მუხლი 10).

¹¹ მდგრადი განვითარების სტრატეგია (მუხლი 10).

¹² მსოფლიო ბანკთან თანამშრომლობით, სამინისტრომ პროცესის ინიცირება დაიწყო 2022წ; 2024წ წარმოდგენილია შესაბამისი კვლევის პირველადი შედეგები.

¹³ საქართველოს მთავრობის დადგენილება №629 (2019) პოლიტიკის დოკუმენტების შემუშავების, მონიტორინგისა და შეფასების წესის დამტკიცების შესახებ (მუხლი 9).

¹⁴ მიღებულია 2023 წ.

¹⁵ მუხლი 11.

¹⁶ მუხლი 15.

სხვა საკითხებთან ერთად, უნდა განისაზღვროს საჯარო ინფორმაციისა და კომუნიკაციის საკითხებიც.¹⁷

“რადიოაქტიური ნარჩენების შესახებ” საქართველოს კანონის¹⁸ თანახმად:

- რადიოაქტიური ნარჩენების მართვა ხორციელდება გამჭვირვალობის პრინციპით, რაც გულისხმობს რადიოაქტიური ნარჩენების განთავსების ადგილისა და მართვის შესახებ საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული ინფორმაციის მოსახლეობისათვის ხელმისაწვდომობის ვალდებულებას;¹⁹

- საქართველოს მოქალაქეს, მოქალაქეობის არმქონე პირსა და უცხო ქვეყნის მოქალაქეს აქვს უფლება, მიიღოს რადიოაქტიური ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული კანონმდებლობით გათვალისწინებული საჯარო ინფორმაცია, მონაწილეობა მიიღოს რადიოაქტიური ნარჩენების საცავისა და სამარხის მოწყობა-დახურვის საჯარო განხილვებში.²⁰

კანონმდებლობის თანახმად,²¹ ფიზიკურ და იურიდიულ პირებს ენიჭებათ უფლება, საჯარო დაწესებულებებიდან მიიღონ სრული, ობიექტური და დროული ინფორმაცია ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის, მისი მართვის გეგმების და მოკლევადიანი სამოქმედო გეგმების შესახებ.²² განსაზღვრულია ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის შესახებ ინფორმაციის მოსახლეობისთვის ხელმისაწვდომობის საკითხები.²³

ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის მერიის მომსახურების ცენტრი წერილობით წარმოდგენილ ინფორმაციას კომპეტენციის ფარგლებში უგზავნის მერიის შესაბამის სტრუქტურულ ერთეულებს და ახდენს დაინტერესებული პირის ინფორმირებას.²⁴

საჯარო დაწესებულება ვალდებულია, გასცეს საჯარო, მათ შორის, ელექტრონული ფორმით მოთხოვნილი საჯარო ინფორმაცია დაუყოვნებლივ ან არაუგვიანეს 10 დღისა.²⁵

(b) კანონმდებლობის თანახმად, მოქალაქეს აქვს უფლება, მიიღოს გარემოსდაცვითი და ეკოლოგიური განათლება, აიმაღლოს გარემოსდაცვითი ცნობიერების დონე.²⁶ საზოგადოების გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლებისა და სპეციალისტების მომზადების მიზნით დადგენილია გარემოსდაცვითი განათლების ერთიანი სისტემა, რომელიც მოიცავს

¹⁷ მუხლი 49.

¹⁸ მიღებულია 2015 წ.

¹⁹ მუხლი 3.

²⁰ მუხლი 12.

²¹ “ატმოსფერული ჰაერის დაცვის შესახებ” საქართველოს კანონში ცვლილების შეტანის თაობაზე საქართველოს 2020 წ. N5948-სს კანონი.

²² აღნიშნული ცვლილება ძალაში შევიდა 01/09/2022 წ-დან.

²³ “ტექნიკური რეგლამენტი – ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის სტანდარტების დამტკიცების შესახებ“ (საქართველოს მთავრობის N383 დადგენილება. 27/07/2018).

²⁴ „ქ. თბილისის მერიის მუნიციპალიტეტის მერიაში მოქალაქეთა მიღების წესი“ (2014 წ), მუხლი 6.

²⁵ საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსი (1999 წ), მუხლი 40.

²⁶ “გარემოს დაცვის შესახებ” საქართველოს კანონი, მუხლი 6.

საგანმანათლებლო სასწავლებლების, კადრების მომზადებისა და კვალიფიკაციის ამაღლების დაწესებულებათა ქსელს.²⁷

ზემოაღნიშნულის ხელშეწყობის მიზნით, სსიპ გიგც-ის ინიციატივითა და ჩართულობით, განხორციელდა შემდეგი ქმედებები:

დაინერგა „სკოლამდელი გარემოსდაცვითი განათლების“ პროგრამა საქართველოს მასშტაბით;²⁸ 2022 წ. პროგრამას დაემატა თავი „კლიმატის ცვლილება“ და ეკოპაკეტი პრაქტიკოსებისთვის. განახლებული პროგრამა ეტაპობრივად ინერგება ქვეყნის მასშტაბით;

პროგრამის „გარემოსდაცვითი და აგრარული განათლება სკოლაში“ ფარგლებში შემუშავდა სახელმძღვანელო,²⁹ რომელიც მოიცავს რვა გარემოსდაცვით და აგრარულ თემას თეორიული მასალის, აქტივობებისა და კომპლექსური დავალებების ჩათვლით ფორმალური/არაფორმალური განათლებისათვის. წარმოდგენილი აქტივობები გამჭოლად ინტეგრირებული სხვადასხვა სასკოლო საგანთან. აღნიშნული პროგრამის შესაბამისად ტარდება ტრენინგები მთელი ქვეყნის მასშტაბით დაწყებითი საფეხურის საგნების მასწავლებლებისთვის;³⁰

დეფიციტური გარემოსდაცვითი და აგრარული პროფესიების ხელშეწყობის მიზნით დაინერგა „მწვანე და აგროსტიპენდიების პროგრამა“, რომლის ფარგლებშიც ყოველწლიურად პროფესიული, საბაკალავრო და სამაგისტრო პროგრამების სტუდენტებისთვის გათვალისწინებულია სტიპენდია;³¹

2023 წლიდან ხორციელდება პროფესიული მომზადება/გადამზადების შემდეგი პროგრამები: „ტყის ინვენტარიზაცია და ტაქსაცია“³² და „გარემოსდაცვითი მმართველი“;³³

სკოლის მოსწავლეებისთვის ყოველწლიურად ხორციელდება ახალგაზრდული პროგრამები გარემოსდაცვითი და აგრარული მიმართულებით: ეკოლიდერთა სკოლა, აგროსკოლა, სატყეო სკოლა, მწვანე ბანაკი - კლიმატის ელჩები, მოხალისეთა ქსელი, რომლებშიც წელიწადში 200-ზე მეტი მოსწავლე ერთვება. ხოლო ლექცია-სემინარებში სხვადასხვა გარემოსდაცვით და აგრარულ საკითხებზე წელიწადში 2000-ზე მეტი მოსწავლე მონაწილეობს;³⁴

საკანონმდებლო ცვლილებების შესაბამისად, სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის თანამშრომლების შესაძლებლობების გაძლიერების მიზნით ჩატარდა ტრენინგები სხვადასხვა თემაზე;³⁵

²⁷ „გარემოს დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონი, მუხლი 8.

²⁸ 2021-2024 წწ-ში გადამზადდა 1600-მდე სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებების 1468 აღზრდელი/მეთოდისტი (2019 წ-დან სულ გადამზადებულია 3430).

²⁹ „გარემოსდაცვითი და აგრარული საკითხების სწავლება დაწყებითი საფეხურის მასწავლებლებისთვის“ (2021 წ).

³⁰ ტრენინგები ტარდება 2021 წლიდან. ტრენინგი „გარემოსდაცვითი და აგრარული განათლება სკოლაში“ გაიარა 1470 სკოლის 6400-ზე მეტმა პედაგოგმა.

³¹ მწვანე სტიპენდია 2022-2023 წწ გადაეცა 64 სტუდენტს; აგრო სტიპენდია 2023 წ გადაეცა 32 სტუდენტს. სტიპენდია განსაზღვრულია 500-დან 1500 ლარამდე.

³² გადამზადებულია 27 მეტყევე-ტაქსატორი.

³³ გადამზადებულია 40 პირი.

³⁴ გარემოსდაცვითი და აგრარული მიმართულებით ტრენინგები გაიარა 22 904-მა პირმა.

³⁵ სატრანსპორტო საშუალებების გამონაბოლქვის გზებზე კონტროლის ელექტრონული სისტემა და აპარატურის გამოყენება; საკანონმდებლო ცვლილებები; ეფექტიანი კომუნიკაცია და კონფლიქტების მართვა; ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის საქმისწარმოება; გარემოსდაცვითი

გარემოსდაცვითი კანონმდებლობისა და ადმინისტრაციული პასუხისმგებლობის საკითხებზე ტრენინგები ჩატარდათ ადმინისტრაციულ საქმეთა მოსამართლეებს.³⁶

2023 წლიდან დაიწყო პროფესიული კვალიფიკაციების განახლება. შემუშავდა მოდულები “შრომის უსაფრთხოება და ჯანმრთელობის დაცვა” და “გარემოს დაცვისა და ნარჩენების მართვის წესები”, რომლებიც ინტეგრირებულია სხვადასხვა საგანმანათლებლო სტანდარტში. ამასთან, საგანმანათლებლო სტანდარტებში/მოდულებში, სწავლის შედეგად გამოტანილია “მწვანე მშენებლობის და გარემოს დაცვის ძირითადი პრინციპები”. დამტკიცდა სატყეო საქმის განახლებული პროფესიული საგანმანათლებლო სტანდარტი. ხორციელდება „სატყეო საქმის“³⁷ და „შრომის უსაფრთხოებისა და გარემოსდაცვითი ტექნოლოგიები“³⁸ პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამები.

პროფესიის განახლებულ სტანდარტებში გარემოს დაცვის უზრუნველყოფა ერთ-ერთი მთავარი მოვალეობაა. სამშენებლო, აგრარული მიმართულების და მის მონათესავე სტანდარტებსა და პროგრამებში ნარჩენების მართვა არის ერთ-ერთი აუცილებელი ამოცანა/სწავლის შედეგი. გრძელდება ფორმალური განათლების ფარგლებში პროფესიული მომზადება/გადამზადების სასერთიფიკატო პროგრამების დანერგვა გარემოს დაცვასთან დაკავშირებულ საკითხებზე. მიმდინარეობს პროექტი,³⁹ რომლის ძირითადი მიზანია პროფესიულ საგანმანათლებლო დაწესებულებებში პროფესიული მომზადება-გადამზადების პროგრამების განხორციელება სატყეო მიმართულებით.⁴⁰

უმაღლესი განათლების მიმართულებით შემუშავებულია მეტყვევობის და გარემოს დაცვის მენეჯმენტის უმაღლესი განათლების დარგობრივი მახასიათებლები (დარგობრივი სტანდარტები); მიმდინარეობს მუშაობა გარემოსმცოდნეობის უმაღლესი განათლების დარგობრივ მახასიათებელზე. უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების მიერ ხორციელდება სხვადასხვა აკადემიური პროგრამა.⁴¹

პასუხისმგებლობის სისტემა; გარემოსთვის მიყენებული მნიშვნელოვანი ზიანის გამოსასწორებელი ღონისძიებების განსაზღვრა; შეფასება და გამოსასწორებელი ღონისძიებების გეგმის მომზადება; ატმოსფერული ჰაერის დაცვის ახალი რეგულაციები; ნარჩენების მართვა. გადამზადდა 173 თანამშრომელი.

³⁶ გადამზადდა 53 მოსამართლე.

³⁷ პროგრამას ახორციელებს 6 პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულება/კოლეჯი და 2 უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულება. ჯამში ხორციელდება „სატყეო საქმის“ 16 პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამა, მათ შორის, 5 საშუალო პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამა, რომელშიც ინტეგრირებულია ზოგადი განათლების საშუალო საფეხურის სწავლის შედეგები.

³⁸ პროგრამას ახორციელებს 8 სახელმწიფო და კერძო დაწესებულება.

³⁹ საგრანტო პროექტს „მოკლევადიანი პროგრამები პროფესიულ განათლებაში ტყის ღირებულებათა ჯაჭვის მიმართულებით“ ახორციელებს საქართველოს განათლების, მეცნიერებისა და ახალგაზრდობის სამინისტრო სგდსმს-სთან თანამშრომლობით.

⁴⁰ ფორმალური განათლების სივრცეში პროფესიული მომზადება-გადამზადების პროგრამები დაიწყო 2019წ. დღეისათვის 6 იურიდიული პირი და 4 საგანმანათლებლო დაწესებულება ახორციელებს შემდეგს: ხე-ტყის დამზადება და ხანძარსაწინააღმდეგო პრევენციული ღონისძიებები, ხე-ტყის დამზადება და ტყის დაცვის სამუშაოები, ტყის ძირითადი მერქნიანი და არამერქნილი რესურსებით სარგებლობა, გარემოსდაცვითი მმართველი, ტყის ინვენტარიზაცია და ტაქსაცია, ტყის აღდგენა-გაშენება, ხე-ტყის დამზადება, სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობის კლიმატკონივრული დაგეგმვა, სატყეო სამეურნეო სამუშაოების შესრულება, ნარჩენების მართვა.

⁴¹ გარემოს ინჟინერიის - 5 საბაკალავრო, 8 სამაგისტრო, 1 სადოქტორო პროგრამა; გეოგრაფიის - 5 საბაკალავრო, 4 სამაგისტრო, 2 სადოქტორო პროგრამა; ეკოლოგიის - 6 საბაკალავრო, 4 სამაგისტრო, 2 სადოქტორო პროგრამა; სატყეო საქმის - 2 საბაკალავრო, 1 სამაგისტრო, 1 სადოქტორო პროგრამა; სატყეო მეცნიერებების 1 სამაგისტრო პროგრამა.

სხვადასხვა უწყება⁴² აქტიურად მონაწილეობდა ურთიერთსწავლების სავარჯიშოში,⁴³ რომელიც მიზნად ისახავდა ევროპის ძირითადი ინდუსტრიული ეკოსისტემების მწვანე/ციფრული ტრანზიციის დაჩქარებას და ორიენტირებული იყო 4 მიმართულებაზე⁴⁴ მონაწილე ქვეყნებში.⁴⁵

ევრორეგულაციების⁴⁶ შესაბამისად შემუშავებული „ქიმიური ნივთიერებებისა და ნარეგების შესახებ“ კანონპროექტთან დაკავშირებით ჩატარდა ტრენინგები და საჯარო კონსულტაციები.⁴⁷

საქართველოს მთავრობის მიერ დამტკიცებულ⁴⁸ ნარჩენების მართვის განახლებულ ეროვნულ სტრატეგიაში (2016-2030წწ) მნიშვნელოვანი ადგილი ეთმობა ცნობიერების ამაღლებას.

(c) საქართველოს მოქალაქეებს აქვთ უფლება, გაერთიანდნენ გარემოსდაცვით საზოგადოებრივ ორგანიზაციებში.⁴⁹ გარემოსდაცვითი არასამთავრობო ორგანიზაციები წარმოადგენენ იურიდიულ პირებს და მათ სხვა არასამეწარმეო (არაკომერციული) იურიდიული პირების თანაბარი უფლებები გააჩნიათ. განსაზღვრულია არასამეწარმეო (არაკომერციული) იურიდიული პირის რეგისტრაციის პირობები.⁵⁰ საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს მმართველობის სფეროში მოქმედი სსიპ საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს მიერ ხორციელდება არასამთავრობო ორგანიზაციის რეგისტრაცია და განსაზღვრება სარეგისტრაციო ვადები და საფასური.⁵¹ ერთი სამუშაო დღის ვადაში არასამეწარმეო (არაკომერციული) იურიდიული პირის რეგისტრაციის საფასური 200 ლარია,⁵² ხოლო დაჩქარებული წესით, განცხადების შეტანის დღესვე - 400 ლარი. რეგისტრირებული უფლების სუბიექტისა და ობიექტის საიდენტიფიკაციო მონაცემების

⁴² საქართველოს განათლების, მეცნიერებისა და ახალგაზრდობის სამინისტრო, სსიპ შოთა რუსთაველის ეროვნული სამეცნიერო ფონდი და საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო.

⁴³ Mutual Learning Exercise- MLE ევროპის კვლევისა და ინოვაციის პოლიტიკის დღის წესრიგის 12-ე აქცია (ERA Action 12). 04/2023 - 03/2024.

⁴⁴ მრეწველობის დეკარბონიზაციის მიმოხილვა და ტენდენციები, დაბალი ნახშირბადის ტექნოლოგიების კვლევისა და ინოვაციების დაფინანსების დიზაინი და სქემები, პროცესში მთავარი მოთამაშეების ჩართვის საუკეთესო მაგალითები და ქვეყნის სტრატეგიული დოკუმენტების მიმოხილვა. ანგარიშები განთავსებულია ვებ-გვერდზე: <https://projects.research-and-innovation.ec.europa.eu/en/statistics/policy-support-facility/psf-challenge/mutual-learning-exercise-industrial-decarbonisation>

⁴⁵ ავსტრია, ბელგია, ფინეთი, ლატვია, ლიეტუვა, პორტუგალია, სლოვაკეთი, ესპანეთი, შვედეთი, თურქეთი.

⁴⁶ Classification, Labelling and Packaging (CLP), Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals (REACH).

⁴⁷ 7 ტრენინგი, 3 საჯარო კონსულტაცია.

⁴⁸ 09/08/2022 წლის №414 დადგენილება.

⁴⁹ “გარემოს დაცვის შესახებ” საქართველოს კანონი, მუხლი 6.

⁵⁰ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი (1997), მუხლი 29.

⁵¹ „საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს მმართველობის სფეროში მოქმედი სსიპ საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს მიერ გაწეული მომსახურების საფასურის განაკვეთების, საფასურის გადახდევინების წესისა და მომსახურების ვადების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 29/12/2011 წლის N509 დადგენილების თანახმად.

⁵² 2024 წლის 30 ივლისის მდგომარეობით, 1 აშშ დოლარი ექვივალენტია 2.71ლარის.

ცვლილების რეგისტრაცია ერთი სამუშაო დღის ვადაში უფასოა, ხოლო განცხადების შეტანის დღეს - 75 ლარი. საჯარო რეესტრიდან ამონაწერის ინგლისურ ენაზე მომზადების საჭიროების შემთხვევაში, საფასურს ემატება 26 ლარი.

ეროვნულ დონეზე არ არსებობს სამართლებრივი ნორმა, რომელიც კრძალავს გარემოსდაცვითი საკითხების შესახებ გადაწყვეტილების მიმღებ სტრუქტურებში არასამთავრობო ორგანიზაციების ჩართვას. საკანონმდებლო და აღმასრულებელ ხელისუფლებაში ჩატარებულ შეხვედრებსა და საკომიტეტო მოსმენებში საკონსულტაციო სტატუსით მონაწილეობის მიღება შეუძლიათ არასამთავრობო ორგანიზაციებს. სგდსმს უზრუნველყოფს გარემოსდაცვით აქციებში არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენელთა ჩართვას.

(d) აღმათის სახელმძღვანელო პრინციპების ქართულ და ინგლისურენოვანი ვერსიები მიწოდებულია სახელმწიფო უწყებებისა და შესაბამისი ორგანიზაციებისთვის და განთავსებულია სგდსმს-სა და სსიპ გიგც-ის ვებ-გვერდებზე.

ზოგადად, საქართველოს მთავრობა მხარს უჭერს საზოგადოების მონაწილეობას საერთაშორისო გლობალურ და რეგიონულ გარემოსდაცვით პროცესებში, ხელს უწყობს არასამთავრობო სექტორის ქვეყნის ოფიციალურ დელეგაციებში ჩართვას.

სგდსმს-ს მხრიდან არსებობს საერთაშორისო ფორუმების სხვადასხვა საკითხში კონვენციის პრინციპების ხელშეწყობის პრაქტიკა.

(e) ორჰუსის კონვენციით გათვალისწინებული უფლებები დაცულია საქართველოს კანონმდებლობით.⁵³ ყველას აქვს უფლება, თავის უფლებათა (მათ შორის კონვენციით მინიჭებულ უფლებათა) დასაცავად მიმართოს სასამართლოს.⁵⁴ დეტალური ინფორმაცია იხ. ქვემოთ XXVIII და XXX თავებში.

IV. მე-3 მუხლის განხორციელების დროს წარმოქმნილი წინააღმდეგობები

აღწერეთ, რა წინააღმდეგობები გამოიკვეთა მე-3 მუხლის ზემოთ ჩამოთვლილი პუნქტების განხორციელებისას.

პასუხი:

ორჰუსის კონვენციით განსაზღვრულ ზემოაღნიშნულ ვალდებულებათა უკეთ შესასრულებლად საჭიროა ჩამოყალიბდეს სისტემური მიდგომა სახელმწიფო მოხელეთა შესაძლებლობების განვითარებისთვის. ამ მიმართულებით გარკვეული წინსვლა აღინიშნება, მაგრამ განხორციელებული ინიციატივები, ძირითადად ტრენინგები, მაინც არ არის საკმარისი, ხოლო შედეგები არამდგრადია საჯარო დაწესებულებების ხშირი სტრუქტურული რეფორმირებისა და თანამშრომელთა ხშირი ცვლის გამო.

ერთ-ერთ ხელისშემშლელ ფაქტორად შეიძლება ჩაითვალოს საზოგადოების გარემოსდაცვითი განათლებისა და ცნობიერების არასაკმარისი დონე, რაზეც საქართველოს სახალხო დამცველიც მიუთითებს. აღსანიშნავია, რომ მწირი ადამიანური და ფინანსური რესურსი კვლავ რჩება ერთ-ერთ ხელშემშლელ ფაქტორად ამ კუთხით მიმართული აქტივობების განსახორციელებლად.

⁵³ საქართველოს კონსტიტუცია, „გარემოს დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონი, სზაკ.

⁵⁴ საქართველოს კონსტიტუციის 31-ე მუხლის თანახმად.

V. დამატებითი ინფორმაცია მე-3 მუხლის დებულებების პრაქტიკული გამოყენების შესახებ

მოგვარდეთ დამატებითი ინფორმაცია კონვენციის ზემოთ ჩამოთვლილ ზოგად დებულებათა პრაქტიკული განხორციელების შესახებ.

პასუხი:

სგდსმს-ს სტრუქტურულ ერთეულს წარმოადგენს სტრატეგიული კომუნიკაციის დეპარტამენტი, რომელიც უზრუნველყოფს საზოგადოების წინაშე სგდსმს-ს ანგარიშვალდებულებას და გამჭვირვალობას და, ასევე, საზოგადოების ინტერესის ზრდის ხელშეწყობას გარემოსდაცვითი სფეროს მიმართ. კანონმდებლობის თანახმად,⁵⁵ აღნიშნული დეპარტამენტის ხელმძღვანელი დანიშნულია საჯარო ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფასა და ინფორმაციის პრაქტიკულ გამოქვეყნებაზე პასუხისმგებელ პირად.

გარემოს დაცვის შესახებ საზოგადოების ცნობიერების ამაღლებისა და განათლების გაუმჯობესების მიზნით, სგდსმს-ს ორგანიზებით მიზნობრივი ჯგუფებისთვის ეწყობა კონფერენციები, სემინარები, ტრენინგები და შეხვედრები სხვადასხვა გარემოსდაცვით საკითხებზე.

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოსა და მის დაქვემდებარებაში არსებული ტერიტორიული ადმინისტრაციების მიერ დაცული ტერიტორიების პოპულარიზაციისა და გარემოსდაცვითი განათლების ხელშეწყობის მიზნით სხვადასხვა სამიზნე ჯგუფისთვის ყოველწლიურად ეწყობა ეკო-საგანმანათლებლო ღონისძიებები,⁵⁶ რომელშიც ჩართული იყო 2000-ზე მეტი მონაწილე⁵⁷ და 200-მდე საგანმანათლებლო დაწესებულება.⁵⁸ სააგენტოს Facebook-ის გვერდის მომხმარებელთა რაოდენობა 146 000-მდეა.

ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის პორტალის⁵⁹ საშუალებით ჰაერის ხარისხის შესახებ რეალურ დროსთან მიახლოებული ინფორმაცია უწყვეტ რეჟიმში ხელმისაწვდომია საზოგადოებისთვის. პორტალი საშუალებას აძლევს საზოგადოებას გაეცნოს ავტომატური სადგურების საათობრივ მონაცემებს და ერთჯერადი გაზომვის შედეგებს. პორტალზე ხელმისაწვდომია ჯანდაცვითი რეკომენდაციები, ჰაერის დაბინძურების შერბილების ღონისძიებები და ინფორმაცია მავნე ნივთიერებების და მათი ზემოქმედების შესახებ.

2023წ მომზადდა ვიდეორგოლი თბილისის მყარი ნარჩენების მართვის თემაზე და განთავსდა „თბილსერვის ჯგუფის“ ფეისბუქ გვერდზე.⁶⁰

ერთჯერადი გამოყენების პლასტმასის მოხმარების შემცირების მიზნით განხორციელდა მისი ალტერნატივების მიზანშეწონილობის კვლევა, მომზადდა შესაბამისი ანგარიში და

⁵⁵ საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსი, მუხლი 36.

⁵⁶ ჩატარდა 1568 ლექცია-სემინარი, 75 კვირეული, 7160 ეკოტური, მოეწყო 56 ეკობანაკი, 72 გამწვანების და 270 დასუფთავების აქცია, ადგილობრივ მოსახლეობასთან და სხვა დაინტერესებულ მხარეებთან გაიმართა 646 საინფორმაციო შეხვედრა, ასევე ჩატარდა 63 სხვა სახის ეკო-საგანმანათლებლო აქტივობა.

⁵⁷ 215 877 მონაწილე, მათ შორის, 178 340 მოსწავლე, 5 360 სტუდენტი, 19 664 პედაგოგი/ლექტორი, 29 780 ადგილობრივი მოსახლე და 3 572 სხვა დაინტერესებული პირი.

⁵⁸ 174 დაწესებულება, მათ შორი, 452 სკოლა, 45 უნივერსიტეტი და 14 ბაღი.

⁵⁹ air.gov.ge

⁶⁰ მომზადდა RECC CAUCASUS-ის, თბილისის მერიისა და შპს „თბილსერვის ჯგუფის“ ჩართულობით.

რეკომენდაციები. აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით ჩატარდა შეხვედრები დაინტერესებულ მხარეებთან და საზოგადოებასთან.⁶¹

პლასტმასის ნარჩენების მართვის სისტემის გაუმჯობესების მიზნით განხორციელდა⁶² დაინტერესებული მხარეების შესაძლებლობების გაძლიერებისა და პლასტმასის ნარჩენების მართვის თანამედროვე პრაქტიკის შესახებ საზოგადოების ცნობიერების ასამაღლებელი ქმედებები.⁶³

სსიპ გიგც-ის ორგანიზებით/მონაწილეობით განხორციელდა შემდეგი ქმედებები:

- ყოველწლიური ტრენინგები სგდსმს-ს თანამშრომელთა კვალიფიკაციის ამაღლების მიზნით, მათ შორის, მდგრადი განვითარების და სხვა გარემოსდაცვით საკითხებზე;⁶⁴

- შემუშავდა⁶⁵ 8 თემატური ტრენინგ-მოდული და ყველა სამიზნე ჯგუფისთვის ჩატარდა ტრენინგები;⁶⁶ აღნიშნული საკითხები დაინტეგრირდა სამაგისტრო პროგრამაზე,⁶⁷ საბაკალავრო საფეხურზე განახლდა კლიმატის ცვლილების და შეიქმნა კატასტროფების რისკის შემცირების შესახებ კურსები;⁶⁸ შემუშავდა 10 საინფორმაციო ვიდეო, ბროშურები და პოსტერები,⁶⁹ ასევე, გზამკვლევები.⁷⁰ ზემოაღნიშნულ თემებზე ჩატარდა საინფორმაციო შეხვედრები, ვებინარები და ტრენინგები სამიზნე ჯგუფებისთვის.⁷¹ ასევე, აგრო

⁶¹ ქმედებები ხორციელდება გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) მიერ დაფინანსებული პროექტის "საქართველოში ერთჯერადი გამოყენების პლასტმასიდან გადასვლა ეკოლოგიურად და ფინანსურად სიცოცხლისუნარიან ალტერნატივებაზე" (2023-2024) ფარგლებში; ჩატარდა 2 შეხვედრა.

⁶² ქმედებები განხორციელდა პროექტის „დავასრულოთ პლასტმასით დაბინძურება საქართველოში“ (2023-2024წწ) ფარგლებში, რომელიც მიმდინარეობს გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) დაფინანსებით, ადგილობრივი განმახორციელებელია კავკასიის გარემოსდაცვითი არასამთავრობო ორგანიზაციების ქსელი (CENN).

⁶³ ნარჩენების მართვის კუთხით ცნობიერების ამაღლების ტრენინგები ჩატარდა შერჩეულ სამიზნე ჯგუფებს - სკოლებსა და ადგილობრივ მცირე ბიზნესს, რომლებმაც შეიმუშავეს ერთჯერადი პლასტმასის შემცირებაზე ორიენტირებული სამოქმედო გეგმები.

⁶⁴ ჩატარდა 52 ტრენინგი, 1603 მონაწილე.

⁶⁵ ქმედებები განხორციელდა კლიმატის მწვანე ფონდის (GCF) მიერ დაფინანსებული პროექტის "კლიმატის ცვლილებით გამოწვეული კატასტროფების რისკის შემცირება საქართველოში" (2018-2025) ფარგლებში.

⁶⁶ საბაზისო კურსი კლიმატის ცვლილებით გამოწვეული კატასტროფების რისკის მართვა და შემცირება; ჰიდრომეტეოროლოგიური და გეოლოგიური საფრთხისა და რისკის რუკების მნიშვნელობა და გამოყენება; კლიმატის ცვლილებით გამოწვეული კატასტროფების რისკის შემცირებისა და საგანგებო სიტუაციების მართვის გეგმის შემუშავება და დანერგვა; თემზე დაფუძნებული კატასტროფების რისკის მართვა და საგანგებო მართვის გეგმები; კლიმატის ცვლილებით გამოწვეული კატასტროფების რისკის შემცირებისა და საგანგებო სიტუაციების დროს შშმ პირების ქცევის წესები; სიმულაციური სასწავლო განგაში კატასტროფების დროს ქცევის წესებზე სამაშველო ტექნიკის გამოყენებით; კლიმატის ცვლილებით გამოწვეული კატასტროფების საკითხების გაშუქება; დეფიციტური გარემოსდაცვითი პროფესიები.

⁶⁷ GIPA - საქართველოს საზოგადოებრივ საქმეთა ინსტიტუტში.

⁶⁸ თელავის იაკობ გოგებაშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტში.

⁶⁹ ახალგაზრდებისათვის, ეკო-კლუბებისათვის, უნივერსიტეტებისა და სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებებისათვის.

⁷⁰ სკოლის დირექტორებისათვის, ადგილობრივი თვითმმართველობებისათვის, მედია საშუალებებისა და უნივერსიტეტებისათვის.

⁷¹ ადგილობრივი თვითმმართველობების, ადგილობრივი თემების, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს (რეინჯერები, მეტყევეები, გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის ინსპექტორები), მედიის, კერძო სექტორის, სათემო, არასამთავრობო და შშმ ორგანიზაციების, სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებების, სკოლების, უნივერსიტეტების, კოლეჯებისა და კვლევითი ფონდების წარმომადგენლებისა და ახალგაზრდებისთვის (მოსწავლეები, სტუდენტები). სულ

მეტეოროლოგიური სადგურების ფუნქციებსა და დანიშნულების შესახებ საინფორმაციო შეხვედრები გაიმართა ფერმერებთან და კერძო სექტორის წარმომადგენლებთან;⁷²

- ცნობიერების ასამაღლებელი ღონისძიებები ხორციელდება⁷³ ტყის სექტორისა და ენერგოეფექტური ღუმელების/ალტერნატიული საწვავის შესახებ სამიზნე მუნიციპალიტეტების ადგილობრივ მოსახლეობასთან, ადგილობრივ თვითმმართველობასთან, სკოლის მოსწავლეებთან და პედაგოგებთან;⁷⁴

- შემუშავდა მწვანე ეკონომიკის ელექტრონული კურსი,⁷⁵ რომელიც მიზნად ისახავს გარემოსდაცვითი დემოკრატიის, ანგარიშვალდებულებისა და სამოქალაქო საზოგადოების ჩართულობის ხელშეწყობას გარემოსდაცვითი და კლიმატის ცვლილებასთან დაკავშირებული გადაწყვეტილების მიღების პროცესებში. ასევე, საერთაშორისო და ადგილობრივ დონეზე გარემოსდაცვითი დემოკრატიის საუკეთესო პრაქტიკის გაზიარებას. გაიმართა საკონსულტაციო, სამუშაო და საინფორმაციო სახის შეხვედრები მედიასაშუალებების, კერძო და საჯარო სექტორის წარმომადგენლებთან;⁷⁶

- გარემოსდაცვით თემატიკაზე ჩატარდა საინფორმაციო/სამუშაო შეხვედრები და ღონისძიებები სხვადასხვა სექტორის წარმომადგენლებთან⁷⁷;

- გაიმართა საჯარო კონსულტაციები და დისკუსიები გარემოს დაცვის მიმართულებით განახლებული კანონმდებლობებისა და რეგულაციების შესახებ;⁷⁸

- გარემოსდაცვითი და აგრარული განათლების, ცნობიერების ამაღლებისა და გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების პროცესში საზოგადოების ჩართულობის ხელშესაწყობად განხორციელდა საინფორმაციო/საგანმანათლებლო კამპანიები;⁷⁹

- საერთაშორისო გარემოსდაცვითი დღეები აღინიშნა სხვადასხვა საგანმანათლებლო-საინფორმაციო ღონისძიებით;⁸⁰

- გაიმართა მწვანე კონკურსები სხვადასხვა სამიზნე ჯგუფისთვის;⁸¹

- ჩატარდა კვლევები ეროვნულ დონეზე გარემოსდაცვითი თემების შესახებ;⁸²

ჩატარდა 397 შეხვედრა.

⁷² GCF-ის პროექტის კომპონენტის „მრავალმხრივი საფრთხეების ადრეული გაფრთხილების სისტემის გაფართოება და კლიმატთან დაკავშირებული ინფორმაციის გამოყენება საქართველოში“ ფარგლებში ა(ა)იპ სოფლის განვითარების სააგენტოს მიერ პროექტის ფარგლებში ჩატარდა შეხვედრები 300-ზე მეტ ფერმერთან (შიდა ქართლისა და კახეთის რეგიონები) და კერძო სექტორის წარმომადგენელთან.

⁷³ ქმედებები ხორციელდება პროექტის „საქართველოში ტყის სექტორის რეფორმის განხორციელების მხარდაჭერა - ECO.GEORGIA“ (2021-2028) ცნობიერების ამაღლების კომპონენტის ფარგლებში. პროექტი მიმდინარეობს GCF-ის, გერმანიის და შვეიცარიის მთავრობების დაფინანსებით და საქართველოს მთავრობის კონტრიბუციით.

⁷⁴ სულ გაიმართა 51 შეხვედრა.

⁷⁵ კურსი უფასოა და ყველასთვის ხელმისაწვდომი, განთავსებულია ვებ-გვერდზე <https://www.unclearn.org/>. კურსი შემუშავდა “ევროკავშირი გარემოსთვის” პროგრამის (EU4 Environment, 2019-2023) “საქართველოს მხარდაჭერის მდგრადი საჯარო შესყიდვებისა და დამატებითი ინსტრუმენტების განვითარებაში” პროექტის ფარგლებში.

⁷⁶ ჯამში გაიმართა 11 შეხვედრა.

⁷⁷ სულ 13926 მონაწილე.

⁷⁸ მონაწილეობა მიიღო 1888 პირმა.

⁷⁹ ჩატარდა 15 კამპანია.

⁸⁰ ყოველწლიურად აღინიშნება 30 გარემოსდაცვითი დღე.

⁸¹ სულ გამოცხადდა 20 კონკურსი.

⁸² ჩატარდა 4 კვლევა შემდეგ საკითხებზე: გარემოსდაცვითი ცნობიერებისა და განათლების დონე, ეროვნულ დონეზე სატყეო სექტორის შესახებ ცნობიერების დონე, საჭიროებები სამინისტროს და მისი

- მომზადდა საგანმანათლებლო და საინფორმაციო მასალები/ვიდეორგოლები.⁸³ (სულ საინფორმაციო შეხვედრებში, კონკურსებში, ღონისძიებებში საჯარო კონსულტაციებსა და დისკუსებში მონაწილეობა მიიღო ჯამში 15814 (-მა პირმა);

- შემუშავდა და ამოქმედდა გარემოსდაცვითი საინფორმაციო პორტალი,⁸⁴ რომელიც უზრუნველყოფს საქართველოს კანონმდებლობით⁸⁵ გათვალისწინებული გადაწყვეტილების მიღების პროცესში საზოგადოების ეფექტიანი ინფორმირებისა და მონაწილეობის ხელშეწყობას.

საჯაროდ ხელმისაწვდომია საქართველოს ტყისა და მიწათსარგებლობის ატლასი,⁸⁶ რომელიც იძლევა ეროვნულ და რეგიონულ დონეზე ტყესთან დაკავშირებული მონაცემების ნახვა-გაანალიზების საშუალებას.

სგდსმს-სა და მომიჯნავე სახელმწიფო უწყებების თანამშრომლებს, ბიზნესის და არასამთავრობო სექტორის წარმომადგენლებს უტარდებათ ტრენინგები გარემოს საკითხებთან დაკავშირებულ მათთვის საჭირო თემატიკაზე. სგდსმს-ს თანამშრომლები ახორციელებენ მუდმივ კონსულტაციას სახელმწიფო ორგანოების და სამრეწველო სექტორის წარმომადგენლებთან გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით გათვალისწინებული პროცედურების, ჰაერდაცვითი და წყალდაცვითი დოკუმენტაციისა და ანგარიშების სწორად წარმოების შესახებ.

გარემოსდაცვით საკითხებზე საზოგადოების ინფორმირების მიზნით სგდსმს უზრუნველყოფს ინფორმაციის რეგულარულ განთავსებას სგდსმს-ს ოფიციალურ ვებ-გვერდზე (სგდსმს-ს სტრუქტურულ ქვედანაყოფებსაც შექმნილი აქვთ თემატური ვებ-გვერდები), რეგულარულად ვრცელდება ინფორმაცია სამინისტროს ფეისბუქ გვერდზე, ასევე მედიისა და საინფორმაციო სააგენტოების საშუალებით. სგბრდს-ს გააჩნია Youtube-ისა და Twitter-ის ოფიციალური არხებიც. სგდსმს-ს Facebook-გვერდის მნახველთა რაოდენობა ყოველწლიურად იზრდება და საანგარიშო პერიოდში სულ შეადგინა 1,3 მლნ.⁸⁷

მოქმედებაშია 24-საათიანი „ცხელი ხაზი - 153“, რომლის საშუალებით ხდება შეტყობინებების მიიღება გარემოს დაცვის სფეროში სამართალდარღვევების შესახებ და ხორციელდება ოპერატიული რეაგირება. ასევე, მოქალაქეები იღებენ საჭირო ინფორმაციას და კონსულტაციას.

სგდსმს-ს სტრატეგიული კომუნიკაციის დეპარტამენტი აქტიურ კომუნიკაციაშია საზოგადოებასთან, რეგულარულად ღებულობს შეტყობინებებს, შენიშვნებსა და შეკითხვებს მოქალაქეებისაგან სატელეფონო ზარების, Facebook-ისა და ელ-ფოსტის მეშვეობით, ოპერატიულად პასუხობს შეკითხვებს და, ასევე, უზრუნველყოფს მოქალაქეთა კომუნიკაციას კომპეტენტურ პირებთან.

მმართველობის სფეროში მოქმედი უწყებების თანამშრომლებისთვის, და სკოლამდელი გარემოსდაცვითი განათლების განხორციელების შეფასება.

⁸³ შემუშავდა 55 ვიდეორგოლი და 15 საინფორმაციო მასალა.

⁸⁴ ei.gov.ge. პორტალი ამოქმედდა 01/07/2023წ.

⁸⁵ გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი და “გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის შესახებ” საქართველოს კანონი (2021).

⁸⁶ <https://portal.mepa.gov.ge>

⁸⁷ წინა საანგარიშო პერიოდის მონაცემი - 229 778.

საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს მმართველობის სფეროში მოქმედი სსდ საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტის მიერ განსახორციელებელ მშენებლობის პროექტების ფარგლებში ტარდება გარემოს დაცვის მიმართულებით ტრენინგები კონტრაქტორებისა და საზედამხედველო ორგანიზაციებისათვის. ამასთან, გარემოსდაცვითი განათლებისა და ცნობიერების ამაღლების მიზნით ჩატარდა შეხვედრები სკოლის მოსწავლეებთან და კონკურსი მაღალმთიანი რეგიონის სკოლაში ეკო-კლუბისა და სკოლის ერთწლიანი სამოქმედო გეგმის⁸⁸ შექმნის თაობაზე.

საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო მდგრადი განვითარების, მწვანე ეკონომიკისა და ამ მიმართულებით ცნობიერების ამაღლების მიზნით თანამშრომლობს საქართველოში ავტორიზებულ უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებთან და ბიზნეს ასოციაციებთან; ტარდება სემინარები, კონფერენციები და შეხვედრები.

„სამოქალაქო უსაფრთხოების შესახებ“ საქართველოს კანონი (2018) განსაზღვრავს სამოქალაქო უსაფრთხოების სფეროში ერთიანი პოლიტიკის შემუშავების, ეროვნული სისტემის განვითარების, შესაბამისი რისკების შეფასებისა და პრევენციული ღონისძიებების დაგეგმვის მიზნით საგანგებო სიტუაციების მართვის სამსახურთან სამეცნიერო-კვლევითი სფეროს ან/და დარგობრივი საექსპერტო წრეების წარმომადგენელთაგან საექსპერტო-საკონსულტაციო საბჭოს შექმნას. საგანგებო სიტუაციების პრევენციისა და მათზე რეაგირების მოთხოვნების, საგანგებო სიტუაციებში ქცევისა და სახანძრო უსაფრთხოების წესების თაობაზე სწავლებები ტარდება საბავშვო ბაღებში და სკოლებში საგანგებო სიტუაციების მიმართ მზადყოფნის ამაღლებისა და პრაქტიკული უნარ-ჩვევების გამომუშავების მიზნით. აქტივობები ასევე მოიცავს შესაბამისი სამიზნე ჯგუფებისთვის თეორიული მასალის მიწოდებასა და მეთოდური დახმარების გაწევას. საგანგებო სიტუაციების მართვის სამსახურთან კოორდინაციით, საქართველოს საგანმანათლებლო დაწესებულებების გარკვეულ კლასებში დანერგილია საგანი “სამოქალაქო თავდაცვა და უსაფრთხოება”, როგორც სავალდებულო დისციპლინა.

განახლდა და დამტკიცდა ზოგადი განათლების ეროვნული მიზნების დოკუმენტი,⁸⁹ რომელიც ითვალისწინებს ეკოლოგიური ცნობიერების მქონე, გარემოზე მზრუნველი მოქალაქის აღზრდას, რომელსაც შეუძლია კლიმატის ცვლილებისგან გამოწვეულ საჭიროებებზე ადეკვატური რეაგირება და მოქმედება დაუკავშიროს პიროვნული, ეროვნული, რეგიონული და გლობალური განვითარების რაციონალურ მიზნებს. ზოგადი განათლების ეროვნულ მიზნებზე დაყრდნობით იქმნება ყველა ის მარეგულირებელი დოკუმენტი, რომელიც უზრუნველყოფს სკოლისთვის დასახული მიზნების მიღწევას. ზემოაღნიშნული წარმოადგენს საბაზისო დოკუმენტს, რომლის საფუძველზეც მოხდება ეროვნული სასწავლო გეგმის რევიზია და სახელმძღვანელოების და მასწავლებლების

⁸⁸ გეგმაში გათვალისწინებული იყო სკოლის მიმდებარე ტერიტორიების გამწვანებაზე ზრუნვის საკითხი, სკოლის ეზოსა და მიმდებარე ტერიტორიების დასუფთავების აქციები, ინტელექტუალური თამაშების ორგანიზება გარემოსდაცვით თემებზე.

⁸⁹ საქართველოს პარლამენტის 12/06/2024 წლის დადგენილება.

მომზადების პროგრამების შემუშავება.

ეროვნული სასწავლო გეგმა და სასწავლო და დამხმარე მასალა სხვადასხვა კლასებისთვის მოიცავს კატასტროფების საფრთხეების, პრევენციული ღონისძიებების, ქცევის წესების და სხვა საკითხების სწავლებას ადგილობრივ, ეროვნულ და საერთაშორისო ღონეებზე, ასევე, გარემოს დაცვას, მდგრად განვითარებასა და უსაფრთხოებას⁹⁰.

განათლების, მეცნიერებისა და ახალგაზრდობის სამინისტროს მმართველობის სფეროში მოქმედი სსიპ მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის (მპგეც) მიერ განხორციელებული ღონისძიებები:

2021წ:

ტრენინგმოდული „განათლება მდგრადი განვითარებისთვის - სწავლებაში მდგრადი განვითარების პრინციპების დანერგვა“;⁹¹

2022წ:

- ტრენინგმოდული „განათლება მდგრადი განვითარებისთვის - სწავლებაში მდგრადი განვითარების პრინციპების დანერგვა მასწავლებლებისთვის“;⁹²

- ტრენინგმოდული "მდგრადი განვითარების მიზნები და გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობა";⁹³

- ტრენინგი „განათლება მდგრადი განვითარებისთვის - სწავლებაში მდგრადი განვითარების პრინციპების დანერგვა“ პროგრამის „ასწავლე საქართველოსთვის“ ფარგლებში.⁹⁴

2023წ:

- ტრენინგი „მდგრადი განვითარების მიზნები და გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობა ჩემ გაკვეთილზე“;⁹⁵

- მომზადდა ინტერდისციპლინური პროექტი “ჩემი კლიმატმეგობრული სკოლა”.⁹⁶

სისტემატურად მზადდება და მპგეც-ის პორტალზე⁹⁷ ქვეყნდება მასალაბი მდგრადი

⁹⁰ საგნები: „მე და საზოგადოება“, „მოქალაქეობა“, „ჩვენი საქართველო“, მასწავლებლის გზამკვლევი „ბუნებრივი კატასტროფების შემცირების სწავლება ინტერაქტიული მეთოდებით, დამრიგებლის წიგნი“ (ნათარგმნია ინგლისურ ენაზე), საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების საგნის სტანდარტის მიმართულება "დედამიწა და გარესამყარო".

⁹¹ გადამზადდა 547 მასწავლებელი, მათ შორის, 307 უფროსი, 167 წამყვანი და 73 მენტორი მასწავლებელი.

⁹² გადამზადდა 2803 მასწავლებელი, მათ შორის, 2028 უფროსი, 740 წამყვანი და 35 მენტორი მასწავლებელი.

⁹³ გადამზადდა 665 მასწავლებელი, მათ შორის, 564 უფროსი და 101 წამყვანი გეოგრაფიის მასწავლებელი.

⁹⁴ ჩაუტარდა 152 კონსულტანტ-მასწავლებელს.

⁹⁵ ჩაუტარდა პროგრამის „ასწავლე საქართველოსთვის“ 148 კონსულტანტ-მასწავლებელს.

⁹⁶ პროექტმა პილოტირება გაიარა საქართველოს 20 სკოლაში.

⁹⁷ <https://educationhouse.ge>

განვითარებისა და კლიმატის ცვლილების შესახებ. პროგრამა eTwinning-ის ფარგლებში მომზადდა ტრენინგმოდული „კლიმატის ცვლილება ჩემ გაკვეთილზე“⁹⁸ და ჩატარდა კონფერენცია, გაიმართა ვორკშოფები მასწავლებლებისთვის.⁹⁹

არაფორმალური განათლების ფარგლებში, პროფესიულ საგანმანათლებლო დაწესებულებებში ექსტრაკურსულური აქტივობების დანერგვა-განვითარების ხელშეწყობის მიზნით განხორციელდა პროექტი “ბუნების აქტივისტი”,¹⁰⁰ ხოლო პროექტის “სარეკრეაციო სივრცის მოწყობა” ფარგლებში კოლეჯის ტერიტორიაზე ჩატარდა სხვადასხვა სამუშაოები.¹⁰¹

საქართველოს განათლების, მეცნიერებისა და ახალგაზრდობის სამინისტროს მმართველობის სფეროში მოქმედი სსიპ ახალგაზრდობის სააგენტოს მიერ ქვეყნის მასშტაბით ჩატარებულის სტუდენტური ფესტივალის “სტუდფესტი 2024” ფარგლებში განხორციელდა სხვადასხვა გარემოსდაცვითი აქტივობა.¹⁰² 2021-2022წწ სსიპ ახალგაზრდობის სააგენტო, ევროკავშირის მხარდაჭერით ახორციელებდა ევროპული სკოლის საზაფხულო ბანაკის პროექტს,¹⁰³ რომლის საგანმანათლებლო მოდული ევროკავშირისა და მისი რეგულაციების შესახებ მოიცავდა გარემოსდაცვით თემატიკას, აქტუალური რეზოლუციებისა და კონვენციების ჩათვლით. ახალგაზრდებმა საქართველოდან, აღმოსავლეთ თანამშრომლობის და ევროკავშირის ქვეყნებიდან მოამზადეს დასკვნითი მასალები, რომელშიც გარემოსდაცვითი პროექტების სიმრავლე აღინიშნებოდა.

გარემოსდაცვით და კონვენციით განსაზღვრულ საკითხებზე მოსამართლეთა გადამზადების საკითხთან დაკავშირებით, მოსამართლეების პროფესიულ მომზადებაზე პასუხისმგებელია იუსტიციის უმაღლესი სკოლა, სადაც, სხვა საგნებს შორის, მოცემულია გარემოსდაცვითი სამართლის საკითხებიც. კერძოდ, საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი სკოლის ფარგლებში შემუშავებული სასწავლო მოდული "ევროკავშირის დირექტივები, ველურ ბუნებასთან დაკავშირებული დანაშაული და გარემოსდაცვითი კანონმდებლობა საქართველოში" ფარავს ორჰუსის კონვენციით გათვალისწინებულ საკითხებს. ტრენინგები მიზნად ისახავს გარემოსდაცვით საკითხებზე არსებული საერთაშორისო სტანდარტების შესახებ მოსამართლეთა და სასამართლოს მოხელეთა კვალიფიკაციის ამაღლებას.

აჭარის ა/რ-ის სოფლის მეურნეობის სამინისტროს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი

⁹⁸ ტრენინგმოდული მომზადდა 2021წ, რომლის ფარგლებში გადამზადდა 323 მასწავლებელი.

⁹⁹ კონფერენცია ჩატარდა 2022წ, ვორკშოფი ვიდეო-ფორმატში 50 მასწავლებელს.

¹⁰⁰ პროექტი დაფინანსდა პროფესიული უნარების სააგენტოს მიერ (2022-2023), რომელიც მიზნად ისახავდა გარემოსდაცვით საკითხებთან დაკავშირებით ცნობიერების ამაღლებას ტრენინგების მეშვეობით და კინტირების დაცულ ტერიტორიაზე მასტერკლასების ჩატარებას რეინჯერებისთვის.

¹⁰¹ სტუდენტებისა და სხვა ბენეფიციარების მიერ განხორციელდა გამწვანების სამუშაოები, მოეწყო სარეკრეაციო და მოსასვენებელი სივრცეები.

¹⁰² 29 უნივერსიტეტის სტუდენტებმა მენტორული ტრენინგების საფუძველზე წარმოადგინა სოციალური მოხალისეობრივი პროექტები/აქტივობები, მათ შორის ტურისტული პოტენციალის და გარემოს წარმომჩენი ღონისძიებები; გაიმართა შეხვედრები სკოლის მოსწავლეებთან გარემოსდაცვით თემატიკაზე; განხორციელდა გარემოსდაცვითი ღონისძიებები და ცნობიერების ასამაღლებელი აქტივობები ნარჩენების სეპარაციის კუთხით; ასევე, ცნობიერების ასამაღლებელი შეხვედრები ადგილობრივ მოსახლეობასთან ენდემური ჯიშის მცენარეების, შავი ზღვის ეკოსისტემის მოვლა-პატრონობისა და სანაპირო ზოლის გაწმენდის თაობაზე და სხვ.

¹⁰³ საზაფხულო ბანაკში ყოველწლიურად 100 ახალგაზრდა იღებდა მონაწილეობას.

რესურსების სამმართველომ გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლების მიზნით ჩაატარა 20-ზე მეტი აქტივობა სხვადასხვა სამიზნე აუდიტორიისათვის.¹⁰⁴

აფხაზეთის ა/რ ფინანსთა და ეკონომიკის სამინისტროს ინიციატივითა და ორგანიზებით სხვადასხვა გარემოსდაცვით თემასთან დაკავშირებით ჩატარდა საინფორმაციო და ცნობიერების ასამაღლებელი კამპანიები და ღონისძიებები.¹⁰⁵

ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის მერია უზრუნველყოფს გარემოსდაცვითი ინფორმაციის ოპერატიულ განთავსებას მერიის ოფიციალურ ვებ-გვერდზე და მედიისა და სოციალური ქსელების საშუალებით გავრცელებას.

VI. მე-3 მუხლის საკითხებთან დაკავშირებული ინტერნეტ-მისამართები

www.mepa.gov.ge; www.mes.gov.ge; www.economy.ge; www.parliament.ge; www.eiec.gov.ge;
www.emoe.gov.ge; www.tbilisi.gov.ge; air.gov.ge; wms.mepa.gov.ge; atlas.mepa.gov.ge;
<http://adjara.gov.ge/branches/default.aspx?gid=1>; <http://ajaraforestry.ge/>

VII. საკანონმდებლო, ადმინისტრაციული და სხვა ზომები, რომლებიც უზრუნველყოფენ ინფორმაციაზე ხელმისაწვდომობის მე-4 მუხლის დებულებების განხორციელებას

ჩამოთვალეთ საკანონმდებლო, ადმინისტრაციული და სხვა ზომები, რომლებიც უზრუნველყოფენ ინფორმაციაზე ხელმისაწვდომობის მე-4 მუხლის დებულებების განხორციელებას

განმარტეთ, როგორ ხორციელდება მე-4 მუხლის თითოეული პუნქტი. აღწერეთ მე-2 მუხლის შესაბამის განმარტებათა და მე-3 მუხლის მე-9 პუნქტის დისკრიმინაციის გამორიცხვის მოთხოვნათა გამოყენება. აღწერეთ, აგრეთვე:

რა ზომებია მიღებული:

(a) **მე-2 პუნქტთან** დაკავშირებით: იმის უზრუნველსაყოფად, რომ:

(i) ნებისმიერ პირს ხელი მიუწვდებოდეს ინფორმაციაზე ინტერესის დასაბუთების აუცილებლობის გარეშე;

(ii) ხელმისაწვდომი იყოს ინფორმაციის შემცველი ფაქტიური დოკუმენტების ასლები;

(iii) ინფორმაცია გაიცემოდეს მოთხოვნილი ფორმით;

(b) **მე-2 პუნქტში** მითითებული ვადების დასაცავად;

(c) **მე-3 და მე-4 პუნქტებთან** დაკავშირებით: რომ უზრუნველყოფილ იქნეს:

(i) მოთხოვნილ ინფორმაციაზე პასუხის წარდგენის არსებული პრაქტიკიდან გამონაკლისი შემთხვევების მითითება;

¹⁰⁴ საჯარო სკოლისა და მოსწავლე-ახალგაზრდობის ცენტრის მოსწავლეებისა და სტუდენტებისთვის ჩატარდა ლექცია-სემინარები, დასუფთავების აქციები, ხის დარგვის აქციები, გასვლითი ღონისძიებები დაცულ ტერიტორიებზე და სხვ.

¹⁰⁵ ჩატარდა გამწვანებისა და დასუფთავების აქციები, საჯარო ლექციები, საინფორმაციო ეკო-გაკვეთილები, სემინარები კლიმატის ცვლილების თემაზე, სტუდენტური კონფერენცია და სხვ.

(ii) მე-4 პუნქტის ბოლოს მითითებული საზოგადოებრივი ინტერესის კრიტერიუმების გამოყენება;

(d) მე-5 პუნქტთან დაკავშირებით: რომ საჯარო დაწესებულებამ, რომელსაც მოთხოვნილი ინფორმაცია არ გააჩნია, განახორციელოს კონვენციის მოთხოვნები;

(e) მე-6 პუნქტთან დაკავშირებით: ინფორმაციის გამოყოფა/გახსნის მოთხოვნის შესასრულებლად;

(f) მე-7 პუნქტთან დაკავშირებით: უარის შემთხვევაში ვადების დაცვისა და სხვა შესაბამისი მოთხოვნების უზრუნველსაყოფად;

(g) მე-8 პუნქტთან დაკავშირებით: ინფორმაციის მიწოდებისათვის დაწესებული გადასახადის მოთხოვნების შესასრულებლად.

პასუხი:

საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსი (სზაკ, 1999) ფარავს ორჰუსის კონვენციის მე-4 მუხლის მოთხოვნებს. ყველას აქვს უფლება, გაეცნოს ადმინისტრაციულ ორგანოში არსებულ საჯარო ინფორმაციას, მიიღოს მისი ასლები, თუ ისინი არ შეიცავენ სახელმწიფო ან კომერციულ საიდუმლოებას ან პერსონალურ მონაცემებს. ინფორმაციის მოთხოვნის უფლება აქვს ყველას.¹⁰⁶ გარემოს დაცვის შესახებ ინფორმაცია, ასევე, მონაცემები იმ საშიშროების თაობაზე, რომელიც ემუქრება ადამიანის სიცოცხლესა და ჯანმრთელობას, მიეკუთვნება იმ კატეგორიის ინფორმაციას, რომლის გასაიდუმლოება დაუშვებელია.¹⁰⁷

(a) სზაკ-ის თანახმად:

(i) პირი არ არის ვალდებული განცხადებაში მიუთითოს ინფორმაციის მოთხოვნის მოტივი ან მიზანი;

(ii) ყველას აქვს უფლება გაეცნოს ინფორმაციას დედანში. თუ არსებობს დედნის დაზიანების საფრთხე, საჯარო დაწესებულება ვალდებულია უზრუნველყოს ზედამხედველობის ქვეშ მისი გაცნობის შესაძლებლობა ან წარუდგინოს ინფორმაციის მომთხოვნს სათანადო წესით დამოწმებული ასლი;

(iii) თუ ინფორმაცია საჯარო დაწესებულებაში სხვადასხვა ფორმით არსებობს, პირს აქვს უფლება აირჩიოს მისთვის მისაღები ფორმა.

ყველა საჯარო დაწესებულებას დადგენილი ჰყავს საჯარო ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფასა და ინფორმაციის პროაქტიულ გამოქვეყნებაზე პასუხისმგებელი საჯარო მოსამსახურე.¹⁰⁸

(b) საქართველოში ინფორმაციის გაცემისათვის დადგენილია კიდევ უფრო მკაცრი ვადები, ვიდრე ორჰუსის კონვენციით. სზაკ-ის თანახმად,¹⁰⁹ საჯარო დაწესებულება ვალდებულია

¹⁰⁶ სზაკ, მუხლი 37.

¹⁰⁷ სზაკ, მუხლი 42. საქართველოს კანონი „სახელმწიფო საიდუმლოების შესახებ“ (2015), მუხლი 7.

¹⁰⁸ მუხლი 36.

¹⁰⁹ მუხლი 40.

გაცეს საჯარო ინფორმაცია, მათ შორის, ელექტრონული ფორმით მოთხოვნილი საჯარო ინფორმაცია, დაუყოვნებლივ ან არაუგვიანეს 10 დღისა, თუ საჯარო ინფორმაციის მოთხოვნაზე პასუხის გაცემა მოითხოვს:

- სხვა დასახლებულ პუნქტში არსებული მისი სტრუქტურული ქვედანაყოფიდან ან სხვა საჯარო დაწესებულებიდან ინფორმაციის მოძიებასა და დამუშავებას;
- მნიშვნელოვანი მოცულობის ერთმანეთთან დაუკავშირებელი ცალკეული დოკუმენტების მოძიებასა და დამუშავებას;
- სხვა დასახლებულ პუნქტში არსებულ მის სტრუქტურულ ქვედანაყოფთან ან სხვა საჯარო დაწესებულებასთან კონსულტაციას.

საჯარო დაწესებულება ვალდებულია, გაცეს ინფორმაცია უკვე არსებული ფორმით. იგი არ არის ვალდებული შექმნას რაიმე ინფორმაცია საზოგადოების მოთხოვნის პასუხად (იხ. აგრეთვე თავები XI და XIII ქვემოთ).

(c) (i) მოთხოვნილი გარემოსდაცვითი ინფორმაციის გაცემაზე უარის თქმის შემთხვევებს განსაზღვრავს სზაკ. ¹¹⁰ ადმინისტრაციული ორგანოს უარი ინფორმაციის გაცემაზე წარმოადგენს ინდივიდუალურ ადმინისტრაციულ სამართლებრივ აქტს, რომელიც უნდა შეიცავდეს წერილობით დასაბუთებას.¹¹¹

(ii) სზაკ-ის თანახმად, საიდუმლო ინფორმაცია არის საჯარო დაწესებულებაში დაცული, აგრეთვე საჯარო დაწესებულების ან მოსამსახურის მიერ სამსახურებრივ საქმიანობასთან დაკავშირებით მიღებული, დამუშავებული, შექმნილი ან გაგზავნილი ინფორმაცია, რომელიც შეიცავს პერსონალურ მონაცემებს,¹¹² სახელმწიფო¹¹³ ან კომერციულ საიდუმლოებას.¹¹⁴ ასევე, სზაკ განსაზღვრავს პროფესიული საიდუმლოების ცნებას.¹¹⁵

სზაკ-ის თანახმად, ¹¹⁶ თანამდებობის პირის მიერ გადაწყვეტილებათა მომზადების პროცესში მონაწილე სხვა საჯარო მოსამსახურეთა (გარდა სახელმწიფო-პოლიტიკური

¹¹⁰ მუხლი 41.

¹¹¹ მუხლი 53.

¹¹² პერსონალური მონაცემების ცნება და მათ დაცვა/დამუშავებასთან დაკავშირებული ურთიერთობები წესრიგდება „პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონით (2012), რომლის თანახმადაც პერსონალურ მონაცემს წარმოადგენს ნებისმიერი ინფორმაცია, რომელიც უკავშირდება იდენტიფიცირებულ ან იდენტიფიცირებად ფიზიკურ პირს.

¹¹³ სახელმწიფო საიდუმლოებას მიკუთვნებული ინფორმაცია განისაზღვრება „სახელმწიფო საიდუმლოების შესახებ“ საქართველოს კანონით. სახელმწიფო საიდუმლოებას მიკუთვნებული ინფორმაციის შემცველ დოკუმენტებზე დასმულია საიდუმლოობის გრიფი – რეკვიზიტი, რომელიც ადასტურებს სახელმწიფო საიდუმლოების შემცველი ინფორმაციის საიდუმლოობის ხარისხს.

¹¹⁴ კომერციულ საიდუმლოებას წარმოადგენს ინფორმაცია კომერციული ფასეულობის მქონე გეგმის, ფორმულის, პროცესის, საშუალების თაობაზე ან ნებისმიერი სხვა ინფორმაცია, რომელიც გამოიყენება საქონლის საწარმოებლად, მოსამზადებლად, გადასამუშავებლად ან მომსახურების გასაწევად, ან/და რომელიც წარმოადგენს სიახლეს ან ტექნიკური შემოქმედების მნიშვნელოვან შედეგს, აგრეთვე სხვა ინფორმაცია, რომლის გამჟღავნებამ შესაძლოა ზიანი მიაყენოს პირის კონკურენტუნარიანობას.

¹¹⁵ პროფესიულ საიდუმლოებას მიეკუთვნება ინფორმაცია, რომელიც წარმოადგენს სხვის პერსონალურ მონაცემებს ან კომერციულ საიდუმლოებას და პირისათვის ცნობილი გახდა პროფესიული მოვალეობის შესრულებასთან დაკავშირებით. პროფესიული საიდუმლოება არ შეიძლება იყოს ისეთი ინფორმაცია, რომელიც არ წარმოადგენს სხვა პირის პერსონალურ მონაცემებს ან კომერციულ საიდუმლოებას.

¹¹⁶ მუხლი 29.

თანამდებობის პირებისა) ვინაობა დაცულია გამხელისაგან აღმასრულებელი პრივილეგიით.

სზაკ-ის თანახმად,¹¹⁷ კანონით გათვალისწინებული შემთხვევების გარდა, კომერციული ინფორმაცია გასაიდუმლოვდება უვადოდ. კომერციული საიდუმლოება ღიად უნდა გამოცხადდეს, თუ მას აღარ აქვს ის ღირებულება, რომლის გამოც ასეთად იქნა მიჩნეული. გადაწყვეტილება საჯარო ინფორმაციის დასაიდუმლოების და მისი ვადის გაგრძელების შესახებ ასახულია საჯარო რეესტრში.

(d) სზაკ-ის თანახმად, თუ განცხადებით მოთხოვნილი საკითხის გადაწყვეტა მიეკუთვნება სხვა ადმინისტრაციული ორგანოს უფლებამოსილებას, საჯარო დაწესებულება ვალდებულია 5 დღის განმავლობაში დაადგინოს, რომელი საჯარო დაწესებულების ფუნქციას შეესაბამება მოთხოვნილი ინფორმაციის ქონა და თავად გადაუზღავნოს განცხადება ამ დაწესებულებას. თუ ასეთი დაწესებულება არ მოიძებნა, განცხადების შეტანიდან 5 დღის განმავლობაში განცხადება შესაბამისი დასაბუთებით უნდა დაუბრუნდეს განმცხადებელს.¹¹⁸

(e) სზაკ განსაზღვრავს:

- საიდუმლო ინფორმაციას მიკუთვნებულ ჩამონათვალს, ¹¹⁹ კერძოდ, საჯარო დაწესებულებაში დაცული, აგრეთვე საჯარო დაწესებულების ან მოსამსახურის მიერ სამსახურებრივ საქმიანობასთან დაკავშირებით მიღებული, დამუშავებული, შექმნილი ან გაგზავნილი ინფორმაცია, რომელიც შეიცავს პერსონალურ მონაცემებს, სახელმწიფო ან/და კომერციულ საიდუმლოებას; და

- იმ ინფორმაციათა ნუსხას, რომლის გასაიდუმლოება დაუშვებელია.

ყველას აქვს უფლება იცოდეს ინფორმაცია გარემოს შესახებ, აგრეთვე მონაცემები იმ საშიშროების თაობაზე, რომელიც ემუქრება მათ სიცოცხლეს ან ჯანმრთელობას.¹²⁰

„სახელმწიფო საიდუმლოების შესახებ“ საქართველოს კანონი ადგენს იმ ინფორმაციათა ნუსხას, რომელიც არ შეიძლება მიეკუთვნოს სახელმწიფო საიდუმლოებას და ვერ მიენიჭება სახელმწიფო საიდუმლოების სტატუსი,¹²¹ მათ შორისაა ინფორმაცია:

- სტიქიური უბედურების, კატასტროფისა და სხვა განსაკუთრებული მოვლენის შესახებ, რომლებიც მოხდა ან შეიძლება მოხდეს და ემუქრება მოსახლეობის უსაფრთხოებას; და

- გარემოს მდგომარეობის, მოსახლეობის ჯანმრთელობის მდგომარეობისა და მისი ცხოვრების დონის (მათ შორის, სამედიცინო მომსახურებისა და სოციალური უზრუნველყოფის), აგრეთვე, სოციალურ-დემოგრაფიული მაჩვენებლების, მოსახლეობის განათლებისა და კულტურის თაობაზე.

შესაბამისად, კანონმდებლობა იმთავითვე გამორიცხავს გარემოს შესახებ ინფორმაციისთვის საიდუმლოების მიკუთვნების შესაძლებლობას, თუმცა ითვალისწინებს საიდუმლო ინფორმაციიდან არასაიდუმლო ნაწილის გამოცალკევებისა და გასაჯაროების ზოგად წესს, თუ რაიმე დოკუმენტში, რომელიც შეიცავს საიდუმლო კატეგორიას მიკუთვნებულ ინფორმაციას, ასახული იქნება ასევე ინფორმაცია, რომელიც არ შეიძლება იყოს საიდუმლო. ასეთ შემთხვევაში ინფორმაციის შემქმნელი ვალდებულია მოახდინოს

¹¹⁷ მუხლი 31.

¹¹⁸ მუხლი 80.

¹¹⁹ მუხლი 2.

¹²⁰ მუხლი 42.

¹²¹ მუხლი 7.

ინფორმაციის გამოცალკევება და ხელმისაწვდომობა იმგვარად, რომ დაცული იქნეს პერსონალური მონაცემები, კომერციული და სახელმწიფო საიდუმლოება. საიდუმლოებას მიკუთვნებული ინფორმაციის ამოღების შემდეგ, საიდუმლო საჯარო ინფორმაციის, აგრეთვე კოლეგიური საჯარო დაწესებულების დახურული სხდომის ოქმის გონივრულ ფარგლებში გამოცალკევებადი ნებისმიერი ნაწილი უნდა გამოქვეყნდეს, რაც მის ხელმისაწვდომობას გულისხმობს.¹²²

საქართველოს კანონი „სახელმწიფო საიდუმლოების შესახებ“¹²³ სრულად არეგულირებს სახელმწიფო საიდუმლოებას მიკუთვნებული ინფორმაციის დასაიდუმლოება/განსაიდუმლოების წესებს, გადაწყვეტილების მიღების პროცედურებს და გადაწყვეტილების გასაჩივრების უფლებას და უფლებამოსილ პირთა წრეს.¹²⁴

გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის შესაბამისად, გარემოზე ზემოქმედების შეფასების (გზშ) ანგარიშში ასახული ინფორმაცია საჯაროა. თუ გზშ-ის ანგარიშში შეიცავს საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებულ საიდუმლო ინფორმაციას ან/და პერსონალურ მონაცემს, საქმიანობის განმახორციელებელმა განცხადებაში უნდა მიუთითოს აღნიშნული ინფორმაციის დასაიდუმლოების შესახებ. სგდსმს-ს სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო (სსიპ გეს) ვალდებულია საქართველოს კანონმდებლობის გათვალისწინებით უზრუნველყოს ამ ინფორმაციის დასაიდუმლოება.¹²⁵

(f) საქართველოში საჯარო ინფორმაციის გაცემაზე უარის თქმასთან დაკავშირებით ორჰუსის კონვენციაზე უფრო მკაცრი მოთხოვნებია. საჯარო ინფორმაციის გაცემაზე უარის თქმის შემთხვევაში საჯარო დაწესებულება ვალდებულია გადაწყვეტილების მიღებიდან 3 დღის ვადაში განმცხადებელს მიაწოდოს წერილობითი განმარტება, სადაც მითითებული იქნება ის დაწესებულება, რომელთანაც წარმოებდა კონსულტაციები უარის შესახებ გადაწყვეტილების მიღებისას. აქვე განმარტებული უნდა იყოს ამ გადაწყვეტილების გასაჩივრების უფლება და წესი.¹²⁶

(g) არ შეიძლება დაწესდეს რაიმე გადასახადი ან შეიქმნას სხვა დაბრკოლება დოკუმენტის ან სხვა მასალის ასლის მისაღებად, ასლის გადაღებისათვის და ფოსტით გაგზავნისათვის საჭირო თანხის ანაზღაურების გარდა. კანონმდებლობით ¹²⁷ განსაზღვრულია საჯარო ინფორმაციის ასლის საფასურის ოდენობა და გადახდის წესი.

VIII. მე-4 მუხლის განხორციელების დროს წარმოქმნილი წინააღმდეგობები

აღწერეთ, რა წინააღმდეგობები გამოიკვეთა მე-4 მუხლის დებულებების შესრულებისას

პასუხი:

არის შემთხვევები, როდესაც ინფორმაციის დიდი მოცულობის ან სკითხის

¹²² სზაკ, მუხლი 33.

¹²³ თავები 3 და 4.

¹²⁴ „სახელმწიფო საიდუმლოების შესახებ“ საქართველოს კანონის ამოქმედებასთან დაკავშირებული ნორმატიული აქტების დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 24 სექტემბრის №507 დადგენილების დანართი №4: „იმ უფლებამოსილი პირების ნუსხა, რომლებსაც აქვთ კონკრეტული ინფორმაციის სახელმწიფო საიდუმლოებისათვის მიკუთვნების კომპეტენცია“.

¹²⁵ მუხლი 10.

¹²⁶ სზაკ, მუხლი 41.

¹²⁷ საჯარო ინფორმაციის ასლის გადაღების მოსაკრებლის შესახებ“ საქართველოს კანონი (2005).

კომპლექსურობის გამო, 10 სამუშაო დღე არ არის საკმარისი მისი მოძიება/გაცემისათვის. ამ შემთხვევაში, სგდსმ-ში დამკვიდრებული პრატიკის თანახმად, 10 დღის ვადაში განმცხადებელს ეგზავნება ინფორმაციის ნაწილი, რისი მომზადებაც შესაძლებელია აღნიშნულ ვადაში და ასევე, წერილობითი შეტყობინება დარჩენილი ინფორმაციის ეტაპობრივად ან უმოკლეს ვადაში მიწოდების შესახებ. საქართველოს სახალხო დამცველი მნიშვნელოვნად მიიჩნევს “ოფიციალურ დოკუმენტაციასთან დაშვების შესახებ” ევროსაბჭოს 2019წ კონვენციაზე მიერთებას.

IX. დამატებითი ინფორმაცია მე-4 მუხლის დებულებების პრაქტიკული გამოყენების შესახებ
მოგვაწოდეთ დამატებითი ინფორმაცია ინფორმაციაზე ხელმისაწვდომობის დებულებების პრაქტიკული განხორციელების შესახებ. მაგ. წარმოებს თუ არა მიღებული მოთხოვნების, უარყოფითი პასუხების და მათი მიზეზების სტატისტიკა?

პასუხი:

სზაკ-ის თანახმად, ყოველი წლის 10 დეკემბერს ყველა საჯარო დაწესებულება ვალდებულია წარუდგინოს საქართველოს პრეზიდენტს, საქართველოს პრემიერ-მინისტრს და საქართველოს პარლამენტს ანგარიში საჯარო ინფორმაციის გაცემის შესახებ¹²⁸.

საანგარიშო პერიოდში საჯარო, მათ შორის, გარემოსდაცვითი ინფორმაციის გაცემის შესახებ შესაბამის სამთავრობო უწყებებში (ცენტრალური აპარატი, მათ დაქვემდებარებაში მყოფი უწყებები და სხვ.) შესულ მოთხოვნებზე რეაგირების სტატისტიკა:

სგდსმ-ს ცენტრალური აპარატი:¹²⁹

471 განცხადებიდან სგდსმ-ს მიერ დაკმაყოფილდა - 289, ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა - 9,¹³⁰ კომპეტენციის ფარგლებში გადაეგზავნა შესაბამის სახელმწიფო უწყებებს - 155, უარი ეთქვა - 17,¹³¹ განმცხადებელს ეთხოვა ინფორმაციის დაზუსტება - 1.¹³²

სსიპ გიგც:

44 მოთხოვნიდან დაკმაყოფილდა - 37, არ დაკმაყოფილდა - 2, კომპეტენციის ფარგლებში გადაეგზავნა შესაბამის სახელმწიფო უწყებებს - 5.

გარდა ოფიციალურად შესული საჯარო ინფორმაციის მოთხოვნისა:

- სსიპ გეს-ში სოციალური ქსელის საშუალებით დაინტერესებულ პირს საშუალება ეძლევა მიიღოს ინფორმაცია სააგენტოში მიმდინარე საკითხებთან დაკავშირებით;
- სსიპ-ები გიგც და გეს ძირითად გარემოსდაცვით დოკუმენტაციას ერთ სისტემაში - ვებ-გვერდზე აერთიანებენ, რითიც ხელს უწყობენ ინფორმაციის დროულ გაცემას;
- სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოს ვებ-გვერდის სერვისის „მოთხოვე საჯარო ინფორმაცია“ საშუალებით ნებისმიერ დაინტერესებულ პირს, ინტერესის დასაბუთების

¹²⁸ მუხლი 49. აღნიშნული ინფორმაცია ქვეყნდება „საქართველოს საკანონმდებლო მაცნეში“.

¹²⁹ წარმოდგენილია მხოლოდ გარემოსდაცვითი ინფორმაციის მოთხოვნის სტატისტიკა.

¹³⁰ გასაცემი ინფორმაციის ნაწილი შეიცავდა პერსონალურ მონაცემებს ან/და მისი ნაწილი არ მუშავდებოდა მოთხოვნილი ფორმით.

¹³¹ მოთხოვნილი ფორმით არ მუშავდებოდა ინფორმაცია ან/და ინფორმაცია ვერ იქნა მოძიებული.

¹³² მოთხოვნილი ინფორმაციის ბუნდოვანებიდან გამომდინარე, ეთხოვა განმცხადებელს საკითხის დაზუსტება, მაგრამ აღარ მიუძღარათ.

გარეშე, შეუძლია მიიღოს ინფორმაცია/დოკუმენტები სახელმწიფო ტყის ფონდის საკითხებთან დაკავშირებით;

- სსიპ სურსათის ეროვნული სააგენტო მის ელ-ფოსტასა და ფეისბუქის ოფიციალურ გვერდზე იღებს შეკითხვებს და გასცემს მოთხოვნილ ინფორმაციას/დოკუმენტებს.

საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო (სრგის): 277 განცხადებიდან დაკმაყოფილდა - 237, კომპეტენციის ფარგლებში გადაეგზავნა უფლებამოსილ ადმინისტრაციულ ორგანოს - 5, არ დაკმაყოფილდა -24,¹³³ მიმდინარე - 11.

სრგის-ის სსიპ საქართველოს მუნიციპალური განვითარების ფონდი: საჯარო ინფორმაციის მოთხოვნასთან დაკავშირებით შესული 185 განცხადებიდან დაკმაყოფილდა 177, მიმდინარე - 8.

სრგის-ის სსდ საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტი: 50 საჯარო ინფორმაციის მოთხოვნის განცხადებიდან ყველა დაკმაყოფილდა.

საქართველოს პარლამენტის გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების კომიტეტი: საჯარო ინფორმაციის მოთხოვნის 123 განცხადება სრულად დაკმაყოფილდა კომიტეტის მიერ ან კომპეტენციის ფარგლებში გადაეგზავნა უწყებებს, რის შესახებაც ინფორმაცია მიეწოდათ განმცხადებლებს.

აჭარის ა/რ-ის სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მმართველობის სფეროში მოქმედი საქვეუწყებო დაწესებულება გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამმართველო: საჯარო ინფორმაციის მოთხოვნის 5 განცხადებიდან ყველა დაკმაყოფილდა.

მუნიციპალიტეტების დონეზე საზოგადოების მხრიდან გარემოსდაცვითი ინფორმაციის აქტიური მოთხოვნა არ აღინიშნება, მოთხოვნა-გაცემის სტატისტიკა ძირითადად არ წარმოებს,¹³⁴ თუმცა, წარმოებს ინფორმაციის გაცემის ვადების დარღვევასა და ინფორმაციის გაცემის თაობაზე უარყოფითი გადაწყვეტილების შემთხვევების აღრიცხვა, რაც არ დაფიქსირებულა.

X. მე-4 მუხლის საკითხებთან დაკავშირებული ინტერნეტ-მისამართები

www.mepa.gov.ge; www.eiec.gov.ge; ei.gov.ge; <https://mepa.gov.ge/Ge/EiaAndSeaAnnouncements>; <https://mepa.gov.ge/Ge/PublicDiscussion>; <https://mepa.gov.ge/Ge/FinancialAndMaterialResources>; www.mrdi.gov.ge

XI. საკანონმდებლო, ადმინისტრაციული და სხვა ზომები, რომლებიც უზრუნველყოფენ გარემოსდაცვითი ინფორმაციის შეგროვება-გავრცელების შესახებ მე-5 მუხლის დებულებების განხორციელებას

¹³³ არ წარმოადგენდა სამინისტროს კომპეტენციას ან/და არ შეესაბამებოდა სზაკ-ით განსაზღვრულ საჯარო ინფორმაციის ცნებას.

¹³⁴ 57 მუნიციპალიტეტიდან ინფორმაციის მოთხოვნა არ დაფიქსირებულა 23-ში (ფოთი, კასპი, ხაშური, აბაშა, ნინოწმინდა, დედოფლისწყარო, წალკა, დმანისი, თეთრიწყარო, გარდაბანი, ბოლნისი, ცაგერი, ვანი, ზესტაფონი, წყალტუბო, ჭიათურა, ხარაგაული, ხონი, ადიგენი, ასპინძა, ახალქალაქი, ბორჯომი, ნინოწმინდა); სტატისტიკური ინფორმაცია მიღებულია 5 მუნიციპალიტეტიდან (ქარელი, ლაგოდეხი, ონი, ამბროლაური, კასპი).

ჩამოთვალეთ საკანონდებლო, ადმინისტრაციული და სხვა ზომები, რომლებიც უზრუნველყოფენ გარემოსდაცვითი ინფორმაციის შეგროვება-გავრცელების შესახებ მე-5 მუხლის დებულებათა განხორციელებას.

განმარტეთ, როგორ ხორციელდება მე-5 მუხლის თითოეული პუნქტი. აღწერეთ მე-2 მუხლის შესაბამის განმარტებათა და მე-3 მუხლის მე-9 პუნქტის დისკრიმინაციის გამორიცხვის მოთხოვნათა გამოყენება. აგრეთვე:

რა ზომებია მიღებული:

(a) 1-ელ პუნქტთან დაკავშირებით, რომ:

- (i) საჯარო დაწესებულებებს გააჩნდეთ და განაახლებდნენ გარემოსდაცვით ინფორმაციას;
- (ii) საჯარო დაწესებულებებში იყოს გარემოსდაცვითი ინფორმაციის სათანადო მოდინება;
- (iii) საგანგებო სიტუაციებში სათანადო ინფორმაცია ვრცელდებოდეს დაუყოვნებლივ;

(b) მე-2 პუნქტთან დაკავშირებით: რომ გამჭვირვალე იყოს გზა, რომლითაც საჯარო დაწესებულებები ინფორმაციაზე ხელმისაწვდომობას უზრუნველყოფენ და ინფორმაცია საზოგადოებისათვის ეფექტიანად ხელმისაწვდომი იყოს;

(c) მე-3 პუნქტთან დაკავშირებით: რომ უზრუნველყოფილ იქნეს გარემოსდაცვითი ინფორმაციის თანდათანობითი განთავსება საჯარო სატელეკომუნიკაციო ქსელების საშუალებით საზოგადოებისათვის იოლად ხელმისაწვდომ ელექტრონულ მონაცემთა ბაზებში;

(d) მე-4 პუნქტთან დაკავშირებით: გარემოს მდგომარეობის ანგარიშების გამოცემა-გავრცელებისთვის;

(e) მე-5 პუნქტში მითითებული ინფორმაციის გასავრცელებლად;

(f) მე-6 პუნქტთან დაკავშირებით: იმ საწარმოთა ოპერატორების წასახალისებლად, რომელთა საქმიანობას შეუძლია მნიშვნელოვანი ზეგავლენა მოახდინოს გარემოზე, რომ მათ რეგულარულად აცნობონ საზოგადოებას მათი წარმოებისა და პროდუქციის გარემოზე ზემოქმედების შესახებ;

(g) მე-7 პუნქტში მითითებული ინფორმაციის გამოქვეყნება- მიწოდებისათვის;

(h) მე-8 პუნქტთან დაკავშირებით: საზოგადოებისათვის პროდუქციის შესახებ საკმაო ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის მექანიზმების დასაწერად;

(i) მე-9 პუნქტთან მიმართებაში: დამბინძურებელთა ეროვნული ინვენტარიზაციის ან რეესტრის ჩამოყალიბებისათვის.

პასუხი:

(a) (i) „გარემოს დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონის თანახმად, „გარემოს მდგომარეობაზე დაკვირვების (მონიტორინგის) სისტემა წარმოადგენს გარემოს მდგომარეობაზე დაკვირვებით მიღებული ინფორმაციის ანალიზისა და პროგნოზირების ერთობლიობას“, რის კოორდინაციასაც ახორციელებს სგდსმს; შედეგები ხელმისაწვდომია საზოგადოებისათვის.¹³⁵ გარემოს მდგომარეობის ხარისხობრივი და რაოდენობრივი მაჩვენებლების სახელმწიფო აღრიცხვას, ანგარიშგებასა და შეფასებას, სხვა სახელმწიფო

¹³⁵ მუხლი 27.

უწყებებთან ერთად, საკუთარი კომპეტენციის ფარგლებში, ხელმძღვანელობას და კოორდინაციას უწევს სგდსმს.¹³⁶

(ii) რეგულირების ობიექტებს, რომლებზეც გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობის სფეროში გაცემულია ლიცენზიები და ნებართვები,¹³⁷ ასევე, გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებები და მიმდინარე საქმიანობის გაგრძელების შესახებ გადაწყვეტილებები,¹³⁸ ეკისრებათ ვალდებულება, შეასრულონ გაცემული ნებართვებით, ლიცენზიებითა და გადაწყვეტილებებით დადგენილი პირობები. ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობის ლიცენზიის მფლობელები ყოველწლიურად წარმოადგენენ ანგარიშებს განხორციელებული საქმიანობის შესახებ. ანგარიშებში არსებული საჯარო ინფორმაცია ხელმისაწვდომია საზოგადოებისთვის მოთხოვნის შემთხვევაში. გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობის სფეროში გაცემული ლიცენზიების,¹³⁹ ნებართვების, გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებისა და მიმდინარე საქმიანობის გაგრძელების შესახებ გადაწყვეტილებით დადგენილი პირობების შესრულების კონტროლს ახორციელებს სგდსმს-ს სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი. სასარგებლო წიაღისეულით სარგებლობის ლიცენზირების კონტროლს ახორციელებს საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს მმართველობის სფეროში მოქმედი სსიპ მინერალური რესურსების ეროვნული სააგენტო (მრეს). „წიაღის სექტორის სტრატეგია“ (2019) გულისხმობს საინფორმაციო ბაზების განახლებას, საჯარო ინფორმაციაზე ხელმისაწვდომობის გაუმჯობესებას, მუშაობის გაძლიერებას გეომონაცემთა დამუშავების მიმართულებით, რათა მაქსიმალურად ხელმისაწვდომი გახდეს იგი ყველა დაინტერესებული პირისთვის. სსიპ მრეს-ში მიმდინარეობს გეოსაინფორმაციო მონაცემების ვიზუალიზაცია ინტერაქტიული რუკის გამოყენებით, შემდგომში მისი ვებ-გვერდზე ჩაშენების მიზნით. სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვების შესახებ ინფორმაციის პროაქტიული ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფის მიზნით ხდება სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვების ლიცენზიების რეესტრის გამოქვეყნება და მუდმივი განახლება. ამ ეტაპზე სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვების ლიცენზიების რეესტრი გამოქვეყნებულია სააგენტოს ვებ-გვერდზე¹⁴⁰ და ახლდება კვარტლურად.

გარემოსდაცვით გადაწყვეტილებას დაქვემდებარებული საქმიანობებისთვის, რომლებიც ახდენენ ზედაპირულ წყლებში ჩამდინარე წყლების ჩაშვებას და ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევას, სსიპ გეს ითანხმებს¹⁴¹ დამბინძურებელთა ზღვრულად დასაშვები ჩაშვების ნორმების და მავნე ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის პროექტებს, რაც საჯაროდ ხელმისაწვდომია. იმ საქმიანობებისთვის, რომლებიც არ ექვემდებარება გარემოსდაცვით გადაწყვეტილებას და ხორციელდება წყლის აღება ზედაპირული წყლის ობიექტებიდან, სსიპ გეს ითანხმებს წყლის აღების ტექნიკურ პირობებს, ხოლო იმ ობიექტებისთვის, რომლებიც ახდენენ ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევას - ჰაერის დაბინძურების სტაციონარული წყაროების და მათ მიერ

¹³⁶ მუხლი 26.

¹³⁷ „ლიცენზიებისა და ნებართვების შესახებ“ საქართველოს კანონის (2005) შესაბამისად.

¹³⁸ გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის შესაბამისად.

¹³⁹ სასარგებლო წიაღისეულით სარგებლობის ან წიაღით სარგებლობის ლიცენზიების გარდა.

¹⁴⁰ <https://www.namr.gov.ge>

¹⁴¹ ხორციელდება 2022 წლის მაისიდან.

გაფრქვეულ მავნე ნივთიერებათა ინვენტარიზაციის ტექნიკურ ანგარიშს. საჯარო ინფორმაცია საზოგადოებისთვის ხელმისაწვდომია მოთხოვნის შემთხვევაში.

კანონმდებლობა¹⁴² განსაზღვრავს ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებების კონცენტრაციის შესახებ უახლესი ინფორმაციის¹⁴³ მოსახლეობისთვის რეგულარულად ხელმისაწვდომობას, მავნე ნივთიერებების მიხედვით ინფორმაციის განახლების სიხშირეს და ავალდებულებს შესაბამის სახელმწიფო ორგანოებს 2027 წლიდან უზრუნველყონ მომდევნო დღის ჰაერის ხარისხის პროგნოზის შესახებ ინფორმაციის დროული ხელმისაწვდომობა მოსახლეობისთვის.

(iii) ინფორმაცია იმ საშიშროებების თაობაზე, რომელიც ადამიანთა სიცოცხლეს ან ჯანმრთელობას ემუქრება, სტიქიური უბედურებების, კატასტროფების ან სხვა განსაკუთრებული მოვლენების შესახებ, რომლებიც უკვე მოხდა ან შეიძლება მოხდეს და ემუქრება მოქალაქეთა უსაფრთხოებას, გასაიდუმლოებას არ ექვემდებარება.¹⁴⁴

კანონმდებლობა¹⁴⁵ ითვალისწინებს სამოქალაქო უსაფრთხოების სფეროში საქართველოს მოქალაქეთა და საქართველოს ტერიტორიაზე მყოფ სხვა პირთა ინფორმირების საკითხს. ასევე, ელექტორნული კომუნიკაციის კომპანიისა და საზოგადოებრივი მაუწყებლის ვალდებულებას, საგანგებო სიტუაციის დროს, როდესაც საფრთხე ექმნება/შეიძლება შეექმნას ადამიანის სიცოცხლეს ან/და ჯანმრთელობას, საგანგებო სიტუაციების მართვის სამსახურის მოთხოვნის შემთხვევაში უზრუნველყონ საქართველოს მოქალაქეთათვის და საქართველოს ტერიტორიაზე მყოფ სხვა პირთათვის საგანგებო სიტუაციის შესახებ შეტყობინებისა და სხვა ინფორმაციის გადაცემა.¹⁴⁶ სამოქალაქო უსაფრთხოების ეროვნული გეგმა, სხვა საკითხებთან ერთად, ითვალისწინებს მშვიდობიანი და საომარი მოქმედებების დროს წარმოქმნილი საგანგებო სიტუაციების შესახებ მოსახლეობის ინფორმირებას.

კანონმდებლობის თანახმად,¹⁴⁷ ბირთვულ ან რადიოლოგიურ საგანგებო სიტუაციაზე რეაგირების ეროვნული გეგმით უნდა განისაზღვროს ბირთვული ან რადიოლოგიური საგანგებო სიტუაციისათვის მზადყოფნის კატეგორიები, მზადყოფნასა და რეაგირებაში ჩართული ყველა პირის უფლებამოსილებები და მათ მიერ განსახორციელებელი ღონისძიებები. გეგმა განსაზღვრავს მოსახლეობასთან კომუნიკაციის პრინციპებს, ეტაპებსა და სტანდარტებს.¹⁴⁸ ბირთვულ ან რადიოლოგიურ საგანგებო სიტუაციაზე რეაგირების ერთ-

¹⁴² „ატმოსფერული ჰაერის დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონში ცვლილების შეტანის თაობაზე საქართველოს 22/05/2020 წლის N5948-სს კანონი.

¹⁴³ მონაცემები კონცენტრაციის დონის, განგაშის და შეტყობინების ზღვრების გადაჭარბების და ჯანმრთელობაზე ზემოქმედების შესახებ.

¹⁴⁴ სზაკ, მუხლი 42; საქართველოს კანონი „სახელმწიფო საიდუმლოების შესახებ“, მუხლი 7.

¹⁴⁵ საქართველოს კანონები „სამოქალაქო უსაფრთხოების შესახებ“ (2018) და „რადიაციული დაცვის, ბირთვული უსაფრთხოებისა და დაცულობის შესახებ“ (2023); საქართველოს მთავრობის დადგენილებები „სამოქალაქო უსაფრთხოების ეროვნული გეგმის დამტკიცების შესახებ“ (2015) და „ტექნიკური რეგლამენტის - ბირთვული და რადიაციული ავარიებისათვის მზადყოფნისა და მათზე რეაგირების გეგმის შესახებ“ (2019).

¹⁴⁶ „სამოქალაქო უსაფრთხოების შესახებ“ საქართველოს კანონი. მუხლი 12.

¹⁴⁷ „რადიაციული დაცვის, ბირთვული უსაფრთხოებისა და დაცულობის შესახებ“ საქართველოს კანონი.

¹⁴⁸ თავი VI.

ერთი მიზანია მოსახლეობის მუდმივი ინფორმირება.¹⁴⁹ ბირთვული და რადიაციული საქმიანობის ავტორიზაციის მფლობელი რადიაციული დაცვის, ბირთვული უსაფრთხოებისა და დაცულობის, ბირთვული ან რადიოლოგიური საგანგებო სიტუაციისათვის მზადყოფნისა და მასზე შესაბამისი რეაგირების უზრუნველსაყოფად, ვალდებულია, უზრუნველყოს საზოგადოების ინფორმირება ზემოაღნიშნულ იმ საკითხებზე, რომლებიც სახელმწიფო ან კომერციული საიდუმლოებას არ წარმოადგენს.¹⁵⁰

საგანგებო სიტუაციების დროს 24/7 რეჟიმში ფუნქციონირებს სსიპ ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტოს ბირთვულ ან რადიოლოგიურ საგანგებო სიტუაციებზე რეაგირების მართვის ცენტრი.

კანონმდებლობა ითვალისწინებს სისხლისსამართლებრივ პასუხისმგებლობას ბირთვულ ან რადიაციურ ობიექტზე ავარიის ან უბედური შემთხვევის შესახებ ინფორმაციის დაფარვა-დამახინჯების შემთხვევაში, თუ ამას შეეძლო გამოეწვია ადამიანის სიცოცხლის მოსპობა ან სხვა მძიმე შედეგი და, ასევე, სიცოცხლისათვის ან ჯანმრთელობისათვის საფრთხის შემქმნელი გარემოების შესახებ ინფორმაციის დამალვა-გაყალბებისათვის.¹⁵¹

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სსდ საგანგებო სიტუაციების მართვის სამსახური ოფიციალურ ვებ-გვერდზე ყოველკვირეულად აქვეყნებს მონაცემებს ქვეყნის მასშტაბით განხორციელებული სახანძრო-სამაშველო ოპერაციების შესახებ, ასევე - საგანგებო სიტუაციების სტატისტიკას წლების მიხედვით. შემუშავდა ინტერაქტიული რუკა, რომელზეც სახანძრო-სამაშველო ოპერაციების დაგეგმვისათვის საჭირო სხვადასხვა მონაცემებთან ერთად, დატანილი იქნება შრეები ბუნებრივი საფრთხეების შესახებ.

საგანგებო სიტუაციების შესახებ მოსახლეობის ინფორმირება ხორციელდება საზოგადოებრივი და კერძო სამაუწყებლო საშუალებებით, აგრეთვე “ზმამალა მოლაპარაკე” საშუალებით მოწყობილი ავტომანქანების გამოყენებით.

ინფორმირების საკითხთან დაკავშირებით, “საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის შესახებ” საქართველოს კანონის (2007) ძირითადი პრინციპებიდან აღსანიშნავია შემდეგი:

- პრევენციული ღონისძიებების უზრუნველყოფა ჯანმრთელობასთან დაკავშირებული საფრთხეების თავიდან აცილების მიზნით; ამ სფეროში სახელმწიფო ორგანოების კომპეტენციების მკაფიოდ გამიჯვნა და მჭიდრო კოორდინაცია ჯანმრთელობასთან დაკავშირებული ღონისძიებების დაგეგმვა-აღსრულების დროს;¹⁵²

- საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის სამსახურისთვის ინფორმაციის მიწოდება, კერძოდ: საქართველოს ტერიტორიაზე მყოფი ყველა ადამიანი ვალდებულია მიაწოდოს ინფორმაცია წარმოებასა და ტექნოლოგიურ პროცესებში სანიტარული ნორმების დარღვევით გამოწვეული საგანგებო სიტუაციების შესახებ;¹⁵³ საქართველოს თავდაცვისა და შინაგან საქმეთა სამინისტროები, სპეციალური პენიტენციური სამსახური და საქართველოს

¹⁴⁹ საქართველოს მთავრონის დადგენილება #640, 24/12/2019 „ტექნიკური რეგლამენტის - ბირთვული და რადიაციული ავარიებისათვის მზადყოფნისა და მათზე რეაგირების გეგმის შესახებ“.

¹⁵⁰ მუხლი 2. მითითებული რედაქცია ამოქმედდება 01/01/2026 წ.

¹⁵¹ ს მოქალაქეები საგანგებო სიტუაციების შესახებ ინფორმირებულნი არიან საჯარო და კერძო სამაუწყებლო კომპანიების მეშვეობით და „დინამიკებით“ აღჭურვილი მანქანებით. საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსი (1999), მუხლები 233 და 247.

¹⁵² მუხლი 4.

¹⁵³ მუხლი 5.

სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახური ვალდებული არიან დაუყოვნებლივ მიაწოდონ ინფორმაცია ნებისმიერი შემთხვევის შესახებ, რომელმაც შესაძლებელია საშიშროება შეუქმნას მოსახლეობის ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებას.¹⁵⁴

საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს მმართველობის სფეროში მოქმედი შპს საქართველოს გაერთიანებული წყალმომარაგების კომპანია ახდენს აბონენტების ინფორმირებას წარმოებასა და ტექნოლოგიურ პროცესში შექმნილი იმ გარემოებების შესახებ, რამაც შესაძლოა გავლენა იქონიოს ადამიანის ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებაზე.

(b) სზაკ-ის თანახმად საჯარო დაწესებულება ვალდებულია, უზრუნველყოს საჯარო ინფორმაციის პროაქტიული გამოქვეყნება (ელექტრონულ რესურსებზე განთავსება) იმ შემთხვევაში, თუ აღნიშნული საზოგადოებრივი ინტერესის საგანს წარმოადგენს;¹⁵⁵ მის განკარგულებაში არსებული საჯარო ინფორმაცია შეიტანოს საჯარო რეესტრში,¹⁵⁶ დანიშნოს ინფორმაციის პროაქტიულ გამოქვეყნებაზე პასუხისმგებელი პირი.¹⁵⁷ იმ ინფორმაციის ნუსხას, რომლის გასაიდუმლოება დაუშვებელია, დამატებული აქვს „საჯარო დაწესებულების იმ სახელმწიფო და საჯარო მოსამსახურეთა ვინაობა და სამსახურებრივი მისამართი, რომელთაც უკავიათ თანამდებობა ან ევალემათ საჯარო ინფორმაციის გასაიდუმლოება ან საზოგადოებასთან ურთიერთობა და მოქალაქეთათვის ინფორმაციის მიწოდება“.¹⁵⁸

(c) სგდსმს-სა და მის დაქვემდებარებაში მყოფი უწყებების ვებ-გვერდებზე მუდმივად თავსდება ინფორმაცია კომპეტენციის ფარგლებში განხორციელებული და მიმდინარე ქმედებების შესახებ. სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო ამზადებს და მის ვებ-გვერდზე რეგულარულად ათავსებს ყოველთვიურ საინფორმაციო ბიულეტენს “მოკლე მიმოხილვა საქართველოს გარემოს დაბინძურების შესახებ”;¹⁵⁹ სსიპ გიგც-ის ვებ-გვერდზე რეგულარულად თავსდება ყოველწლიური საინფორმაციო ბიულეტენი “სტიქიური გეოლოგიური პროცესების შედეგების და პროგნოზის შესახებ”.¹⁶⁰ გარემოსდაცვითი ინფორმაციის ეფექტიანად გავრცელების მიზნით, განახლდა სსიპ გიგც-ის ვებ-გვერდი მისი მოქნილობისა და სერვისების გაუმჯობესების და, ასევე, შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთათვის ადაპტაციის მიზნით.

(d) გარემოს მდგომარეობის შესახებ ეროვნული მოხსენებები განთავსებულია სგდსმს-სა და სსიპ გიგც-ის ვებ-გვერდებზე.¹⁶¹

(e) კონვენციის მე-5 მუხლის მე-5 პუნქტში მოცემული ინფორმაციის დროულად

¹⁵⁴ მუხლი 35.

¹⁵⁵ მუხლები 27 და 28.

¹⁵⁶ მუხლი 35.

¹⁵⁷ მუხლი 36.

¹⁵⁸ სზაკ-ის 2017 წლის ცვლილების თანახმად.

¹⁵⁹ იხ. თავი XIII ქვევით.

¹⁶⁰ საანგარიშო პერიოდში მომზადდა 2 საინფორმაციო ბიულეტენი: 2022-2023წწ და 2023-2024წწ.

¹⁶¹ 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007-2009, 2010-2013, 2014-2017, 2018-2021 წწ მოხსენებები განთავსებულია სსიპ გიგც-ის ვებ-გვერდზე, სგდსმს-ს ვებ-გვერდზე - 2018-2021 წწ.

გავრცელების მიზნით, საკუთარი და სსიპ გიგც-ის ვებ-გვერდების გარდა, სგდსმს იყენებს CENN-ის¹⁶², RECC-ის¹⁶³ და სხვა არსებულ ელექტრონულ და მედია საშუალებებს.

სსიპ გიგც ელექტრონული ფოსტის საშუალებით უზაზვის ინფორმაციას გარემოსდაცვითი ინფორმაციის მიღების მსურველებს. ელექტრონული ბაზა ყოველწლიურად განახლებადია და ემატება ახალი სამიზნე ჯგუფები და კატეგორიები.¹⁶⁴ ინფორმაცია ვრცელდება 7000-ზე მეტი ინფორმაციის მიღების მსურველთან.

საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს მმართველობის სფეროში მოქმედი სსიპ საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე არის სამართლებრივი სისტემის საჯაროობის უზრუნველყოფაზე პასუხისმგებელი ორგანო, რომელიც უზრუნველყოფს ნორმატიული აქტების, ასევე, საერთაშორისო ხელშეკრულებების სახელმწიფო რეესტრის წარმოებას; ნორმატიული აქტების, კანონმდებლობით სავალდებულო წესით გამოსაქვეყნებელი ინდივიდუალური სამართლებრივი აქტების, სასამართლო გადაწყვეტილებების, აგრეთვე გარკვეული ნორმატიული აქტების ოფიციალური თარგმანების გამოქვეყნებას მაცნეს ვებ-გვერდზე; ასევე, „საერთაშორისო ხელშეკრულებების შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებული ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს მიერ საქართველოს მიმართ გამოტანილი გადაწყვეტილებების/განჩინებების უცხოენოვანი ტექსტების ქართულად თარგმნასა და ვებ-გვერდზე განთავსებას.

(f) საქართველოს კანონმდებლობაში არ არსებობს დადგენილი ნორმა, რომელიც სპეციალურად საწარმოების ოპერატორების წახალისებისათვის იქნება განკუთვნილი მე-6 პუნქტთან დაკავშირებით. საკანონმდებლო ცვლილებებისა და ვალდებულებების თაობაზე მეწარმეების დროულად ინფორმირებისა და შემდგომი რეაგირების მიზნით სგდსმს-ს გარემოსდაცვითი ინფორმაციის მართვის ელექტრონულ სისტემის „შეტყობინებების სისტემის“ მეშვეობით რეგულარულად ეგზავნებათ შეტყობინებები.

(g) ინფორმირების ზემოაღნიშნული საშუალებების გარდა, სგდსმს-ში გამოიყენება საზოგადოებასთან და სხვა დაინტერესებულ პირებთან შეხვედრების პრაქტიკა სგდსმს-ს საქმიანობასა და სხვა მნიშვნელოვან საკითხებზე დისკუსიისთვის.

(h) კანონმდებლობის თანახმად,¹⁶⁵ მომხმარებელს უნდა მიეწოდოს სურსათთან/ცხოველის საკვებთან, ცხოველთან, მცენარესთან, ცხოველურ და მცენარეულ პროდუქტებთან, ვეტერინარულ პრეპარატთან, პესტიციდთან და აგროქიმიკატთან დაკავშირებული აუცილებელი, უტყუარი, სრული ინფორმაცია, რაც მას სწორი არჩევანის გაკეთების საშუალებას მისცემს. კანონმდებლობა¹⁶⁶ ადგენს ეტიკეტირების დამატებით მოთხოვნებს

¹⁶² კავკასიის გარემოსდაცვითი არასამთავრობო ორგანიზაციების ქსელი.

¹⁶³ კავკასიის რეგიონული გარემოსდაცვითი ცენტრი.

¹⁶⁴ სამთავრობო და არასამთავრობო ორგანიზაციები, სკოლები, უნივერსიტეტები, კოლეჯები, მასწავლებლები, საინფორმაციო სააგენტოები, მუნიციპალიტეტები და სხვ.

¹⁶⁵ სურსათის/ცხოველის საკვების უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დცვის კოდექსი (2012), მუხლი 10¹.

¹⁶⁶ „ტექნიკური რეგლამენტი - მომხმარებლისათვის სურსათის შესახებ ინფორმაციის მიწოდების თაობაზე დამტკიცების შესახებ“ მთავრობის დადგენილება N301, 01/07/2016; დადგენილებები, რომლებიც ეხება გმო-სთან დაკავშირებული პროდუქტისა და ეტიკეტირების საკითხებს (დეტალური ჩამონათვალი იხ. ქვემოთ XXX თავში).

საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე არსებული ყველა სახის სურსათზე და მიზნად ისახავს მომხმარებელთა ეკონომიკური ინტერესების დაცვას და არჩევანის გაკეთების საშუალებას.

(i) ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევების მონაცემთა ელექტრონული ანგარიშგების სისტემასთან დაკავშირებულია ინტერაქტიული ვებ-რუკა,¹⁶⁷ რომელზეც წარმოდგენილია მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევების სახელმწიფო აღრიცხვის ფარგლებში მიღებული საჯარო ინფორმაცია თითოეული სტაციონარული ობიექტიდან წლიური ფაქტობრივი გაფრქვევების შესახებ.

საკანონმდებლო ცვლილებების¹⁶⁸ თანახმად, მსხვილი საწარმოებისთვის¹⁶⁹ სავალდებულო გახდა გაფრქვევების უწყვეტი ინსტრუმენტული თვითმონიტორინგის სისტემების გამართვა და თვითმონიტორინგის შედეგების მიწოდება ზედამხედველობის ორგანოსთვის. სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტში შეიქმნა ელექტრონული სისტემა, რომელშიც შესაბამისი საწარმოები ახორციელებენ ანგარიშგებას უწყვეტ რეჟიმში.¹⁷⁰

2024წ საქართველო ატომური ენერჯის საერთაშორისო სააგენტოს რადიაციის მონიტორინგის საერთაშორისო სისტემას (IRMIS) შეუერთდა. ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტოს მფლობელობაში არსებული გარემოს რადიაციული ფონის მონიტორინგის სადგურებიდან მაიონებელი გამოსხივების მაჩვენებლები ავტომატურად მიეწოდება IRMIS სისტემას და მიმდინარე რეჟიმში აისახება საერთაშორისო რუკაზე, რომელიც ხელმისაწვდომია ნებისმიერი დაინტერესებული პირისთვის.

გარემოსდაცვითი ინფორმაციის მართვის პორტალზე ფუნქციონირებს წყლის გამოყენების სახელმწიფო აღრიცხვის ელექტრონული სისტემა. წყლის რესურსებთან დაკავშირებულ ინფორმაციაზე საზოგადოების ხელმისაწვდომობის გაუმჯობესების მიზნით, ევროკავშირისა და ევროპის გარემოს სააგენტოს (EEA) დახმარებით, შეიქმნა საქართველოს წყლის საინფორმაციო სისტემა, რომელიც ევროპის წყლის საინფორმაციო სისტემის (WISE) ანალოგია. სისტემა მოიცავს ინფორმაციას შესაბამისი ეროვნული პოლიტიკის, კანონმდებლობისა და სხვა მნიშვნელოვანი საკითხების შესახებ, წყლის რესურსების შესახებ ხარისხობრივ და რაოდენობრივ მონაცემებს.

ონლაინ პლათფორმა ტყისა და მიწათსარგებლობის ატლასი¹⁷¹ უზრუნველყოფს შესაბამის ინფორმაციაზე ხელმისაწვდომობას, გამჭვირვალობას და ხელს უწყობს სექტორთან დაკავშირებული ღონისძიებების მონიტორინგს.

მომზადდა „ქიმიური ნივთიერებებისა და ნარევების შესახებ“ კანონპროექტის სამუშაო ვერსია ევროკავშირის რეგულაციების შესაბამისად,¹⁷² აღნიშნული კანონპროექტი ითვალისწინებს ქიმიური ნივთიერებებისა და ნარევების რეესტრის¹⁷³ შექმნას, რომელში

¹⁶⁷ map.emoe.gov.ge

¹⁶⁸ „ატმოსფერული ჰაერის დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონში ცვლილების შეტანის თაობაზე საქართველოს 02/03/2021 N246-IVმს-Xმპ კანონი.

¹⁶⁹ სულ 51 აქტიური საწარმო.

¹⁷⁰ ამ ეტაპზე სისტემაში ჩართული 32 საწარმო.

¹⁷¹ <https://atlas.mepa.gov.ge>

¹⁷² „ქიმიური ნივთიერებების რეგისტრაციის, შეფასების, ავტორიზაციისა და შეზღუდვების შესახებ“ (REACH) N 1907/2006 და „ქიმიური ნივთიერებების და ნარევების კლასიფიკაციის, ეტიკეტირებისა და შეფუთვის შესახებ“ (CLP) N 1272/2008 რეგულაციები.

¹⁷³ რეესტრში ასახული იქნება შემდეგი: შეტყობინებები ნივთიერებების კლასიფიკაციის და ეტიკეტირების; ნარევების კლასიფიკაციის, ეტიკეტირებისა და შეფუთვის; და საგნებში შემავალი

ასახული საჯარო ინფორმაცია საზოგადოებისთვის ხელმისაწვდომი იქნება.

აჭარის ა/რ-ის გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამმართველო გარემოსდაცვითი პროგრამის ფარგლებში ახორციელებს ატმოსფერული ჰაერის, ჩამდინარე და ზედაპირული წყლების და აჭარის სანაპირო ზოლის ზღვის წყლის ხარისხობრივი მაჩვენებლების მონიტორინგს. ლაბორატორიული კვლევის შედეგები გაიცემა მოთხოვნის შემთხვევაში.

ორჭუსის კონვენციის სამდივნოს ექსპერტული დახმარებით¹⁷⁴ დაწყებულია ეროვნული კანონმდებლობისა და ინსტიტუციური მოწყობის მიმოხილვა PRTR-ის ¹⁷⁵ ოქმის ვალდებულებებთან შესაბამისობის კუთხით. ასევე, დაგეგმილია ეროვნული PRTR-ის სტრუქტურისა და მართვის თაობაზე რეკომენდაციების შემუშავება.

XII. მე-5 მუხლის განხორციელების დროს წარმოქმნილი წინააღმდეგობები

აღწერეთ, თუ რა წინააღმდეგობები გამოიკვედა მე-5 მუხლის დებულებების შესრულებისას

პასუხი:

ინფორმაციის შეგროვება-გავრცელება გარკვეულწილად დარეგულირებულია, მაგრამ გარკვეული პრობლემები მაინც არსებობს. მაგ., გამოწვევას წარმოადგენს ჰაერის ხარისხის შესახებ მონაცემების ნაკლებობა, რაც განპირობებულია ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის ქსელის არასრულყოფილებით და ჰაერის ხარისხის მოდელირებისა და პროგნოზირების სისტემების არარსებობით. აღსანიშნავია, რომ ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის ქსელი ეტაპობრივად უმჯობესდება და მიმდინარეობს მისი შესაბამისობაში მოყვანა საკანონმდებლო მოთხოვნებთან და ევროდირექტივებთან. კერძოდ, 2021-2024წწ ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის ავტომატური სადგურების რაოდენობა 10-ით გაიზარდა და მოიცავს 15 სტაციონალურ და 3 მობილურ სადგურს, ერთჯერადი გაზომვები დაიწყო დამატებით 5 ქალაქში (სულ 30 ქალაქი). მომავალ წლებში დონორი ორგანიზაციების მხარდაჭერით დაგეგმილია ქსელის კიდევ უფრო გაფართოება და ჰაერის ხარისხის მოდელირებისა და პროგნოზირების სისტემების შექმნა.

კატასტროფების რისკის შესახებ მოსახლეობის ინფორმირება ადგილობრივ დონეზე სრულყოფილად ხორციელდება ფორს-მაჟორულ სიტუაციებში, თუმცა მოსახლეობის ნაწილი ზოგჯერ არ ფლობს ინფორმაციას იმის თაობაზე თუ რა რისკ-ზონაშია მისი საცხოვრებელი სახლი ან როგორ დაიცვას თავი მოსალოდნელი საფრთხისაგან. საკითხის დასარეგულირებლად საკანონმდებლო ბაზა მოითხოვს გადახედვას. ასევე, მოსახლეობის ნაწილისთვის საჭიროა ცოდნა-ცნობიერების ამაღლება იმის თაობაზე, თუ როგორ დაიცვას თავი მოსალოდნელი საფრთხისაგან. ამასთან, სახალხო დამცველი აღნიშნავს მუნიციპალიტეტებში ერთ სულ მოსახლეზე გამწვანების ზუსტი მაჩვენებლის განსაზღვრისა და მისი შეფასების სტანდარტის დადგენის ხარვეზებზე, რასაც, ქალაქებისთვის

ნივთიერებების შესახებ (ნარჩენების მართვის კოდექსის 30-ე მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად); ამასთან, ინფორმაცია ნივთიერებების და შუალედური პროდუქტების და, ასევე, საგნებში შემავალი ნივთიერებების რეგისტრაციის, გაცემული ნივთიერებების ავტორიზაციების და შეზღუდული ნივთიერებების შესახებ.

¹⁷⁴ სგდსმს-ს მხრიდან ორჭუსის კონვენციის სამდივნოსადმი მიმართვის საფუძველზე.

¹⁷⁵ “დამზინძურებელთა გარემოში გაშვებისა და მათი გადატანის შესახებ” ორჭუსის კონვენციის ოქმი.

დამახასიათებელი დამაბინძურებელი წყაროებიდან მომდინარე რისკების შესამცირებლად, სათანადო მასშტაბის მწვანე ურბანული სივრცეების მოწყობის წინაპირობად მიუთითებს.

სახალხო დამცველი აღნიშნავს, რომ საანგარიშო პერიოდის გარკვეულ წლებში სსიპ გეს-ის მიერ მომზადებული ყოველწლიური ბიულეტენები ელექტრონულად ხელმისაწვდომი არ იყო. ეს გამოწვეული იყო ვებ-გვერდის არასათანადო შესაძლებლობებით, მაგრამ, ბიულეტენები ვრცელდებოდა ბეჭდური სახით. 2023 წლიდან ბიულეტენების ელექტრონული ვერსიები უკვე ხელმისაწვდომია.

სგდსმს-ს სსიპ გარემოს ეროვნულ სააგენტოში მიმდინარეობს ჰიდროლოგიური, მეტეოროლოგიური, გეოლოგიური პროცესების, ნაპირფორმირებისა და გარემოს დაბინძურებაზე დაკვირვების მონაცემთა ბაზების ერთმანეთთან დაკავშირება.

რაც შეეხება სხვა სტრუქტურებში არსებულ მონაცემთა ბაზებს, მათი ერთმანეთთან დაკავშირების საკითხები ჯერ კიდევ არ არის სათანადოდ დარეგულირებული. საჯარო დაწესებულებებში გარემოსდაცვითი ინფორმაციის დროულად მოპოვებისათვის საჭიროა შემუშავდეს გარემოსდაცვითი ინფორმაციის ერთიანი საინფორმაციო ბაზა. ამ საკითხთან დაკავშირებით სგდსმს მუშაობს შესაბამის უწყებებთან.

რეგიონებში ინფორმაციის მიწოდებასთან დაკავშირებით არსებული პრობლემები ეტაპობრივად გვარდება: ფოსტა მუშაობს სათანადოდ, ინტერნეტზე ხელმისაწვდომობა იზრდება,¹⁷⁶ რის შედეგადაც ინფორმაციის მიმოცვლა გაადვილებულია. თუმცა, გარკვეულ ადგილებში აღინშნება ინტერნეტის დაბალი ხარისხი ან/და მასზე წვდომის პრობლემა ზოგიერთ მაღალმთიან სოფელში.

ახალი ეროვნული კანონმდებლობით¹⁷⁷ დარეგულირდა გარემოსთვის მნიშვნელოვანი ზიანის მიყენების პრევენციის, შერბილების და დამდგარი ზიანის გამოსწორების საკითხები. აღნიშნული მიდგომა არსებითად განსხვავდება საქართველოში ამ კანონის მიღებამდე არსებული მიდგომისგან.¹⁷⁸ კერძოდ, გარემოსთვის მნიშვნელოვანი ზიანის მიმყენებელი პირი ვალდებული იქნება, თანხის გადახდის ნაცვლად, განახორციელოს დაზიანებული გარემოს გამოსასწორებელი შესაბამისი ღონისძიებები. "დამბინძურებელი იხდის" პრინციპის თანახმად,¹⁷⁹ თანხის გადახდის ნაცვლად შემოვიდა გარემოს აღსადგენი ღონისძიებების ვალდებულება განსაზღვრული გეგმა-გრაფიკის მიხედვით. ამასთან, გარემოსთვის ზიანის მიყენების პრევენციის, დაზიანებული გარემოს მდგომარეობის

¹⁷⁶ ინტერნეტით უზრუნველყოფილი შინამეურნეობის წილი საქართველოს მასშტაბით: 2021წ - 86.1%, 2024წ - 91.5%.

¹⁷⁷ "გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის შესახებ" საქართველოს კანონი (2021) შემუშავდა 2004/35/EC დირექტივასთან ჰარმონიზაციის ფარგლებში.

¹⁷⁸ არსებული მიდგომა ეფუძნებოდა ფულადი ანაზღაურების პრინციპს და პირს გარემოსთვის ზიანის მიყენებისთვის აკისრებდა მხოლოდ ჯარიმას (გარემოსთვის ზიანის მიმყენებელი უკანონო ქმედებისთვის) და გარემოსთვის მიყენებული ზიანისთვის დაანგარიშებულ კონკრეტულ თანხას. ამასთან, ეს თანხები მიიმართებოდა სახელმწიფო ბიუჯეტში და არა უშუალოდ დაზიანებული გარემოს აღსადგენად.

¹⁷⁹ "დამბინძურებელი იხდის" პრინციპის თანახმად, გარემოსთვის მნიშვნელოვანი ზიანის მიმყენებელი პირი ვალდებულია, დაზიანებული გარემო (ნიადაგი, წყალი, დაცული სახეობები/ბუნებრივი ჰაბიტატები), შესაბამისი გამოსასწორებელი ღონისძიებების მეშვეობით, საკუთარი ხარჯით და პასუხისმგებლობით, კომპეტენტურ სახელმწიფო უწყებასთან შეთანხმებული გეგმის მიხედვით, დაზიანებამდე არსებულ მდგომარეობაში ან მასთან მიახლოებულ მდგომარეობამდე აღადგინოს.

აღდგენისა და გაუმჯობესებისთვის და გარემოს კვლევების ღონისძიებების დაფინანსების მიზნით შეიქმნა გარემოსდაცვითი პროგრამა.¹⁸⁰ გარემოსდაცვითი პროგრამის კომისია¹⁸¹ თავის საქმიანობას ახორციელებს საჯაროობისა და გამჭვირვალობის პრინციპების დაცვით.¹⁸² ხოლო, იმ ზიანის ანაზღაურებასთან დაკავშირებულ ინფორმაციაზე ხელმისაწვდომობის საკითხის შესახებ, რომელიც არ მიეკუთვნება გარემოსათვის მნიშვნელოვანი ზიანის კატეგორიას, გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობის სფეროში სახელმწიფო კონტროლის განმახორციელებელი უწყებებისთვის გამიჯნულია ხაზინაში შემოსულობები შესაბამისი სახაზინო კოდეტით, რომლის მიხედვითაც დგინდება გადახდილი თანხის ოდენობა. მოთხოვნის შემთხვევაში, ხაზინიდან აღნიშნული ინფორმაციის მიღება შესაძლებელია. ამასთან, დაკისრებული თანხის გადაუხდელობის შემთხვევაში, სამართალდარღვევის საქმის განმხილველი ორგანოს მიმართვის საფუძველზე იწყება აღსრულების პროცედურა.

სახალხო დამცველის შეფასებით, საჭიროა გაუმჯობესდეს თბილისის მუნიციპალიტეტის ხელისუფლების ორგანოების მიერ გარემოსდაცვით საკითხებზე საზოგადოების მარტივი ფორმით ინფორმირების საკითხი და აღნიშნავს, რომ ამის სრულ შესაძლებლობას ვებ-გვერდი www.tas.ge ვერ იძლევა. ვინაიდან ქალაქში დაგეგმილი ინფრასტრუქტურული ცვლილებების შესახებ ინფორმაციის მიღება ხშირ შემთხვევაში მოითხოვს მოცულობითი მასალის დამუშავება-ანალიზს, რაც საკითხის სპეციფიკიდან გამომდინარე, ხშირად სპეციალურ ცოდნასა და უნარებს საჭიროებს, სახალხო დამცველი შესაბამისი მექანიზმების დანერგვის მნიშვნელობაზე მიუთითებს.

XIII. დამატებითი ინფორმაცია მე-5 მუხლის დებულებების პრაქტიკული გამოყენების შესახებ

დამატებითი ინფორმაცია მე-5 მუხლის დებულებათა პრაქტიკული განხორციელების შესახებ. მაგ. თუ არის ხელმისაწვდომი სტატისტიკური მონაცემები გამოქვეყნებული ინფორმაციის შესახებ.

პასუხი:

სგდსმს-ში არსებობს საქმის წარმოების მონაცემთა ელექტრონული ბაზა. სტრატეგიული კომუნიკაციის დეპარტამენტში იწარმოება საჯარო ინფორმაციის რეესტრი, რომელიც შეიცავს განმცხადებლის ვინაობის, საქმისწარმოების ვადების, მოთხოვნის შინაარსისა და განხილვის შედეგების შესახებ ინფორმაციას. ასევე განმარტებულია, თუ რა საფუძველით დაკმაყოფილდა მოთხოვნა ნაწილობრივ ან უარი ეთქვა განმცხადებელს.

არსებობს ჰიდრომეტეოროლოგიის, გეოლოგიური პროცესების, გეოეკოლოგიის, საინჟინრო დაცვისა და გარემოს დაბინძურების სფეროში მონაცემთა გადაცემის

¹⁸⁰ „გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის შესახებ“ საქართველოს კანონის საფუძველზე, რომლის ძირითადი მუხლები ამოქმედდა 01/07/2022 წ.

¹⁸¹ გარემოსდაცვითი პროგრამის კომისია შედგება საქართველოს საკანონმდებლო და აღმასრულებელი ხელისუფლებისა და დაინტერესებული მხარეების, მათ შორის, გარემოსდაცვითი არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლებისაგან.

¹⁸² გარემოსდაცვითი პროგრამის სახსრებს განკარგავს სგდსმს. პროგრამის დაფინანსების წყაროა საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტი, ასევე ზიანის ფულადი სახით ანაზღაურების შედეგად გადახდილი თანხები და მნიშვნელოვანი ზიანის გამოსასწორებელი ღონისძიებების გეგმის ხარჯთაღრიცხვით განსაზღვრული ღონისძიებების საერთო ღირებულების შესაბამისი თანხის 2%.

ინსტიტუციური სისტემა. ჰიდრომეტეოროლოგიური, გეოლოგიური და გარემოს დაბინძურების მდგომარეობის შესახებ მომხმარებლისათვის მზადდება ორი ტიპის ინფორმაცია - სტანდარტული და სპეციალიზირებული. წინასწარ დადგენილია შემდეგი: სტანდარტული ჰიდრომეტეოროლოგიური და გარემოს დაბინძურების შესახებ ინფორმაციის ფორმატები; ხელისუფლების ორგანოების ნუსხა, რომლებზეც სტანდარტული ინფორმაცია ვრცელდება სპეციალური მოთხოვნის გარეშე; რეგულარული ჰიდრომეტეოროლოგიური, გეოლოგიური საშიშროებების, გეოეკოლოგიური გართულებების და გარემოს დაბინძურების მდგომარეობის შესახებ ინფორმაციის გადაცემის ვადები და გადაცემის საშუალებები. გეოლოგიურ საშიშროებსა და გეოეკოლოგიურ გართულებებთან დაკავშირებულ საკითხებზე ინფორმაცია ორი მიმართულებით ვრცელდება:

1. წლის დასაწყისში ვრცელდება დამუშავებული ინფორმაცია გეოლოგიური სტიქიის მდგომარეობის შესახებ და მოსალოდნელი საშიშროების რისკი მომდევნო წლისათვის სათანადო ღონისძიებების დასახვით;¹⁸³

2. გეოლოგიური სტიქიის ექსტრემალური გააქტიურების ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში ვრცელდება ფორს-მაჟორულ პირობებში.¹⁸⁴

სტანდარტული ჰიდრომეტეოროლოგიური, გეოლოგიური, გარემოს დაბინძურების და ნაპირდაცვის პრევენციულ ღონისძიებათა შესახებ ინფორმაცია ყველა მომხმარებელზე ვრცელდება უფასოდ. ხოლო სპეციალიზირებულ და დეტალურ ინფორმაციაზე ჰიდრომეტეოროლოგიური, გეოლოგიური პროცესების და სანაპირო ზონებში სამშენებლო საქმიანობის მიზანშეწონილობის განსაზღვრისთვის, რომელიც მზადდება მომხმარებლის მოთხოვნის შესაბამისად, წესდება გარკვეული გადასახადი, რომელიც დამოკიდებულია ინფორმაციის გადამუშავებისათვის გაწეული მომსახურების ტიპზე. ნებისმიერი ინფორმაცია გარემოს დაბინძურების შესახებ გაცემა უფასოდ.

სსიპ გეს ყოველწლიურად გამოსცემს გეოლოგიური საფრთხეების ბიულეტენს თანდართული შესაბამისი საფრთხეების რუკებით, სადაც აღწერილია საანგარიშო წელს არსებული მდგომარეობა და მოსალოდნელი გეოლოგიური საშიშროების პროგნოზი თითოეული მხარისთვის/მუნიციპალიტეტისთვის. აღნიშნული ბიულეტენი მიეწოდება აღმასრულებელი ხელისუფლების შესაბამის ორგანოებს ცენტრალური და ადგილობრივი თვითმმართველობების დონეებზე, რათა მოხდეს მისი გათვალისწინება განვითარების გეგმებში. ინფორმაცია¹⁸⁵ ქვეყნდება სსიპ გეს-ის ვებ-გვერდზე. 2021წ გამოიცა საინფორმაციო

¹⁸³ ინფორმაცია მუშავდება ყოველწლიური რეგიონული გეოლოგიური მონიტორინგის საფუძველზე. ინფორმაციული გეოლოგიური ბიულეტენი ეგზავნება სახელმწიფო უწყებებს, მხარეებისა და მუნიციპალიტეტების ხელმძღვანელობას და ყველა დაინტერესებულ ინსტიტუტს.

¹⁸⁴ ასევე, მუნიციპალიტეტებიდან, უწყებებიდან და მოქალაქეებისგან შემოსული წერილების საფუძველზე, ადგილზე გასვლით ხორციელდება სიტუაციის შეფასება, მზადდება გეოლოგიური დასკვნები სტიქიის გამომწვევი მიზეზებისა და გასატარებელი დამცავი ღონისძიებების რეკომენდაციების ჩათვლით, რომელიც ოპერატიულად ეგზავნება მუნიციპალიტეტების ხელმძღვანელებს.

¹⁸⁵ ყოველთვიური ბიულეტენი „საქართველოს გარემოს დაბინძურების მოკლე მიმოხილვა“; „საქართველოს ტერიტორიაზე ატმოსფერულ ჰაერში გამა გამოსხივების ექსპოზიციური დოზის სიმძლავრის წელიწადული“ (2018წ ჩათვლით), „საქართველოს ტერიტორიაზე ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების წელიწადული“ (2022წ ჩათვლით), „საქართველოს ტერიტორიაზე ზედაპირული წყლების დაბინძურების წელიწადული“ (2018წ ჩათვლით).

ჰიდროგეოლოგიური ანგარიში „საქართველოს მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლის რესურსების რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მახასიათებლების შეფასება (არსებული მდგომარეობის ანალიზი, პროგნოზი და რეკომენდაციები)“ და განთავსდა სსიპ გეს-ის ვებ-გვერდზე.¹⁸⁶

სსიპ გეს-ში ყოველწლიურად გროვდება ინფორმაცია წყალმოსარგებლე ობიექტების მიერ აღებული/გამოყენებული, აგრეთვე ზედაპირული წყლის ობიექტებში ჩაშვებული ჩამდინარე წყლების შესახებ. საქსტატს ეგზავნება დამუშავებული ინფორმაცია,¹⁸⁷ რომელიც ნაწილობრივ ასახულია ყოველწლიურ პუბლიკაციაში „საქართველოს ბუნებრივი რესურსები და გარემოს დაცვა“ და ხელმისაწვდომია საქსტატის ვებ-გვერდზე. ამავე ვებ-გვერდზე ქვეყნდება ინფორმაცია როგორც გარემოსდაცვითი ინდიკატორების შესახებ, ასევე გარემოს სტატისტიკის მიმართულებით.¹⁸⁸ მონაცემები ახლდება ყოველწლიურად და მაჩვენებლების ნაწილი ხელმისაწვდომია სხვადასხვა ფორმატით.

სსიპ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის სისტემაში ფუნქციონირებს შიდა საინფორმაციო სისტემა „ინსპექტორი“, რომლის მეშვეობითაც ხორციელდება რეგულირების ობიექტების შესახებ ინფორმაციის, ასევე გამოვლენილი სამართალდარღვევების თაობაზე მონაცემების შეგროვება, სისტემატიზაცია და ანალიზი. 2021 წლიდან დაინერგა დაბინძურების სტაციონარული წყაროებიდან მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევების უწყვეტი ინსტრუმენტული თვითმონიტორინგის ელექტრონული სისტემა, რომლის საშუალებითაც მონაცემების უწყვეტად მიღება ხორციელდება უშუალოდ ატმოსფერული ჰაერის დამაბინძურებელი მსხვილი რეგულირების ობიექტების მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევის წყაროებიდან.

გარემოსდაცვითი ინფორმაციის მართვის პორტალის ბაზაზე მეწარმეები¹⁸⁹ ერთი ფანჯრის პრინციპით, ონლაინ რეჟიმში ახორციელებენ კანონდებლობით დადგენილ ანგარიშგებასა და სხვა ვალდებულებების აღრიცხვას. შედეგად, მეწარმეებისთვის დაწესდა ანგარიშგების ელექტრონული, ხელმისაწვდომი და გამარტივებული პროცედურები, გაუმჯობესდა სახელმწიფო კონტროლი და აღრიცხვიანობა.

მოქმედებაშია ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული საქმიანობების რეგისტრაცია, კომპანიის ნარჩენების მართვის გეგმების წარმოდგენა და წლიური აღრიცხვა-ანგარიშგება.¹⁹⁰ ამოქმედებულია მგვ¹⁹¹ ელექტრონული რეესტრი.¹⁹²

¹⁸⁶ ანგარიში მიწოდებულ იქნა საკანონმდებლო და აღმასრულებელი ხელისუფლების შესაბამისი ორგანოებისთვის.

¹⁸⁷ საქმიანობის დარგების, ადმინისტრაციული ერთეულებისა და მდინარეთა აუზების ჭრილში შეჯამებული მონაცემები - „საქართველოში წყალსარგებლობის ძირითადი მაჩვენებლების კრებული“.

¹⁸⁸ ინფორმაცია ეხება ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურებას, კლიმატის ცვლილებას, წყლის რესურსებს, დაცულ ტერიტორიებს, სასუქებისა და პესტიციდების მოხმარებას, ენერგეტიკასა და ტრანსპორტს, მუნიციპალურ ნარჩენებსა და გარემოსდაცვით სამართალდარღვევებს.

¹⁸⁹ ხე-ტყის დამზადების სპეციალური ლიცენზიის, მრგვალი ხე-ტყის სახერხი საამქროების, შავ ზღვაში თევზჭერის სპეციალური ლიცენზიის გარემოსდაცვით ტექნიკურ რეგლამენტს დაქვემდებარებული ობიექტების მფლობელები. 2024 წლიდან აღნიშნულ სისტემაში ასევე ახორციელებენ ანგარიშგებას 3 კვ და მეტ მონრეალის ოქმით გათვალისწინებულ ნივთიერებებზე მომუშავე მოწყობილობების მფლობელები, ამ მოწყობილობების მომსახურე პირები, ექსპორტ-იმპორტიორები და რეალიზატორები.

¹⁹⁰ რეგისტრირებულია 500-მდე კომპანია. შეთანხმებულია 1500-მდე ნარჩენების მართვის გეგმა.

¹⁹¹ მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულება.

¹⁹² რეგისტრირებულია 13800-ზე მეტი მწარმოებელი.

სგდსმს-ს სსიპ გიგც-ის ვებ-გვერდზე მოცემულია ინფორმაცია 18 გარემოსდაცვითი თემის შესახებ სხვადასხვა ტიპის დოკუმენტებით, მიმდინარეობს გარემოსდაცვით სფეროში არსებული დაწესებულებების ნუსხის განახლება. ვებ-გვერდის საშუალებით ხელმისაწვდომია საჯარო ინფორმაცია, ხოლო ელ-ფოსტის საშუალებით - გარემოსდაცვით სფეროში მიმდინარე მოვლენების შესახებ ინფორმაციის მიღება-გავრცელება.

საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს მმართველობის სფეროში მოქმედი შპს საქართველოს გაერთიანებული წყალმომარაგების კომპანიის ვებ-გვერდზე ხორციელდება დონორების დაფინანსებულ პროექტებზე ანგარიშების, როგორც წინასწარი ეკოლოგიური კვლევის, ასევე სამშენებლო პროცესების მიმდინარეობის და გარემოსდაცვითი კუთხით მათი მონიტორინგის შესახებ ინფორმაციის განთავსება.

საქართველოს პარლამენტის გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების კომიტეტი გამჭვირვალობისა და დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის უზრუნველყოფის მიზნით გარემოსდაცვით საკითხებთან დაკავშირებულ ინფორმაციას პროაქტიულად აქვეყნებს სოციალური მედიის პლატფორმებსა და პარლამენტის ვებ-გვერდზე.

XIV. მე-5 მუხლის საკითხებთან დაკავშირებული ინტერნეტ-მისამართები

www.mepa.gov.ge; www.economy.ge; www.mrdi.gov.ge; www.eiec.gov.ge; www.geostat.ge;
www.matsne.gov.ge; map.emoe.gov.ge; emoe.gov.ge; www.atlas.mepa.gov.ge;
<http://chemicals.ncdc.ge/Chemical/Registry/Web/>; <http://water.gov.ge/>; nea.gov.ge.

XV. საკანონმდებლო, ადმინისტრაციული და სხვა ზომები, რომლებიც უზრუნველყოფენ მე-6 მუხლში მოცემული დებულებების განხორციელებას, რომელიც ეხება კონკრეტულ საქმიანობებზე გადაწყვეტილების მიღებაში საზოგადოების მონაწილეობას

ჩამოთვალეთ საკანონმდებლო, ადმინისტრაციული და სხვა ზომები, რომლებიც უზრუნველყოფენ კონკრეტულ საქმიანობათა შესახებ გადაწყვეტილების მიღების პროცესში საზოგადოების მონაწილეობის შესახებ მე-6 მუხლის დებულებათა განხორციელებას.

განმარტეთ, როგორ ხორციელდება მე-6 მუხლის თითოეული პუნქტი. აღწერეთ მე-2 მუხლის შესაბამის განმარტებათა და მე-3 მუხლის მე-9 პუნქტის დისკრიმინაციის გამორიცხვის მოთხოვნათა გამოყენება. აგრეთვე:

(a) **1-ელ პუნქტთან** მიმართებაში, რა ზომებია მიღებული იმისათვის, რომ მე-6 მუხლის დებულებები გამოყენებულ იქნეს:

(i) კონვენციის I დანართში ჩამოთვლილ საქმიანობებზე ნებართვის შესახებ გადაწყვეტილების მიღების პროცესში;

(ii) ისეთ საქმიანობებზე ნებართვის შესახებ გადაწყვეტილების მიღების პროცესში, რომლებიც კონვენციის I დანართში ჩამოთვლილი არ არის, მაგრამ შესაძლოა მნიშვნელოვანი ზეგავლენა იქონიონ გარემოზე;

აღწერეთ მიღებული ზომები:

(b) **მე-2 პუნქტში** ჩამოთვლილ საკითხებზე გადაწყვეტილების მიღების საწყის ეტაპზე

დაინტერესებული საზოგადოების სათანადოდ, დროულად და ეფექტიანად ინფორმირებულობისათვის;

(c) იმისათვის, რომ საზოგადოების მონაწილეობის პროცედურების ვადები პასუხობდეს მე-3 პუნქტის მოთხოვნებს;

(d) მე-4 პუნქტთან დაკავშირებით: რომ საკმარისად ადრეულ ეტაპზე მონაწილეობდეს საზოგადოება;

(e) მე-5 პუნქტთან მიმართებაში: საქმიანობისათვის ნებართვაზე განაცხადის შემომტანის წასახალისებლად, რათა მან წინასწარ გამოავლინოს დაინტერესებული საზოგადოება, მიაწოდოს მას ინფორმაცია თავისი განაცხადის მიზნების შესახებ და დაიწყოს მასთან მსჯელობა;

(f) მე-6 პუნქტთან დაკავშირებით, რომ:

(i) სათანადო ადმინისტრაციულმა ორგანომ მიაწოდოს დაინტერესებულ საზოგადოებას მე-6 პუნქტში მითითებული გადაწყვეტილების მიღების პროცესთან დაკავშირებული ყველა ის ინფორმაცია, რომელიც საზოგადოების მონაწილეობის პროცედურის დროს არსებობს;

(ii) კერძოდ, სათანადო ადმინისტრაციულმა ორგანომ საზოგადოებას მიაწოდოს აღნიშნულ პუნქტში მითითებული ინფორმაცია;

(g) მე-7 პუნქტთან დაკავშირებით: რომ საზოგადოების მონაწილეობის პროცედურის განმავლობაში საზოგადოებას საშუალება ჰქონდეს წარადგინოს თავისი შენიშვნები, ინფორმაცია, ანალიზი თუ მოსაზრებები, რომელსაც იგი შემოთავაზებულ საქმიანობასთან დაკავშირებულად მიიჩნევს;

(h) მე-8 პუნქტთან დაკავშირებით: რომ გადაწყვეტილების მიღების პროცესში საზოგადოების მონაწილეობის შედეგებს სათანადო ყურადღება მიექცეს;

(i) მე-9 პუნქტთან დაკავშირებით: რომ, სათანადო პროცედურის შესაბამისად, საზოგადოება სწრაფად იქნეს ინფორმირებული მიღებული გადაწყვეტილების შესახებ;

(j) მე-10 პუნქტთან დაკავშირებით: რომ როდესაც ადმინისტრაციული ორგანო განაახლებს ან ხელახლა განიხილავს ნებართვას პირველ პუნქტში მითითებულ საქმიანობებზე, სადაც მიზანშეწინილია, გამოყენებული იქნეს მე-2 - მე-9 პუნქტების დებულებები შესაბამისი ცვლილებებით;

(k) მე-11 პუნქტთან დაკავშირებით: გენეტიკურად მოდიფიცირებული ორგანიზმების გარემოში განზრახ ინტროდუქციის შესახებ გადაწყვეტილების მიღების პროცესში მე-6 მუხლის დებულებების გამოყენებისთვის.

პასუხი:

(a) გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით განსაზღვრულია გარემოზე ზემოქმედების

შეფასებას (გზშ) დაქვემდებარებული საქმიანობების ჩამონათვალი, რომელიც გარემოზე ზემოქმედების რისკებისა და ზემოქმედების ხარისხის გათვალისწინებით, წარმოდგენილია კოდექსის ორი დანართით.

(i) პირველ დანართში მითითებული საქმიანობები გარემოზე მნიშვნელოვანი ზემოქმედების გათვალისწინებით ექვემდებარება გზშ-ს;

(ii) მეორე დანართში მოცემული საქმიანობებისთვის გათვალისწინებულია სკრინინგის პროცედურა, რომლის ფარგლებშიც დადგინდება ექვემდებარება თუ არა დაგეგმილი საქმიანობა გზშ-ს.

(b) განხორციელებული საკანონმდებლო ცვლილებების საფუძველზე,¹⁹³ სგდსმს-ს გარემოსდაცვითი შეფასების დეპარტამენტი, რომელიც უზრუნველყოფდა გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით გათვალისწინებული გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში საზოგადოების/დაინტერესებული საზოგადოების მონაწილეობას და ამ მიზნით შესაბამისი ინფორმაციის ხელმისაწვდომობასა და საჯარო განხილვების ჩატარებას, 2022წ გადავიდა სსიპ გეს-ის შემადგენლობაში. შესაბამისად, სკრინინგის, სკოპინგის და გზშ-ის პროცედურის გავლის მიზნით წარმოდგენილი დოკუმენტაცია, საჯარო განხილვების შესახებ ინფორმაცია და მიღებული გადაწყვეტილებები თავსდება სსიპ გეს-ის ვებ-გვერდზე.¹⁹⁴ 2023 წლიდან ზემოაღნიშნულის უზრუნველყოფა სსიპ გიგც-ის კომპეტენცია გახდა,¹⁹⁵ რისთვისაც სპეციალურად შეიქმნა გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების პროცესში საზოგადოების მონაწილეობის სამსახური.¹⁹⁶ შესაბამისად, სკრინინგის, სკოპინგის და გზშ-ის პროცედურის¹⁹⁷ გავლის მიზნით წარმოდგენილი დოკუმენტაცია, საჯარო განხილვების შესახებ ინფორმაცია და მიღებული გადაწყვეტილებები და სხვ. თავსდება სსიპ გიგც-ის სპეციალურ გარემოსდაცვით საინფორმაციო პორტალზე¹⁹⁸ და ეგზავნება შესაბამის მუნიციპალიტეტ(ებ)ს გამოქვეყნების მიზნით.

გარემოსდაცვითი საინფორმაციო პორტალის გარდა, საზოგადოების ეფექტიანი ინფორმირება-ჩართულობის მიზნით, სგდსმს-ში წარმოებების შესახებ ინფორმაცია

¹⁹³ გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსში შეტანილი ცვლილება (17/03/2022).

¹⁹⁴ nea.gov.ge

¹⁹⁵ გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსში შეტანილი ცვლილების საფუძველზე (22/02/2023).

¹⁹⁶ სამსახური უზრუნველყოფს: გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში საზოგადოების/დაინტერესებული საზოგადოების მონაწილეობას, შესაბამისი ინფორმაციის ხელმისაწვდომობას, საჯარო განხილვების ჩატარებას; მონაწილეობს სტრატეგიული დოკუმენტის პროექტისა და სგშ ანგარიშის საჯარო განხილვაში; აქვეყნებს საქმიანობის განმახორციელებლის მიერ საქმიანობის შემდგომი ანალიზის შედეგებს/დოკუმენტებს; საჯარო განხილვის შესახებ ინფორმაციას ათავსებს შესაბამისი მუნიციპალიტეტის აღმასრულებელი ორგანოს ან/და წარმომადგენლობითი ორგანოს საინფორმაციო დაფაზე, აგრეთვე საქმიანობის განმახორციელებლის განცხადებასა და თანდართულ დოკუმენტებს ათავსებს შესაბამის პორტალზე, ხოლო მოთხოვნის შემთხვევაში, უზრუნველყოფს მათი ნაბეჭდი ან ელექტრონული ვერსიების ხელმისაწვდომობას; გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით გათვალისწინებული გამოსაქვეყნებელი ინფორმაციის შესაბამის პორტალზე განთავსებას; საჯარო განხილვების ტექნიკურ მხარდაჭერას, მუნიციპალიტეტების წარმომადგენლებთან კომუნიკაციას; საჯარო განხილვების ოქმის შედგენას; საჯარო განხილვების შესახებ სტატისტიკის წარმოებას მონაცემებს.

¹⁹⁷ სკრინინგის - 3 სამუშაო დღის, სკოპინგისა და გზშ-ის - 5 სამუშაო დღის ვადაში.

¹⁹⁸ ei.gov.ge პორტალზე ხელმისაწვდომია ადმინისტრაციული წარმოების მასალები 2017 წლიდან, მიმდინარეობს ინფორმაციის დამატება.

თავსდება სსიპ გიგც-ის ოფიციალურ ვებ-გვერდზე, მის ფეისბუქზე, ელ.ფოსტით ეგზავნება გარემოსდაცვით საკითხებზე მომუშავე არასამთავრობო ორგანიზაციებს, ბეჭდურ მედიას და ასევე, გაეგზავნა 7000-მდე გამომწერს. ინფორმაცია ასევე თავსდება შესაბამის მუნიციპალიტეტებში ხალხმრავალ ადგილებში ყველა დაშვებულ ლოკაციაზე.

(c) გადაწყვეტილების მიღებისთვის გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით დადგენილი ვადები (სამუშაო დღეები):

სკრინინგის გადაწყვეტილება - არაუადრეს 10, არაუგვიანეს 15,

სკოპინგის დასკვნა - არაუადრეს 26, არაუგვიანეს 30,

სკოპინგის დასკვნის დაჩქარებული წესით გაცემის მიზნით- არაუგვიანეს 21,

გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება - არაუადრეს 51, არაუგვიანეს 55.

საზოგადოების მიერ მოსაზრებებისა და შენიშვნების წარმოდგენისთვის დადგენილი ვადები (სამუშაო დღეები):

სკრინინგის დოკუმენტაციისთვის - 7;

სკოპინგის დოკუმენტაციაზე - 15;

გზშ-ის ანგარიშზე - 40.

(d) სკოპინგის განცხადების განთავსებიდან არაუადრეს მე-10 დღისა და არაუგვიანეს მე-15 დღისა სსიპ გიგც უზრუნველყოფს სკოპინგის, ხოლო არაუადრეს 25-ე დღისა და არაუგვიანეს 30-ე დღისა - გზშ-ის ანგარიშების საჯარო განხილვებს.

(e) გზშ-ის ანგარიში უნდა მოიცავდეს სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების ინფორმირებისა და მის მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებების/შენიშვნების შეფასებას.

(f) საჯარო განხილვის ჩატარების, საზოგადოების მონაწილეობისა და ინფორმაციაზე ხელმისაწვდომობის წესები დარეგულირებულია.¹⁹⁹ თუ პროექტი მოიცავს რამდენიმე მუნიციპალიტეტს ან/და მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციულ ერთეულს, ტარდება რამდენიმე საჯარო განხილვა. სკოპინგის ანგარიშის საჯარო განხილვის შესახებ ინფორმაცია ქვეყნდება საჯარო განხილვის ჩატარებამდე არაუგვიანეს 10, ხოლო გზშ-ის ანგარიშის შემთხვევაში - არაუგვიანეს 20 სამუშაო დღისა.

საჯარო განხილვის შესახებ განცხადება მოიცავს შემდეგ ინფორმაციას: განსახილველი საკითხის არსს და მოკლე აღწერას, განხილვის ფორმატს, ჩატარების დროს, ადგილსა და წესს; სკოპინგის/გზშ-ის ანგარიშსა და სხვ., მითითებას დოკუმენტების ნაბეჭდი ეგზემპლარების მიღების შესაძლებლობის შესახებ. საზოგადოების ინფორმირება/მონაწილეობის უზრუნველსაყოფად, გზშ-ის ანგარიში უნდა მოიცავდეს მოკლე არატექნიკურ რეზიუმეს.

საჯარო განხილვა ღიაა - ყველას აქვს მონაწილეობის უფლება. გზშ-ის ანგარიშის საჯარო

¹⁹⁹ „საჯარო განხილვის წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის ბრძანება (№2-94, 22/02/2018); „საჯარო განხილვის წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2018 წლის 22 თებერვლის № 2-94 ბრძანებაში ცვლილების შეტანა, საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის ბრძანება (№2-476, 19/06/2023).

განხილვის შესახებ ინფორმაცია თავსდება: სსიპ გიგც-ის ვებ-გვერდზე; გარემოსდაცვით საინფორმაციო პორტალზე; Facebook-ზე; გაზეთში, ასეთის არსებობის შემთხვევაში, რომელიც შესაბამის ტერიტორიაზე ფართოდ გავრცელებული და ხელმისაწვდომია საზოგადოებისათვის; შესაბამისი მუნიციპალიტეტის აღმასრულებელი ორგანოს ან/და წარმომადგენლობითი ორგანოს საინფორმაციო დაფაზე ან/და ვებ-გვერდზე; ინფორმაციის გავრცელების დამკვიდრებულ და გზშ-ისადმი დაქვემდებარებული საქმიანობის განხორციელების უახლოეს საჯარო ადგილებზე. სსიპ გიგც-ის წარმომადგენელი საჯარო განხილვის ჩატარებიდან 5 სამუშაო დღის ვადაში ადგენს საჯარო განხილვის ოქმს, რომელშიც, სხვა ინფორმაციასთან ერთად, მითითებულია განხილვის დროს გამოთქმული შენიშვნები/წინადადებები. საჯარო განხილვაში მონაწილეს უფლება აქვს, გაეცნოს ოქმს და 3 სამუშაო დღის ვადაში წარადგინოს შენიშვნები. თანხმობის შემთხვევაში სსიპ გიგც-ი ადასტურებს მის სისწორეს, ხოლო თუ არ ეთანხმება, გამოსცემს ინდივიდუალურ ადმინისტრაციულ-სამართლებრივ აქტს შენიშვნის უარყოფის შესახებ, რომლის გასაჩივრება შესაძლებელია ზემდგომ ადმინისტრაციულ ორგანოში.

გარემოსდაცვით საინფორმაციო პორტალზე ატვირთულია გზშ-ის, სგშ-ის და სკოპინგის პროცედურების,²⁰⁰ სკრინინგის პროცედურის²⁰¹ მასალები. ასევე, პორტალზე ქვეყნდება გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით გათვალისწინებული ინფორმაცია/დოკუმენტაცია.

„აკვაკულტურის შესახებ“ საქართველოს კანონის (2020) თანახმად, მნიშვნელოვანი პრინციპია გადაწყვეტილების მიღების პროცესში დაინტერესებულ მხარეთა მონაწილეობა. კერძოდ, აკვაკულტურის ზონის დადგენა ხორციელდება დაინტერესებულ მხარეებთან კონსულტაციების საფუძველზე; აკვაკულტურის ნებართვა გაიცემა საჯარო ადმინისტრაციული წარმოების წესით, რომლის ფარგლებშიც, სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო უზრუნველყოფს:

- საზღვაო წყლებში აკვაკულტურის ნებართვის და ექსტენსიური აკვაკულტურის ნებართვის გაცემასთან დაკავშირებული დოკუმენტაციის საზოგადოებისთვის ხელმისაწვდომობას;
- საჯარო განხილვებზე/კონსულტაციებზე საზოგადოების კომენტარების მხედველობაში მიღებას; მიღებული გადაწყვეტილების შესახებ საზოგადოებისთვის ინფორმაციის მიწოდება/ხელმისაწვდომობას;
- ზემოაღნიშნული კანონის შესაბამისად განხორციელებული ეკოლოგიური მონიტორინგის შედეგების გამოქვეყნებას.

(გ) დადგენილია საზოგადოების მიერ შენიშვნების/მოსაზრებების წარდგენის ელექტრონული/წერილობითი საშუალებები სსიპ გეს-ში, და ზეპირად - საჯარო განხილვის დროს.²⁰²

(h) საჯარო განხილვაზე გამოთქმული შენიშვნები და მოსაზრებები აისახება ოქმში. სსიპ გეს ვალდებულია, განიხილოს საზოგადოების მოსაზრებები/შენიშვნები, გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით გათვალისწინებული შესაბამისი გადაწყვეტილების წერილობით

²⁰⁰ 2020-2023წწ.

²⁰¹ 2018-2023წწ.

²⁰² გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი.

დასაბუთებაში სათანადოდ ასახოს საზოგადოების მონაწილეობის შედეგები და უზრუნველყოს მიღებული გადაწყვეტილების შესახებ ინფორმაციის დროული მიწოდება.

(i) სსიპ გეს მიღებულ გადაწყვეტილებებს გზავნას სსიპ გიგც-ში, რომელიც 5 სამუშაო დღის ვადაში უზრუნველყოფს გარემოსდაცვით საინფორმაციო პორტალზე გამოქვეყნებას და შესაბამის მუნიციპალიტეტში გაგზავნას აღმასრულებელი ან/და წარმომადგენლობითი ორგანოს საინფორმაციო დაფაზე განსათავსებლად. მოთხოვნის შემთხვევაში სსიპ გიგც ასევე უზრუნველყოფს გადაწყვეტილებების ნაბეჭდი ეგზემპლარების ხელმისაწვდომობას.

(j) გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით გათვალისწინებული საქმიანობის საწარმოო ტექნოლოგიის განსხვავებული ტექნოლოგიით ან/და ექსპლუატაციის პირობების შეცვლა, მათ შორის, წარმადობის გაზრდა ექვემდებარება სკრინინგის გადაწყვეტილების გაცემას.²⁰³

(k) კანონმდებლობით გათვალისწინებულია ორჰუსის კონვენციის პრინციპები, კერძოდ, საქართველოს ტერიტორიაზე აკრძალულია ცოცხალი გენმოდიფიცირებული ორგანიზმების გარემოში ინტროდუქცია და საბაზრო ქსელში განთავსება.²⁰⁴

XVI. მე-6 მუხლის განხორციელების დროს წარმოქმნილი წინააღმდეგობები

აღწერეთ, თუ რა წინააღმდეგობები გამოიკვეთა მე-6 მუხლის დებულებების შესრულებისას

პასუხი:

ზოგადად, გზშ-ის განხილვებში საზოგადოების მონაწილეობა არ არის მაღალი. საზოგადოების ინტერესი ძირითადად ეხება მსხვილ პროექტებს. ადგილობრივ დონეზე აღინიშნება: საზოგადოების არასათანადო ორგანიზებულობა; გარემოსთან დაკავშირებული გარკვეული საკითხებისადმი ცნობიერების დაბალი დონე, რაც იწვევს საჯარო განხილვებში მონაწილეობის/ინტერესის ნაკლებობას; ინტერესი მხოლოდ მსხვილი ინფრასტრუქტურული პროექტებისადმი, რა დროსაც არის შემთხვევები, როდესაც საზოგადოებას უჭირს დეტალებში გარკვევა; ნდობის ნაკლებობა, გარკვეულ შემთხვევებში - არასათანადო/არასწორად ინფორმირებული საზოგადოება; საზოგადოებრივი ინტერესების გამომხატველ ორგანიზაციათა ნაკლებობა/სისუსტე მცირე დასახლებების მასშტაბით და სხვ., რასაც საქართველოს საქალხო დამცველიც აღნიშნავს. ზოგ შემთხვევაში გამოწვევას წარმოადგენს გზშ-ის ანგარიშის არასათანადო ხარისხიც. მართალია, სახალხო დამცველის მიერ დადებითად ფასდება გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი და მასში შეტანილი ცვლილებები (2022წ) გზშ-ს დაქვემდებარებული საქმიანობებისათვის განსაზღვრული ზღვრული კრიტერიუმების დახვეწის კუთხით, რაც საქართველოს თავისებურებებისა და რეალობის გათვალისწინებით განხორციელდა, მაგრამ კვლავ მიუთითებს ამ მიმართულებით ქმედებების გაგრძელების საჭიროებაზე.²⁰⁵ გზშ-ის ერთ-ერთი დამოუკიდებელი ექსპერტი მიუთითებს კოდექსში გარკვეული ცვლილებების შეტანის საჭიროებაზე სხვადასხვა მიმართულებით.

²⁰³ გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი.

²⁰⁴ საქართველოს კანონი “ცოცხალი გენმოდიფიცირებული ორგანიზმების შესახებ” (2014), კარი II, თავი II.

²⁰⁵ სკრინინგს დაქვემდებარებულ საქმიანობებში ქვიშა-ხრემის მოპოვების შეტანას და ურბანული განვითარების პროექტისთვის დაწესებული ზღვრული მაჩვენებლის (103ა) შეცვლას.

საქართველოს სახალხო დამცველი მიუთითებს, რომ ჰიდროელექტროსადგურების პროექტების კუთხით არ ხდება ენერგეტიკულ-ეკონომიკური სარგებლის შესწავლა, რეგულაციების ეფექტური აღსრულება და საზოგადოების ყოველმხრივი ინფორმირება/ჩართულობა და მნიშვნელოვნად მიიჩნევა საჯარო განხილვების ფარგლებში მოქალაქეთა კითხვებზე მაქსიმალურად ამომწურავი/სიღრმისეული პასუხების გაცემას, განსაკუთრებით, მსხვილ ინფრასტრუქტურულ პროექტებთან დაკავშირებით. გარკვეულ არასამთავრობო ორგანიზაციებს მიაჩნიათ, რომ, საქართველოს მთავრობასა და კომპანიას შორის ენერგეტიკულ პროექტებზე თანამშრომლობის მემორანდუმის გაფორმება გზშ-ის პროცედურის დაწყებამდე ვერ უზრუნველყოფს საზოგადოების ადრეულ ეტაპზე ეფექტიან მონაწილეობას. ამასთან დაკავშირებით უნდა აღინიშნოს შემდეგი: კომპანია ვალდებულია მოიძიოს ისეთი ტერიტორია, სადაც ენერგეტიკული და ეკონომიკური ფაქტორების გათვალისწინებით, მიზანშეწონილია პროექტის განვითარება, ფასდება გზშ-ის ფაქტორები და მხოლოდ ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე ხდება საინიციატივო წინადადების მომზადება. საქართველოს მთავრობასა და კომპანიას შორის პირველ ეტაპზე ხდება ხელშეკრულების გაფორმება ტექნიკურ-ეკონომიკური კვლევის მომზადების მიზნით, რასაც ენერგეტიკული პროექტის დაწყებამდე კომპანია წარუდგენს საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს. დადებითი შეფასების საფუძველზე, მთავრობის თანხმობის შემთხვევაში იწყება დეტალური კვლევები.²⁰⁶ მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ მემორანდუმის გაფორმება არ ნიშნავს მისი ხელმოწერის შემდგომ ნებისმიერი პროექტის განხორციელებაზე წინასწარი თანხმობის გაცემას მშენებლობაზე. ამასთან, მიუხედავად პროექტის ენერგეტიკულ-ეკონომიკურად მომგებიანი ხასიათისა, მშენებლობის ნებართვა არ გაიცემა გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გარეშე, რომლის მიღებისთვის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი ფაქტორია საზოგადოების სრულყოფილი ინფორმირებულობა ადრეულ ეტაპზე და საჯარო განხილვების ჩატარება გადაწყვეტილების მიღების პროცესში მათი ეფექტიანად ჩართულობის მიზნით. დამატებით, ქვეყანაში გრძელვადიანი ენერგეტიკული პოლიტიკის დაგეგმვის მიზნით დამტკიცდა²⁰⁷ „საქართველოს სახელმწიფოს ენერგეტიკული პოლიტიკა“ და მისი დანართი „ენერგეტიკისა და კლიმატის ეროვნული ინტეგრირებული გეგმა“ (2021-2030).

XVII. დამატებითი ინფორმაცია მე-6 მუხლის დებულებების პრაქტიკული გამოყენების შესახებ

მოგვაწოდეთ დამატებითი ინფორმაცია მე-6 მუხლის დებულებათა პრაქტიკული განხორციელების შესახებ. მაგ., სტატისტიკური ან სხვა ინფორმაცია კონკრეტულ საქმიანობათა შესახებ გადაწყვეტილების მიღების პროცესში საზოგადოების მონაწილეობის ან იმ გადაწყვეტილებების თაობაზე, რომლებშიც, ეროვნული უსაფრთხოების მიზნების გათვალისწინებით, საზოგადოების მონაწილეობა არ მომხდარა.

პასუხი:
 გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით განსაზღვრული საქმიანობების შესახებ

²⁰⁶ კერძოდ, გარემოსა და სოციალურ სფეროზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის მომზადება, პროექტის სარგებლიანობის განსაზღვრა ქვეყნის ენერგოსისტემის, ადგილობრივი ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესების, დასაქმებისა და სხვა მიმართულებებით.
²⁰⁷ შემუშავდა საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს მიერ, დამტკიცდა საქართველოს პარლამენტის მიერ 07/06/2024წ.

გადაწყვეტილების მიღების პროცესში საანგარიშო პერიოდში გაიმართა 405 საჯარო განხილვა, მონაწილეობა მიიღო 5298 პირმა.

საქმიანობის განმახორციელებელი შესაძლებელია გათავისუფლდეს გზშ-ისგან იმ კონკრეტული საქმიანობის განხორციელებისთვის, რომლის მიზანია სახელმწიფო უსაფრთხოების უზრუნველყოფა ან ფორსმაჟორული სიტუაციით გამოწვეული გადაუდებელი აუცილებლობიდან გამომდინარე ღონისძიებების განხორციელება.²⁰⁸ სსიპ გეს გადაწყვეტილების მიღებიდან 1 დღის ვადაში გზშ-ისგან გათავისუფლების ან გათავისუფლებაზე უარის თქმის შესახებ სამართლებრივ აქტს უგზავნის სსიპ გიგც-ს, რომელიც სამართლებრივი აქტის მიღებიდან 4 დღის ვადაში უზრუნველყოფს გარემოსდაცვით საინფორმაციო პორტალსა და შესაბამისი მუნიციპალიტეტის აღმასრულებელი ორგანოს ან/და წარმომადგენლობითი ორგანოს საინფორმაციო დაფაზე მის განთავსებას. საანგარიშო პერიოდში გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის შესაბამისად გათავისუფლდა 1 საქმიანობა.

საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს მმართველობის სფეროში მოქმედი სსდ საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტი (სსგდ) კანონმდებლობის შესაბამისად,²⁰⁹ ინფრასტრუქტურული პროექტების განხორციელების პროცესში სკოპინგის და გზშ-ის ეტაპზე, გარემოზე შესაძლო ზემოქმედებისა და მათი შემარბილებელი ღონისძიებების ინფორმირების კუთხით, ადგილობრივ მოსახლეობასთან და გარემოსდაცვით ორგანიზაციებთან მართავს საჯარო განხილვებს/კონსულტაციებს. საანგარიშო პერიოდში ჩატარდა 40-მდე საჯარო განხილვა. ამასთან, სსგდ ინფრასტრუქტურული პროექტების ფარგლებში მუდმივად ახორციელებს კონსულტაციებს პროექტის ზემოქმედების ქვეშ მოქცეულ ან/და სხვა დაინტერესებულ პირებთან და უზრუნველყოფს მათ ჩართულობას გარემოს დაცვის კუთხით. სსგდ-ს მიერ განხორციელებულ ყველა ინფრასტრუქტურულ პროექტს აქვს მისი გარემოსდაცვითი მართვის გეგმა, რომლის საფუძველზეც მზადდება თემატური და ადგილ-სპეციფიკური გეგმები.²¹⁰

ამავე სამინისტროს მმართველობის სფეროში მოქმედი შპს საქართველოს გაერთიანებული წყალმომარაგების კომპანია არსებული და დაგეგმილი პროექტების ფარგლებში ატარებს შეხვედრებს ადგილობრივ დაინტერესებულ საზოგადოებასთან და უზრუნველყოფს მათთვის საჭირო ინფორმაციის მიწოდებას.²¹¹ ხშირ შემთხვევაში, კომპანიის შესაბამისი პირები, ინდივიდუალურად ახორციელებენ შეხვედრებს მოსახლეობასთან/დაინტერესებულ პირებთან, სადაც ხდება მათი უფლებების გაცნობა.²¹²

²⁰⁸ გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი, მუხლი 16.

²⁰⁹ გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი, I დანართი, პუნქტები: 11, 12 და 13.

²¹⁰ ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის, ნარჩენების, ჩამდინარე წყლების, ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის, ხმაურის, ბიომრავალფეროვნების მართვის გეგმები და სხვა.

²¹¹ საქმიანობის განხორციელების ადგილი, მასშტაბურობა, პროექტის ძირითადი მიზნები და ამოცანები, გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ზემოქმედება, შემარბილებელი ღონისძიებები, გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმა.

²¹² გარემოსდაცვითი მიმართულებით კომპანიის ვალდებულებები, მშენებლობის ეტაპზე კონტრაქტორის ვალდებულებები შემარბილებელი ღონისძიებების უზრუნველყოფის მიზნით, კონტრაქტორის მიერ საზოგადოების უფლებების დარღვევის შემთხვევაში რეაგირების მექანიზმები და სხვ.

ამასთან, კომპანია გზმ-ის პროცედურისადმი დაქვემდებარებული საქმიანობის შესაბამისად მონაწილეობას იღებს საჯარო განხილვებში.²¹³

აღინიშნება მუნიციპალიტეტების განვითარების სტრატეგიულ გეგმებში ორჰუსის კონვენციის პრინციპების გათვალისწინების პრაქტიკაც. მაგ., ერთ-ერთ მუნიციპალიტეტს²¹⁴ შემუშავებული აქვს მუნიციპალიტეტის 2024-2027წწ საშუალოვადიანი განვითარების სტრატეგიული დოკუმენტი, რომელშიც, სხვა გარემოსდაცვით თემებთან ერთად, ასახულია საზოგადოების ცნობიერების ამაღლებისა და გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში ჩართულობის გაძლიერების საკითხები.

XVIII. მე-6 მუხლის საკითხებთან დაკავშირებული ინტერნეტ-მისამართები

სათანადო ინტერნეტ-მისამართები:

www.mepa.gov.ge; www.mrdi.gov.ge; <https://mepa.gov.ge/Ge/EiaAndSeaAnnouncements>;
<https://mepa.gov.ge/Ge/PublicDiscussion>; <https://mepa.gov.ge/Ge/FinancialAndMaterialResources>

XIX. პრაქტიკული ან/და სხვა ზომები, რომლებიც, მე-7 მუხლის თანახმად, უზრუნველყოფენ გარემოსთან დაკავშირებული გეგმებისა და პროგრამების შემუშავების პროცესში საზოგადოების მონაწილეობას

ჩამოთვალეთ პრაქტიკული ან/და სხვა ზომები, რომლებიც უზრუნველყოფენ გარემოსთან დაკავშირებული გეგმებისა და პროგრამების მომზადებაში საზოგადოების მონაწილეობას. აღწერეთ მე-2 მუხლის შესაბამის განმარტებათა და მე-3 მუხლის მე-9 პუნქტის დისკრიმინაციის გამორიცხვის მოთხოვნათა გამოყენება.

პასუხი:

სგმ-ის ჩატარება სავალდებულოა იმ სტრატეგიული დოკუმენტისთვის და მათში შეტანილი მნიშვნელოვანი ცვლილებებისთვის, რომლებიც დგინდება სამომავლო განვითარების ჩარჩო გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის I და II დანართებით გათვალისწინებული საქმიანობებისთვის მოცემულ სექტორებში.²¹⁵ სგმ-ს არ ექვემდებარება სტრატეგიული დოკუმენტი, რომელიც ეხება სახელმწიფო უსაფრთხოების უზრუნველყოფასთან ან ფორსმაჟორული სიტუაციით გამოწვეული გადაუდებელი აუცილებლობიდან გამომდინარე ღონისძიების განხორციელებასთან დაკავშირებულ და საფინანსო ან/და საბიუჯეტო საკითხებს.²¹⁶ საზოგადოების ინფორმირების მექანიზმები უზრუნველყოფილია კანონმდებლობით.

კანონმდებლობით გათვალისწინებულია:

მნიშვნელოვანი ზიანის მიყენებისას ზიანის გამოსასწორებელი ღონისძიებების განსაზღვრაში დაინტერესებული პირების მონაწილეობა;²¹⁷

საზოგადოების მონაწილეობა სკოპინგის დასკვნის გაცემისა და ინტეგრირებული

²¹³ გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის შესაბამისად.

²¹⁴ მესტიის მუნიციპალიტეტი.

²¹⁵ სოფლის და სატყეო მეურნეობები, თევზჭერა, ენერგეტიკა, მრეწველობა, ტრანსპორტი, ნარჩენებისა და წყლის რესურსების მართვა, ელექტრონული კომუნიკაციები, ტურიზმი, დაგეგმარება და სივრცითი მოწყობა.

²¹⁶ გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი, მუხლი 21.

²¹⁷ “გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის შესახებ” საქართველოს კანონი, მუხლი 10.

გარემოსდაცვითი ნებართვის გაცემის პროცესებში, საჯარო განხილვის ჩატარება, ინტეგრირებული გარემოსდაცვითი ნებართვის გაცემისას სსიპ გეს-ის მიერ დაინტერესებული საზოგადოების მიერ წარდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების მხედველობაში მიღება, ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილების გასაჩივრების უფლება;²¹⁸

მდინარის აუზის/სააუზო უბნის მართვის გეგმის შემუშავების პროცესში საზოგადოების მონაწილეობა.²¹⁹ კანონიდან გამომდინარე მიმდინარეობს მუშაობა საქართველოს მთავრობის დადგენილებების პროექტებზე;²²⁰

ფიზიკური და იურიდიულ პირების უფლება, წარუდგინონ წინადადებები აღმასრულებელი ხელისუფლების ორგანოებს ატმოსფერული ჰაერის დაცვის გაუმჯობესების თაობაზე, მონაწილეობა მიიღონ ამ სფეროში მნიშვნელოვან გადაწყვეტილებათა მიღების პროცესში, ხელი შეუწყონ შესაბამისი სახელმწიფო და ადგილობრივი პროგრამების განხორციელებას.²²¹

აჭარის ა/რ გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამმართველოს საშუალოვადიან გეგმაზე ტარდება საჯარო განხილვა საზოგადოების მხრიდან შენიშვნების წარდგენა/გათვალისწინების მიზნით.

გარემოსთან დაკავშირებული სხვა სახის დოკუმენტების (მაგ., გარემოს დაცვის ეროვნული სამოქმედო გეგმა, გარემოს მდგომარეობის ანგარიში) მომზადების პროცესში ეწყობა საჯარო განხილვები საზოგადოების მხრიდან კომენტარების წარდგენა/გათვალისწინების მიზნით.

XX. საზოგადოების შესაძლებლობა, მე-7 მუხლის თანახმად, მონაწილეობა მიიღოს გარემოსთან დაკავშირებული პოლიტიკის შემუშავებაში

აღწერეთ, რა შესაძლებლობები გააჩნია საზოგადოებას გარემოსთან დაკავშირებული პოლიტიკის (სტრატეგიის, კონცეფციის) შემუშავებაში მონაწილეობისათვის.

პასუხი:

პოლიტიკის დოკუმენტების შემუშავების პროცესში სავალდებულოა საზოგადოების მონაწილეობა.²²²

სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების (სგშ) პროცედურის ფარგლებში, საზოგადოებას უფლება აქვს, სსიპ გეს-ში წარმოდგენილ სკრინინგის განცხადებასა და

²¹⁸ „სამრეწველო ემისიების შესახებ“ საქართველოს კანონის (2023) თანახმად, რომლის მიზანია სამრეწველო საქმიანობის შედეგად ატმოსფერულ ჰაერში, წყალსა და მიწაში ემისიების პრევენცია ან, სადაც ეს პრაქტიკულად შეუძლებელია, მათი შემცირება და კონტროლი, ასევე ნარჩენების წარმოქმნის პრევენცია. მუხლები: 6, 16 და 17.

²¹⁹ „წყლის რესურსების მართვის შესახებ“ საქართველოს კანონი (2023, მუხლი 25). საანგარიშო პერიოდში საზოგადოებამ მონაწილეობა მიიღო 4 სააუზო მართვის გეგმების პროექტის შემუშავებაში, გაიმართა 6 სამუშაო შეხვედრა.

²²⁰ „სააუზო მართვის გეგმების შემუშავების, განხილვისა და დამტკიცების პროცედურის შესახებ“ და „სააუზო მართვის საკონსულტაციო-საკოორდინაციო საბჭოების შექმნისა და საქმიანობის წესის თაობაზე“.

²²¹ „ატმოსფერული ჰაერის დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონი.

²²² საქართველოს მთავრობის დადგენილება №629 (2019) პოლიტიკის დოკუმენტების შემუშავების, მონიტორინგისა და შეფასების წესის დამტკიცების შესახებ, მუხლი 9.

სტრატეგიული დოკუმენტის პროექტთან, სკოპინგის განცხადებასა და სტრატეგიული დოკუმენტის პროექტთან, სგმ-ის ანგარიშისა და სტრატეგიული დოკუმენტის პროექტთან დაკავშირებული წერილობითი შენიშვნები/მოსაზრებები წარადგინოს ელექტრონულად. სგმ-ის ანგარიშის განხილვისა და რეკომენდაციების გაცემის ეტაპზე, დამგეგმავი ორგანო უზრუნველყოფს სგმ-ის ანგარიშის საჯარო განხილვის ჩატარებას. სგმ სკრინინგის და სკოპინგის განცხადებებისა და სგმ-ის ანგარიშის რეგისტრაციიდან 3 დღის ვადაში სკრინინგის განცხადებასა და სტრატეგიული დოკუმენტის კონცეფციას ან პროექტს თავიანთ ოფიციალურ ვებ-გვერდებზე განათავსებენ შესაბამისი უწყებები,²²³ ხოლო სსიპ გიგც ასევე უზრუნველყოფს მათ შესაბამისი მუნიციპალიტეტის აღმასრულებელი ორგანოს ან/და წარმომადგენლობითი ორგანოს საინფორმაციო დაფაზე განთავსებას.

საზოგადოების მოსაზრებების/შენიშვნების წარმოდგენისთვის დადგენილია ვადები (სამუშაო დღეები):

სგმ-ის სკრინინგის დოკუმენტაციისთვის - 7;

სგმ-ის სკოპინგის დოკუმენტაციაზე -15;

სგმ-ის ანგარიშზე - 40.

სგმ-ის ანგარიშის საჯარო განხილვის ჩატარების ორგანიზებას უზრუნველყოფს დამგეგმავი ორგანო და ამის შესახებ ინფორმაციას ავრცელებს სსიპ გიგც²²⁴ განხილვის ჩატარებამდე არაუგვიანეს 30 დღისა. დამგეგმავი ორგანო სგმ-ის ანგარიშის საჯარო განხილვის ჩატარებიდან 5 დღის ვადაში უზრუნველყოფს სგმ-ის ანგარიშის საჯარო განხილვის შედეგების შესახებ დეტალური ოქმის შედგენას, რომლის შედგენიდან 5 დღის ვადაში წარუდგენს შესაბამის უწყებებს.²²⁵

სგმ-ის სკრინინგის გადაწყვეტილების, სკოპინგის დასკვნისა და სგმ-ის ანგარიშთან და სტრატეგიული დოკუმენტის პროექტთან დაკავშირებით გაცემული რეკომენდაციების გაცემიდან 5 დღის ვადაში შესაბამისი უწყებები²²⁶ უზრუნველყოფენ სკოპინგის დასკვნებისა და სტრატეგიული დოკუმენტის კონცეფციის/სამუშაო ვერსიის თავიანთ ოფიციალურ ვებ-გვერდებზე განთავსებას, ხოლო სსიპ გიგც ასევე უზრუნველყოფს აღნიშნული დოკუმენტების შესაბამისი მუნიციპალიტეტის აღმასრულებელი ან/და წარმომადგენლობითი ორგანოს საინფორმაციო დაფაზე განთავსებას.

სსიპ გეს-ის მიერ გაცემული სგმ სკრინინგის გადაწყვეტილებები/სკოპინგის დასკვნები/სგმ რეკომენდაციების სტატისტიკა:

15 სკრინინგის გადაწყვეტილება, 14 სკოპინგის დასკვნა, 6 სგმ რეკომენდაცია.²²⁷

კანონმდებლობა ადგენს განაშენიანების გეგმის განხილვა/დამტკიცებასთან

²²³ სგდსმს, საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო და დამგეგმავი ორგანო.

²²⁴ 2023 წლიდან, ხოლო 2021-2022წწ-ში ინფორმაციას ავრცელებდა სგდსმს.

²²⁵ სგდსმს-სა და საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს.

²²⁶ სსიპ გეს, საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს და დამგეგმავი ორგანო.

²²⁷ 2021წ - 3 სკრინინგის გადაწყვეტილება, 3 სკოპინგის დასკვნა, 2 სგმ რეკომენდაცია; 2022წ - 6 სკრინინგის გადაწყვეტილება, 3 სკოპინგის დასკვნა, 2 სგმ რეკომენდაცია; 2023წ - 4 სკრინინგის გადაწყვეტილება, 6 სკოპინგის დასკვნა; 2024წ - 2 სკრინინგის გადაწყვეტილება, 2 სკოპინგის დასკვნა, 2 სგმ რეკომენდაცია.

დაკავშირებულ ადმინისტრაციულ და ქალაქთმშენებლობითი ღონისძიების თაობაზე დაინტერესებული პირის ინფორმირების²²⁸ და ზემოაღნიშნული გეგმების პროექტის/კონცეფციის საჯარო განხილვის გამართვის წესებს.²²⁹

XXI. მე-7 მუხლის განხორციელების დროს წარმოქმნილი წინააღმდეგობები

აღწერეთ, თუ რა წინააღმდეგობები გამოიკვეთა მე-7 მუხლის შესრულებისას.

პასუხი:

სივრცითი მოწყობისა და დაგეგმარების სექტორის გარდა, აღსანიშნავია სგშ-ს პროცედურების გავლის მიზნით დამგეგმავი ორგანოების მომართვიანობის დაბალი მაჩვენებელი, რაც ამ კუთხით დამგეგმავი ორგანოების ინფორმირებისა და შესაძლებლობათა გაძლიერების საჭიროებაზე მიუთითებს.

გამოწვევას წარმოადგენს სგშ-ის პროცედურებისთვის წარმოდგენილი დოკუმენტაციის არასათანადო ხარისხი. აღნიშნული გამოწვეულია როგორც გარემოსდაცვითი კონსულტანტების არასაკმარისი შესაძლებლობებით, ასევე, შესაბამისი მეთოდოლოგიების/სახელმძღვანელო დოკუმენტების და მონაცემთა ერთიანი სისტემის არარსებობით. ამასთან დაკავშირებით, 2023წ²³⁰ განახლდა სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების და მომზადდა სივრცითი სექტორის სტრატეგიული შეფასების სახელმძღვანელოები, რაც დადებითად ფასდება საქართველოს სახალხო დამცველის მიერ.

XXII. დამატებითი ინფორმაცია მე-7 მუხლის დებულებების პრაქტიკული გამოყენების შესახებ

მოგვაწოდეთ დამატებითი ინფორმაცია მე-7 მუხლში მოცემული ქმედებების შესახებ გადაწყვეტილების მიღების პროცესში საზოგადოების მონაწილეობის დებულებების პრაქტიკული გამოყენების თაობაზე.

პასუხი:

2022წ ჩამოყალიბდა²³¹ სამუშაო ჯგუფები ცენტრალური ზონის, თბილისის აგლომერაციის და შავი ზღვის ზონის ჰაერის ხარისხის მართვის გეგმების შესამუშავებლად, რომელშიც უზრუნველყოფილი იყო დაინტერესებული მხარეებისა და სამოქალაქო საზოგადოების ჩართულობა. აღნიშნული ჯგუფების ფარგლებში შემუშავდა და დამტკიცდა გეგმები ცენტრალური ზონისა²³² და თბილისის აგლომერაციისთვის²³³, ხოლო შავი ზღვის ზონის გეგმის შემუშავება მიმდინარეობს.

²²⁸ საქართველოს სივრცის დაგეგმარების, არქიტექტურული და სამშენებლო საქმიანობის კოდექსი (2018), მუხლები 43 და 57.
²²⁹ საქართველოს მთავრობის დადგენილება №260, 03/06/2019 „სივრცის დაგეგმარებისა და ქალაქთმშენებლობითი გეგმების შემუშავების წესის შესახებ“ (თავი IV).
²³⁰ ევროკავშირის პროგრამა „EU4Environment“-ის ფარგლებში.
²³¹ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2022 წლის 31 ოქტომბრის N2-812 ბრძანების საფუძველზე.
²³² საქართველოს მთავრობის 2023 წლის 7 აგვისტოს N1431 განკარგულება ცენტრალური ზონისთვის ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მართვის 2023-2025 წლების გეგმის დამტკიცების შესახებ.
²³³ საქართველოს მთავრობის 2024 წლის 16 სექტემბრის N1782 განკარგულება თბილისის აგლომერაციისთვის ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მართვის 2024-2026 წლების გეგმის დამტკიცების შესახებ.

ზემოაღნიშნული (იხ.თავი XIX) სააუზო მართვის გეგმების პროექტების შემუშავებაში საზოგადოების ჩართულობის გარდა, ჩატარდა ერთი სააუზო მართვის გეგმის პროექტის²³⁴ საპილოტე სგშ, რომლის ფარგლებშიც უზრუნველყოფილ იქნა დაინტერესებული მხარეების ჩართულობა.

სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო, საზოგადოების მიერ განხილვის მიზნით პროაქტიურად ავრცელებს დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმებისა და ტყის მართვის გეგმების პროექტებს. საანგარიშო პერიოდში ჩატარდა 13 საჯარო შეხვედრა, მათ შორის 8 საჯარო განხილვა დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის,²³⁵ ხოლო 5 საჯარო განხილვა ტყის მართვის გეგმების პროექტებთან დაკავშირებით.²³⁶ დაცული ტერიტორიების დაარსების პროცესში ტარდება საინფორმაციო-საკონსულტაციო შეხვედრები ადგილობრივ მოსახლეობასთან. მუნიციპალიტეტის წარმომადგენლებთან იმართება საინფორმაციო შეხვედრები ზურმუხტის ქსელისა და ზურმუხტის ტერიტორიების მართვის გეგმების შემუშავების პროცესის შესახებ ინფორმაციის მიწოდების მიზნით.

ეროვნული სატყეო პროგრამის პროცესის ფარგლებში, რეგულარულად ტარდება შეხვედრები ტყის სექტორში მოქმედი დაინტერესებული მხარეების მონაწილეობით. ახალი ტყის კოდექსის (2020) ფარგლებში, რომელიც ითვალისწინებს ტყის მართვასთან დაკავშირებული გადაწყვეტილების მიღების პროცესში საზოგადოების მონაწილეობას, აქტიური მუშაობა მიმდინარეობს ტყის მართვის გეგმების შემუშავებაში მოსახლეობისა და დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის გაუმჯობესების მიზნით.

საზოგადოების მონაწილეობა გათვალისწინებულია სამონადირეო და თევზმეურნეობის მართვის გეგმების დამტკიცების პროცესში. გეგმები თავსდება სგდსმს-ს ვებ-გვერდზე საზოგადოების მხრიდან შენიშვნების/წინადადებების წარმოდგენის მიზნით და იმართება საჯარო განხილვები. თუმცა, განხილვებში საზოგადოება არ მონაწილეობს, მცირე გამონაკლისი შემთხვევების გარდა, რაც გამოიხატება სხვადასხვა შეხვედრაზე, დისკუსიებზე, თუ საუბრებში აზრის დაფიქსირებით. აღნიშნული ვითარების მოწესრიგებისათვის საჭირო მექანიზმების შემუშავებისა და კანონმდებლობაში მათი ასახვის მიზნით მიმდინარეობს ნადირობისა და თევზჭერის მარეგულირებელი ახალი სამართლებრივი ბაზის შემუშავების პროცესი. ნადირობის შესახებ კანონპროექტთან²³⁷ დაკავშირებით ჩატარდა ორი საჯარო განხილვა. დაგეგმილია დამატებითი განხილვების ჩატარება კანონპროექტის საქართველოს პარლამენტში წარდგენამდე. შემუშავდა²³⁸ მდგრადი მეთევზეობის ეროვნული კონცეფციის საბოლოო სამუშაო ვერსია, რომლის დამტკიცებამდეც დაგეგმილია დაინტერესებულ საზოგადოებასთან საჯარო განხილვების ჩატარება.

მიწის მდგრად მართვასთან დაკავშირებული პროგრამები²³⁹ შემუშავდა

²³⁴ ალაზანი-იორის.

²³⁵ დაცული ტერიტორიები: კინტრიშის, ჯავახეთის, ბორჯომ-ხარაგაულის, ლაგოდეხის და თუშეთის; თეთრობის, ჭაჭუნასა და აჯამეთის ადკვეთილები; თბილისის ეროვნული პარკი.

²³⁶ ბორჯომ-ხარაგაულისა და ალგეთის ეროვნული პარკები; თეთრობისა და ლაგოდეხის ადკვეთილები; ლაგოდეხის ნაკრძალი; ალგეთის ეროვნული პარკი.

²³⁷ საბოლოო ვერსია შემუშავდა 2023წ.

²³⁸ 2024წ.

²³⁹ „ქარსაფარი (მინდორდაცვითი) ზოლების ინვენტარიზაციის სახელმწიფო პროგრამა“ (2021), „ქარსაფარი ზოლის აღდგენის, გაშენებისა და მართვის სახელმწიფო პროგრამა“ (2023), „სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული საძოვრების ხელმისაწვდომობის სახელმწიფო პროგრამა“ (2021).

დაინტერესებული მხარეებისა და საზოგადოების ჩართულობით. უზრუნველყოფილ იქნა²⁴⁰ ქარსაფარი (მინდორდაცვითი) ზოლების მართვისა და სამოვრების ხელმისაწვდომობის სახელმწიფო პროგრამების შემუშავების შესახებ ინფორმაციის საჯაროობა და ამ პროცესში მოქალაქეთა ჩართულობა, პროგრამების თაობაზე ცნობიერების ამაღლების ღონისძიებებთან ერთად. აღნიშნული ინფორმაციები ვრცელდებოდა სააგენტოს²⁴¹ ოფიციალურ ვებ- და Facebook გვერდებზე და სგდსმს-ს ვებ-გვერდზე.

ევროპის საბჭოს მხარდაჭერით შემუშავდა კონცეპტუალური ჩარჩო და გზამკვლევი მოქალაქეებისა და დაინტერესებული მხარეების ეფექტიანი მონაწილეობისთვის თბილისში გამწვანებული ტერიტორიების დაგეგმვის (მშენებლობის/რეაბილიტაციის) პროცესში. 2021წ შეიქმნა ქ.თბილისის ერთ-ერთი პარკის²⁴² რეაბილიტაციის პროექტში სამოქალაქო ჩართულობის ჯგუფი. მოქალაქეების საჭიროებების კვლევისათვის, საველე ვიზიტებისა და გამოკითხვების გარდა, გამოყენებულ იქნა “გეო კითხვარის“ ონლაინ პლატფორმა.²⁴³ ჯგუფის შექმნის მიზანს წარმოადგენდა მოქალაქეებთან საჯარო კონსულტაციის წარმართვა და პარკის რეაბილიტაციასთან დაკავშირებით რეკომენდაციების შემუშავება. სამოქალაქო ჩართულობის ჯგუფის მიერ შემუშავებული ანგარიში და რეკომენდაციები გაუზიარდა პარკის რეაბილიტაციის პროექტის კონკურსში გამარჯვებულ კომპანიას.

ქ. თბილისის მერიის გარემოს დაცვის საქალაქო სამსახური, მწვანე სივრცეების რეაბილიტაციის პროექტის შემუშავების კონკურსის გამოცხადების დროს, მოქალაქეთა ჩართულობის უზრუნველყოფის მიზნით, ტექნიკურ დავალებაში მიუთითებს მინიმუმ ორი საჯარო განხილვის ორგანიზებას, რომელსაც შერჩეული კომპანია განახორციელებს.

მდგრადი განვითარების მიზნების (SDGs) განხორციელების მონიტორინგის მიზნით შექმნილი SDGs-ის უწყებათაშორისი საბჭო წარმოდგენილი 4 თემატური სამუშაო ჯგუფით, რომელთა მუშაობაშიც ჩართულია დაინტერესებული მხარეები საჯარო, სამოქალაქო, საერთაშორისო, აკადემიური და კერძო სექტორებიდან. SDGs-ის განხორციელების მონიტორინგის ელექტრონული სისტემა საჯაროდ ხელმისაწვდომია. SDGs-ის ეროვნული მიმოხილვის ნებაყოფლობითი (VNR) ანგარიშები (3) შემუშავდა დაინტერესებული მხარეების ჩართულობით.

XXIII. მე-7 მუხლის საკითხებთან დაკავშირებული ინტერნეტ-მისამართები

www.mepa.gov.ge; www.mof.gov.ge; www.matsne.gov.ge; sdg.gov.ge; www.mrdi.gov.ge

XXIV. მე-8 მუხლის შესაბამისად, საზოგადოების მონაწილეობის ხელშესაწყობად გაწეული ძალისხმევა იმ რეგულაციებისა და წესების შემუშავებაში, რამაც შესაძლოა მნიშვნელოვანი გავლენა იქონიოს გარემოზე

აღწერეთ საზოგადოების ეფექტური მონაწილეობის ხელშესაწყობად ადმინისტრაციული ორგანოების მიერ გაწეული ძალისხმევა იმ ადმინისტრაციული რეგულაციებისა და

²⁴⁰ უზრუნველყოფილ იქნა სგდსმს-ს სსიპ მიწის მდგრადი მართვისა და მიწათსარგებლობის მონიტორინგის ეროვნული სააგენტოს მიერ.

²⁴¹ სსიპ მიწის მდგრადი მართვისა და მიწათსარგებლობის მონიტორინგის ეროვნული სააგენტო.

²⁴² ვერის პარკი.

²⁴³ პლატფორმა გამოყენებულ იქნა პოლონეთის სოლიდარობის ფონდ PL Georgia-სთან თანამშრომლობით.

სავლდებულო წესების შემუშავებაში, რომლებმაც შესაძლოა მნიშვნელოვანი გავლენა იქონიონ გარემოზე. რამდენადაც მიზანშეწონილია, აღწერეთ მე-2 მუხლის შესაბამის განმარტებათა და მე-3 მუხლის მე-9 პუნქტის დისკრიმინაციის გამორიცხვის მოთხოვნათა გამოყენება.

პასუხი:

საკანონმდებლო დონეზე კონვენციის მე-8 მუხლით გათვალისწინებული უფლებების განხორციელება უზრუნველყოფილია კანონმდებლობით.²⁴⁴ ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ ინდივიდუალურ-ადმინისტრაციული სამართლებრივი აქტის გამოცემისათვის გამოიყენება საჯარო ადმინისტრაციული წარმოება, იმ შემთხვევაში, თუ აღნიშნული პირდაპირ არის გათვალისწინებული კანონით.²⁴⁵ სზაკ-ის თანახმად, ყველას აქვს უფლება, წარადგინოს თავისი წერილობითი მოსაზრება 20 დღის განმავლობაში. ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემის შესახებ განცხადების ან აქტის პროექტის საჯარო გაცნობისათვის წარდგენის დღიდან ადმინისტრაციული ორგანოები უზრუნველყოფენ მათ მიერ მომზადებული ნორმატიული აქტების პროექტების განთავსებას მათ ოფიციალურ ვებ-გვერდებზე. ნორმატიული აქტის პროექტის შემუშავებისას საჯაროობის უზრუნველყოფას ახორციელებს და საზოგადოების შენიშვნებს/წინადადებებს განსახილველად იღებს აქტის გამომცემი ორგანო.

XXV. მე-8 მუხლის განხორციელების დროს წარმოქმნილი წინააღმდეგობები

აღწერეთ, რა წინააღმდეგობები გამოიკვეთა მე-8 მუხლის შესრულებისას.

პასუხი:

კონკრეტული კანონპროექტების შემუშავებისას გვხვდება როგორც საზოგადოების ფართო მონაწილეობის, ისე ნაკლებად დაინტერესების შემთხვევებიც. დაინტერესების შემთხვევაში, საზოგადოებას ეძლევა შესაძლებლობა, მიიღოს მონაწილეობა კანონპროექტების შემუშავების პროცესში. ხშირ შემთხვევაში ინიციატივა მიმდინარეობს საზოგადოებიდან და არა სახელმწიფო უწყებებიდან.

ზოგიერთი მუნიციპალიტეტი²⁴⁶ აღნიშნავს, რომ ადგილობრივი თვითმმართველობის მიერ ორჰუსის კონვენციით განსაზღვრულ ვალდებულებათა სრულყოფილი შესრულებისათვის მნიშვნელოვანია, ჩამოყალიბდეს სისტემური მიდგომა ადგილობრივი თვითმმართველობის საჯარო მოხელეთა შესაძლებლობების განვითარებისათვის. ამ მიმართულებით გარკვეული წინსვლა აღინიშნება, მაგრამ განხორციელებული ღონისძიებები, ტრენინგები არ არის საკმარისი. შედეგები არამდგრადია საჯარო დაწესებულებების ხშირი სტრუქტურული რეფორმირებისა და თანამშრომელთა ხშირი ცვლის გამო. ასევე მწირი ადამიანური და ფინანსური რესურსი კვლავ რჩება ერთ-ერთ ხელშემშლელ ფაქტორად აქტოვების ეფექტიანად განსახორციელებლად.

XXVI. დამატებითი ინფორმაცია მე-8 მუხლის დებულებების პრაქტიკული გამოყენების შესახებ

მოგვაწოდეთ დამატებითი ინფორმაცია მე-8 მუხლში მოცემული საკითხებთან

²⁴⁴ საქართველოს კონსტიტუციით, სზაკ-ით, „გარემოს დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონითა და გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით.
²⁴⁵ საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსი.
²⁴⁶ მესტიის, ხობისა და მარტვილის მუნიციპალიტეტები.

დაკავშირებით გადაწყვეტილების მიღების პროცესში საზოგადოების მონაწილეობის შესახებ დებულებების პრაქტიკული გამოყენების თაობაზე.

პასუხი:

ადმინისტრაციული ორგანო ხშირ შემთხვევაში აქვეყნებს ინფორმაციას მის ოფიციალურ ვებ-გვერდზე და არასამთავრობო ორგანიზაციების მეშვეობით. კანონპროექტებისა და მნიშვნელოვანი საკანონმდებლო ცვლილებების განხორციელებისას სგდსმს-ს ვებ-გვერდზე ხდება საკანონმდებლო პროექტების განთავსება და საჯარო განხილვების ჩატარება, მაგ.:

ნარჩენების მართვის კოდექსიდან გამომდინარე დამტკიცდა განახლებული “საქართველოს ნარჩენების მართვის 2016 – 2030 წლების ეროვნული სტრატეგია” და “ნარჩენების მართვის 2022-2026 წლების ეროვნული სამოქმედო გეგმა”,²⁴⁷ რომლის შემუშავების პროცესში აქტიურად ჩატარდა საჯარო განხილვები ადგილობრივი და საერთაშორისო ექსპერტების, არასამთავრობო ორგანიზაციების, ბიზნეს ომბუდსმენის აპარატის და სხვა დაინტერესებული მხარეების ჩართულობით; სექტორული, საკონსულტაციო და სამუშაო შეხვედრები; დისკუსიები კომპანიებთან; მედიატურები;

ჩატარდა „ბიოლოგიური მრავალფეროვნების შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტის 8 , ხოლო არასამთავრობო ორგანიზაციების მოთხოვნით - 9 საჯარო განხილვა სამუშაო ჯგუფთან ერთად. ამ ეტაპზე კანონპროექტი წარდგენილია საქართველოს პარლამენტში დასამტკიცებლად;

შემუშავდა საძოვრების მდგრადი მართვის ეროვნული პოლიტიკის დოკუმენტი,²⁴⁸ რომელიც საფუძვლად დაედო საკანონმდებლო პაკეტის მომზადებას საძოვრების მართვის სფეროში.²⁴⁹ საჯარო განხილვები დაგეგმილია ყველა რეგიონში;

დაინტერესებული საზოგადოების მხრიდან მოსაზრებების წარმოდგენის მიზნით, პროაქტიულად ვრცელდება დაცული ტერიტორიების დაარსების შესახებ კანონის პროექტები და ტარდება კანონპროექტების საჯარო განხილვები;

ქვეყანაში ამოქმედებული მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულებების (მგვ) დანერგვის ხელშეწყობის მიზნით, სგდსმს-ს მიერ 2022-2023წწ გაიმართა ფართომასშტაბიანი შეხვედრები²⁵⁰ როგორც მგვ ორგანიზაციებთან (PRO),²⁵¹ ასევე, ერთობლივად, სამიზნე ჯგუფებთან, დაინტერესებულ მხარეებთან,²⁵² მათ შორის, კერძო და არასამთავრობო სექტორებთან. ასევე, სგდსმს-ს მიერ მიერ განხორციელდა ცნობიერების ასამაღლებელი კამპანიები მედიისა და სოციალური ქსელის საშუალებით.

ზოგადად, სსიპ გიგც ხელს უწყობს საზოგადოების ჩართულობას საკანონმდებლო აქტების პროექტების და სტრატეგიული დოკუმენტების განხილვის პროცესში. კერძოდ, ამ მიმართულებით მოეწყო 27 საჯარო განხილვა და კონსულტაცია.²⁵³ ინფორმაცია საჯარო

²⁴⁷ საქართველოს მთავრობის 2022 წლის 9 აგვისტოს დადგენილება №414.

²⁴⁸ 2022წ.

²⁴⁹ საკანონმდებლო პაკეტის მომზადებაზე მუშაობა დაიწყო 2023წ.

²⁵⁰ სულ 7 შეხვედრა.

²⁵¹ მგვ ორგანიზაციები ახორციელებენ სპეციფიკური ნარჩენების შეგროვება/დამუშავებას, როგორც არის: საბურავების, ზეთების, ელექტრო და ელექტონული მწყობილობების, ბატარეებისა და აკუმულატორები ნარჩენები.

²⁵² ბიზნესომბუდსმენი, სხვადასხვა სამინისტროების, ბიზნეს ასოციაციის და კერძო სექტორის წარმომადგენლები.

²⁵³ საჯარო განხილვები: 2021წ - 5 (131 მონაწილე); 2022წ - 11 (543 მონაწილე, მათ შორის, NEAP-ის 9 თემატური საჯარო განხილვა, 496 მონაწილე); 2023წ - 4 (197 მონაწილე). საჯარო კონსულტაციები:

განხილვების შესახებ საჭირო დოკუმენტებთან ერთად ვრცელდებოდა სსიპ გიგც-ის ვებ- და Facebook გვერდების, ელ-ფოსტის საშუალებით, უზრუნველყოფილი იყო შენიშვნების/კომენტარების მიღება.

საქართველოს პარლამენტის გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების კომიტეტი (კომიტეტი) აქტიურად თანამშრომლობს არასამთავრობო ორგანიზაციებთან, სამეცნიერო წრეებთან და ექსპერტებთან გარემოსდაცვითი კანონმდებლობის შემუშავების პროცესში. კომიტეტთან შეიქმნა 4 სამუშაო ჯგუფი²⁵⁴ სხვადასხვა მიმართულებით, რომელთა შემადგენლობაში, სამთავრობო სექტორთან და დარგის სპეციალისტებთან ერთად, წარმოდგენილნი არიან არასამთავრობო ორგანიზაციებისა და სამოქალაქო სექტორის წარმომადგენლები.

კომიტეტი აქტიურად მუშაობს კლიმატის ცვლილების ჩარჩო კანონის შემუშავებაზე, დაინტერესებული მხარეებისა და საზოგადოების აქტიური ჩართულობის უზრუნველსაყოფად კომიტეტმა პროცესი წარმართა თვისებრივად ახალი მიდგომის - კანონპროექტის მომზადებამდე საკონსულტაციო დოკუმენტების, მწვანე წიგნისა²⁵⁵ და თეთრი წიგნის²⁵⁶ წარდგენის საფუძველზე.

კომიტეტის, სგდბრს-სა და 25 000 ამომრჩევლის საინიციატივო ჯგუფის ერთობლივი მუშაობის შედეგად მიღებულ იქნა ცვლილებები²⁵⁷ ავტომობილების ვიზუალური გამონაბოლქვის გზებზე კონტროლის მიზნით.²⁵⁸

საქართველოს პარლამენტის აგრარულ საკითხთა კომიტეტის მიერ შემუშავებული კანონები²⁵⁹ მომზადდა ფართო სამოქალაქო ჩართულობით. ამასთან, კომიტეტი მუშაობს „წინადაგის დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტზე, რომლის მომზადების პროცესშიც ასევე უზრუნველყოფილია ყველა დაინტერესებული მხარის ინფორმირება და მათი ჩართულობა. ზემოაღნიშნული კომიტეტი ყოველწლიურად ისმენდა სგდსმს-ს და მის სტრუქტურაში შემავალი უწყებების საქმიანობის ანგარიშებს, რაც მიმდინარეობდა სამოქალაქო სექტორის მონაწილეობით, მათთვის მოსაზრებების/შენიშვნების გამოთქმის უფლების უზრუნველყოფით.

XXVII. მუხლი 8-ის საკითხებთან დაკავშირებული ინტერნეტ-მისამართები

2022წ - 1, 2023წ - 6 (სულ 1069 მონაწილე).

²⁵⁴ავტოსატრანსპორტო საშუალებების გამონაბოლქვისა და ეკოტრანსპორტის დანერგვის ხელშეწყობის საკითხების შემსწავლელი სამუშაო ჯგუფი; გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების მართვის საკითხებზე ბიზნეს სექტორთან მომუშავე სამუშაო ჯგუფი; ქვემო ქართლის რეგიონში გარემოს დაბინძურების შემსწავლელი სამუშაო ჯგუფი; სატყეო რეფორმის შემსწავლელი სამუშაო ჯგუფი.

²⁵⁵ 2023წ კომიტეტმა საჯაროდ გამოაქვეყნა მწვანე წიგნის დოკუმენტი საზოგადოების მხრიდან მოსაზრებებისა და წინადადებების მისაღებად კლიმატის კანონში ასახვის მიზნით.

²⁵⁶ მწვანე წიგნისა და მიღებული მოსაზრებებისა და წინადადებების ანალიზის საფუძველზე მომზადდება თეთრი წიგნი, რომლის საფუძველზეც კომიტეტი შეიმუშავებს კლიმატის კანონპროექტს ფართო საზოგადოების მაქსიმალური ჩართულობით.

²⁵⁷ ცვლილებები მიზნად ისახავს ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების შემცირებას, გზებზე ტექნიკურად გაუმართავი ავტოსატრანსპორტო საშუალებების გადაადგილების მინიმუმამდე დაყვანით.

²⁵⁸ აღსრულება დაიწყო 2024წ სექტემბრიდან.

²⁵⁹ საქართველოს კანონი „სოფლის მეურნეობისა და სოფლის განვითარების შესახებ“ (2024), საქართველოს კანონი „სურსათის დანაკარგებისა და მისი ნარჩენების შემცირების და სურსათის შეწირულების შესახებ“ (2023), საქართველოს კანონი „საქონლის ადგილწარმოშობის დასახელებისა და გეოგრაფიული აღნიშვნის შესახებ“ (2023) და საქართველოს კანონი „ქარსაფარი (მინდორდაცვითი) ზოლის შესახებ“ (2021).

XXVIII. საკანონმდებლო, ადმინისტრაციული და სხვა ზომები, რომლებიც უზრუნველყოფენ მე-9 მუხლის დებულებების განხორციელებას მართლმსაჯულებაზე ხელმისაწვდომობის შესახებ

ჩამოთვალეთ საკანონმდებლო, ადმინისტრაციული და სხვა ზომები, რომლებიც უზრუნველყოფენ მე-9 მუხლის დებულებების განხორციელებას მართლმსაჯულებაზე ხელმისაწვდომობის შესახებ.

განმარტეთ, როგორ ხორციელდება მე-9 მუხლის თითოეული პუნქტი. აღწერეთ მე-2 მუხლის შესაბამის განმარტებათა და მე-3 მუხლის მე-9 პუნქტის დისკრიმინაციის გამორიცხვის მოთხოვნათა გამოყენება. აგრეთვე:

(a) **1-ელ პუნქტთან** მიმართებაში, რა ზომებია მიღებული, რომ:

(i) ნებისმიერ პირს, რომელსაც მიაჩნია, რომ მის მიერ ინფორმაციის მოთხოვნაზე სათანადო რეაგირება არ მოხდა, ხელი მიუწვდებოდეს სასამართლოს ან სხვა, კანონმდებლობის შესაბამისად დაფუძნებული, დამოუკიდებელი და მიუკერძოებელი ორგანოს მიერ საკითხის გადასინჯვის პროცედურაზე;

(ii) თუ კანონმდებლობით დადგენილია ამგვარი გადასინჯვის პროცედურა სასამართლოს მიერ, ამ პირს ხელი მიუწვდებოდეს აგრეთვე სხვა, კანონმდებლობით დადგენილ ოპერატიულ უფასო ან იაფ პროცედურაზე საჯარო დაწესებულების მიერ საკითხის გადასინჯვის ან დამოუკიდებელი და მიუკერძოებელი ორგანოს მიერ საკითხის განსახილველად, რომელიც არ შედის სასამართლო სისტემაში;

(iii) აღნიშნული პუნქტის შესაბამისად მიღებული საბოლოო გადაწყვეტილებები სავალდებულო იყოს შესასრულებლად საჯარო დაწესებულებისათვის; და დასაბუთება ჩამოყალიბდეს წერილობით, იმ შემთხვევაში მაინც, როდესაც ინფორმაციის გაცემაზე ითქვა უარი.

რა ზომებია მიღებული, რომ:

(b) ეროვნული კანონმდებლობის ფარგლებში, დაინტერესებული საზოგადოების წევრებს, რომლებიც აკმაყოფილებენ **მე-2 პუნქტში** ჩამოყალიბებულ მოთხოვნებს, ხელი მიუწვდებოდეთ სასამართლოს ან სხვა, კანონმდებლობის შესაბამისად დაფუძნებული დამოუკიდებელი და მიუკერძოებელი ორგანოს მიერ საკითხის გადასინჯვის პროცედურაზე, ნებისმიერი გადაწყვეტილების, ქმედების ან უმოქმედობის პროცედურული თუ შინაარსობრივი კანონიერების გადასახედად, რომელიც მე-6 მუხლის დებულებებს ეწინააღმდეგება;

(c) **მე-3 პუნქტთან** დაკავშირებით: საზოგადოების წარმომადგენლებს, რომლებიც აკმაყოფილებენ ეროვნული კანონმდებლობით დადგენილ მოთხოვნებს, თუკი ასეთი არსებობს, ხელი მიუწვდებოდეთ ადმინისტრაციულ ან სასამართლო პროცედურაზე კერძო პირების ან საჯარო ორგანოების იმ ქმედებების თუ უმოქმედობის გასასაჩივრებლად, რომლებიც გარემოს დაცვის ეროვნული კანონმდებლობის დებულებებს ეწინააღმდეგება;

(d) მე-4 პუნქტთან დაკავშირებით:

(i) 1-ელ, მე-2 და მე-3 პუნქტებში მოცემული პროცედურები ეფექტიანი გამოსწორების ზომებს ითვალისწინებდნენ;

(ii) აღნიშნული პროცედურები ამ პუნქტის დანარჩენ მოთხოვნებს აკმაყოფილებდნენ;

(e) მე-5 პუნქტთან მიმართებაში: საზოგადოებას მიეწოდებოდა ინფორმაცია ადმინისტრაციული თუ სასამართლო პროცედურის ხელმისაწვდომობის შესახებ.

პასუხი:

(a) საქართველოს კანონმდებლობის²⁶⁰ თანახმად:

ნებისმიერ პირს შეუძლია საჯარო დაწესებულების მიერ ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის მისი უფლების დარღვევა გაასაჩივროს ზემდგომ ადმინისტრაციულ ორგანოში ან სასამართლოში. მიღებული საბოლოო გადაწყვეტილება სავალდებულოა შესასრულებლად საჯარო დაწესებულებისათვის. ინფორმაციაზე უარის გაცემის შემთხვევაში, საჯარო დაწესებულება ვალდებულია გადაწყვეტილების მიღებიდან 3 დღის ვადაში პირს წერილობით განუმარტოს მისი უფლებები და გასაჩივრების წესი, მიუთითოს ის სტრუქტურული ქვედანაყოფი ან საჯარო დაწესებულება, რომელთანაც წარმოებდა კონსულტაცია ინფორმაციის გაცემაზე უარის თქმის გადაწყვეტილების მიღებისას;²⁶¹

საზოგადოების ნებისმიერ წარმომადგენელს უფლება აქვს, გაასაჩივროს ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ ამ კოდექსის შესაბამისად მიღებული გადაწყვეტილება, თუ მიიჩნევს, რომ არ იქნა უზრუნველყოფილი ამ კოდექსით გათვალისწინებული გადაწყვეტილების მიღების პროცესში მისი მონაწილეობა ან სხვაგვარად დაარღვია საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი მოთხოვნები.

(b) ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილების გასაჩივრება გათვალისწინებული და დარეგულირებულია,²⁶² კერძოდ, ადმინისტრაციული ორგანოს გადაწყვეტილებასთან/ქმედებასთან დაკავშირებით დაინტერესებული მხარე უფლებამოსილია, ადმინისტრაციული საჩივრით მიმართოს ადმინისტრაციულ ორგანოს. ადმინისტრაციულ საჩივარს განიხილავს/გადაწყვეტს ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამომცემი ადმინისტრაციული ორგანო, თუ იქ არსებობს ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამომცემი ან სტრუქტურული ქვედანაყოფის ზემდგომი თანამდებობის პირი. ხოლო ადმინისტრაციული ორგანოს ხელმძღვანელი თანამდებობის პირის მიერ გამოცემული ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის თაობაზე წარდგენილ საჩივარს განიხილავს და გადაწყვეტს ზემდგომი ადმინისტრაციული ორგანო. აღნიშნულ შემთხვევაში დადგენილია ადმინისტრაციული საჩივრის განხილვა-წარმოების ჩატარების წესი. საჩივრის განხილვის პროცესში ადმინისტრაციული ორგანო ვალდებულია, მოიწვიოს დაინტერესებული მხარეები მათი მონაწილეობისა და საკუთარი ინტერესების დაცვის მიზნით და ჩაატაროს ღია ზეპირი მოსმენა.

(c) კანონმდებლობა²⁶³ არეგულირებს კონვენციის მე-9 მუხლის მე-3 პუნქტის მოთხოვნებს,

²⁶⁰ საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსი (სზაკ).

²⁶¹ სზაკ, მუხლი 41.

²⁶² სზაკ, თავი XIII.

²⁶³ სზაკ, საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსი (1999), საქართველოს სამოქალაქო

კერძოდ, ნებისმიერ პირს აქვს უფლება მიმართოს ზემდგომ ადმინისტრაციულ ორგანოს ან სასამართლოს, თუ თვლის, რომ მისი უფლება დაირღვა ან ადმინისტრაციული ორგანოს გადაწყვეტილებით/ქმედებით მას მიადგა გარკვეული ზიანი ან შეიზღუდა მისი უფლებები.

(d) კონვენციის მე-4 პუნქტთან დაკავშირებით მიღებული ზომები გულისხმობს კანონმდებლობით განმტკიცებულ შესაძლებლობებს, რაც დადგენილია საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსით²⁶⁴ (სასამართლოს შეუძლია სარჩელის აღძვრამდე მიიღოს დროებითი განჩინება, როცა არსებობს საფრთხე, რომ არსებული მდგომარეობის შეცვლით ხელი შეეშლება განმცხადებლის უფლების რეალიზაციას ან აღნიშნული მნიშვნელოვნად გართულდება) და სამოქალაქო საპროცესო კოდექსით.²⁶⁵

(e) სზაკ არეგულირებს საჯარო ადმინისტრაციული წარმოების საკითხებს.²⁶⁶ კერძოდ, ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემა საჯარო ადმინისტრაციული წარმოების გამოყენებით, საჯარო გაცნობისათვის დოკუმენტების წარდგენის შესახებ ცნობის გამოქვეყნება და წარსადგენი დოკუმენტების ნუსხა, საკუთარი მოსაზრების წარდგენის წესი, ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის პროექტის მომზადება და საჯარო გაცნობისათვის წარდგენა, და ა.შ. კანონმდებლობით²⁶⁷ დარეგულირებულია ადმინისტრაციული საჩივრის ადმინისტრაციულ ორგანოში წარდგენის, მისი განხილვისა და გადაწყვეტილების მიღების და ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის ან გადაწყვეტილების მიღების პროცესში მონაწილეობის კუთხით ადმინისტრაციული ორგანოს მხრიდან მოქალაქის მიმართ უფლებათა დარღვევის შემთხვევებში მოქალაქის მიერ სასამართლოში სარჩელის წარდგენის პროცედურები.

გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით განსაზღვრულია გარემოსდაცვით საკითხებზე გადაწყვეტილების მიმღები ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ, მოთხოვნის შემთხვევაში, მისი უფლებამოსილების განხორციელებასთან დაკავშირებული ნებისმიერი საჯარო ინფორმაციის საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა.²⁶⁸

სხვადასხვა სახელმწიფო ორგანოები, არასამთავრობო და საერთაშორისო ორგანიზაციები აწარმოებენ კამპანიებს მართლმსაჯულებაზე ხელმისაწვდომობის საკითხებში საზოგადოების ცნობიერების დონის ასამაღლებლად.

XXIX. მუხლი 9-ის განხორციელების დროს წარმოქმნილი წინააღმდეგობები

აღწერეთ, თუ რა წინააღმდეგობები გამოიკვეთა მე-9 მუხლის შესრულებისას.

პასუხი:

საქართველოს კანონმდებლობა გარემოსდაცვით საკითხებთან მიმართებით ადგენს როგორც საჩივრების, ასევე, სარჩელების განხილვის წესებს. შესაბამისად, გარემოსდაცვითი მართლმსაჯულების ხელმისაწვდომობის კუთხით პრაქტიკაში რაიმე მკვეთრი ბარიერი არ

საპროცესო კოდექსი (1997) და საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი (2009).

²⁶⁴ მუხლები 29 და 31.

²⁶⁵ თავი XXIII.

²⁶⁶ თავი IX.

²⁶⁷ სზაკ, საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსი.

²⁶⁸ მუხლი 33.

იკვეთება. თუმცა უნდა აღინიშნოს, რომ სასამართლოში გარემოსდაცვით ინფორმაციაზე ხელმისაწვდომობის უფლების დარღვევასთან დაკავშირებით შეტანილი სარჩელების განხილვის ვადის დარღვევის შემთხვევები აღინიშნება, რაზეც მიუთითებს სახალხო დამცველიც, მიუხედავად იმისა, რომ გარემოსდაცვით მართლმსაჯულებაზე ხელმისაწვდომობის კუთხით ეროვნულ კანონმდებლობას პოზიტიურად აფასებს. ამასთან, სახალხო დამცველი მიუთითებს გარემოსდაცვით საქმეებში ადმინისტრაციული აქტის მოქმედების დროებითი შეჩერების/უზრუნველყოფის ღონისძიებების გამოყენების დაბალ მაჩვენებელზეც.

XXX. დამატებითი ინფორმაცია მუხლი 9-ის დებულებების პრაქტიკული გამოყენების შესახებ

მოგვაწოდეთ დამატებითი ინფორმაცია მე-9 მუხლის დებულებათა პრაქტიკული განხორციელების შესახებ. მაგ. წარმოებს თუ არა გარემოსდაცვითი მართლმსაჯულების სტატისტიკა და თუ არსებობს დახმარების მექანიზმები მართლმსაჯულების ხელმისაწვდომობისათვის ფინანსურ ან სხვა დაბრკოლებათა შესუსტების ან მოხსნისათვის?

პასუხი:

მოსამართლეების მიერ კონვენციის გამოყენების პრაქტიკა არსებობს. საქართველოს საერთო სასამართლოებში წარმოებს გარემოსდაცვითი სამართლებრივი დავების აღრიცხვა:

საქალაქო სასამართლოები:²⁶⁹

- თბილისი: შესულია 1100 ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის მასალა;²⁷⁰ სისხლის სამართლის საქმეთა კოლეგიაში და საგამომიებო და წინასასამართლო სხდომის კოლეგიაში შესულია 24 ;²⁷¹
- რუსთავი: შესულია 259 ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის, 17 სისხლის სამართლის საქმე;²⁷²
- ქუთაისი: შესულია 668 ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის, 43 სისხლის სამართლის საქმე;²⁷³
- ფოთი: შესულია/განხილულია 234 ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის, 31 სისხლის სამართლის საქმე;
- საქართველოს რაიონულ სასამართლოებში გარემოს დაცვის სფეროში შესულია 11 607 ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის, 621 სისხლის სამართლის საქმე;²⁷⁴
- თბილისის სააპელაციო სასამართლოში ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა შესახებ შესულია 1415,²⁷⁵ სისხლის სამართლის - 54 საქმე;²⁷⁶

²⁶⁹ ერთ საქალაქო სასამართლოში სეგრეგირებული სტატისტიკა არ წარმოებს.

²⁷⁰ შესულია ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიაში სგდსმს-ს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულება გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტიდან.

²⁷¹ განაჩენის გამოტანით დასრულდა 22 საქმე.

²⁷² 258 ადმინისტრაციული საქმის განხილვა დასრულებულია, 1 საქმეზე მიმდინარეობს განხილვა. 17 სისხლის სამართლის საქმიდან 15-ზე გამოტანილია განაჩენი, 1 დაუბრუნდა პროკურატურას.

²⁷³ 621 ადმინისტრაციული და 37 სისხლის სამართლის საქმის განხილვა დასრულებულია.

²⁷⁴ სტატისტიკა ეყრდნობა 19 რაიონული სასამართლოს მიერ მოწოდებულ ინფორმაციას, 2 რაიონულ სასამართლოში ზემოაღნიშნული სტატისტიკას არ აწარმოებს.

²⁷⁵ განხილულია 1406, მიმდინარეა 9 საქმე.

²⁷⁶ წინა წლის ნაშთის გათვალისწინებით, განხილულია 56 საქმე.

- ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოში შესულია 1484 ადმინისტრაციული, 19 სისხლის სამართლის საქმე;²⁷⁷
 - საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატაში შესულია 19 საქმე;²⁷⁸
 - სგდმს-ს სახელზე აღირიცხა 24 სასამართლო საქმე, აქედან 22 არის მიმდინარე საქალაქო, სააპელაციო და უზენაეს სასამართლოებში; ერთი დასრულდა სგდმს-ს სასარგებლოდ, ერთი შეწყდა სარჩელის უკან გახმობის გამო.
 - გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი: გამოვლინდა გარემოსდაცვითი კანონმდებლობის დარღვევის 34 077 ფაქტი²⁷⁹;
 - სსიპ მინერალური რესურსების ეროვნული სააგენტო: გამოვლინდა ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის 3461 ფაქტი.
- ორჭუსის კონვენციით გათვალისწინებული ორდონიანი მართლმსაჯულების ხელმისაწვდომობის კუთხით აღსანიშნავია, რომ სასამართლოზე ხელმისაწვდომობა სცდება მუნიციპალიტეტის კომპეტენციას. მუნიციპალიტეტის კომპეტენციაში მხოლოდ ადმინისტრაციული სამართალწარმოება შედის. გარემოსდაცვით საკითხებთან დაკავშირებით ადმინისტრაციული სამართალწარმოება ხორციელდება ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსით დადგენილი მოთხოვნების შესაბამისად, რომელიც სრულად შეესაბამება ორჭუსის კონვენციით დადგენილ მოთხოვნებს. ამ მხრივ აღსანიშნავია თბილისის მუნიციპალიტეტის მერიის პრაქტიკა, კერძოდ: აღნიშნული კოდექსის თანახმად დაინტერესებული მხარე, რომელსაც შეუძლია გაასაჩივროს ადმინისტრაციული სამართლებრივი აქტი, არის მხოლოდ ის პირი, რომლის კანონიერ ინტერესზე “პირდაპირ ან უშუალო გავლენას ახდენს ეს ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი”. მთელ რიგ სამართალწარმოების პროცესში კი თბილისის მერია ეყრდნობა არა ზემოაღნიშნული კოდექსით, არამედ ორჭუსის კონვენციით გათვალისწინებულ “დაინტერესებული მხარის” განმარტებას, რომელიც უფრო ფართოა და საზოგადოების იმ წევრებსაც მიიჩნევს დაინტერესებულ მხარედ, რომელთა კანონიერ ინტერესზეც შესაძლოა ზეგავლენა იქონიოს მიღებულმა ადმინისტრაციულ-სამართლებრივმა აქტმა. შესაბამისად, საზოგადოების უფრო ფართო წრეს შეუძლია ისარგებლოს ამ გარემოსდაცვითი უფლებით და ჰქონდეს კონტროლის ბერკეტი მუნიციპალიტეტის დონეზე მიღებულ გარემოსდაცვით გადაწყვეტილებებთან დაკავშირებით.
- საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს მმართველობის სფეროში მოქმედი შპს საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანიას

²⁷⁷ წინა წლის ნაშთის გათვალისწინებით, განხილულია 1484 საქმე.

²⁷⁸ დაუშვებლად ცნობილია 17 საკასაციო საჩივარი, 1 საქმეზე განაჩენი დატოვებულია უცვლელად, 1 საქმეში განაჩენში შეტანილ იქნა ცვლილება. მიმდინარე საქმეები არ არის.

²⁷⁹ სგდმს-ს სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი კომპეტენციის ფარგლებში აწარმოებს გამოვლენილი სამართალდარღვევების აღრიცხვა/სისტემატიზაცია/ანალიზს. გამოვლინილი გარემოსდაცვითი კანონმდებლობის დარღვევის 34077 ფაქტიდან: ადმინისტრაციული - 32632 , სისხლის სამართლის ნიშნების - 1445 . ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ფაქტებზე შედგენილი ოქმები გადაგზავნილია შესაბამის სასამართლო ორგანოებში, ხოლო საქმეები სისხლის სამართლის ნიშნების მქონე ფაქტების თაობაზე გადაგზავნილია სამართალდამცავ ორგანოებში შემდგომი რეაგირებისთვის.

გააჩნია საჩივრების მექანიზმი მოქალაქეების მხრიდან პრობლემის აღმოჩენის ან შეკითხვების შემთხვევაში²⁸⁰. შემუშავებულია²⁸¹ საჩივრების განხილვის მექანიზმი, რომლის თანახმადაც, ნებისმიერ მოქალაქეს შეუძლია საჩივრით მიმართოს კომპანიას ინფრასტრუქტურული პროექტების განხორციელების პროცესში გარემოსდაცვითი კუთხით მათი უფლებების დარღვევის შემთხვევაში და მოითხოვოს შესაბამისი რეაგირება.

„საერთო სასამართლოების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის თანახმად,²⁸² მოსამართლე თავის საქმიანობაში დამოუკიდებელია, იგი ფაქტობრივ გარემოებებს აფასებს და გადაწყვეტილებებს იღებს მხოლოდ საქართველოს კონსტიტუციის, საერთაშორისო სამართლის საყოველთაოდ აღიარებული პრინციპებისა და ნორმების, სხვა კანონების შესაბამისად და თავისი შინაგანი რწმენის საფუძველზე. შესაბამისად, როგორც საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი, ასევე ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსი განსაზღვრავს იმ პირთა წრეს, რომლებიც თავისუფლდებიან სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ სასამართლო ხარჯების გადახდისაგან, ასევე გათვალისწინებულია სასამართლო ხარჯების გადახდის გადავადება და მათი ოდენობის შემცირება.

XXXI. მე-9 მუხლის საკითხებთან დაკავშირებული ინტერნეტ-მისამართები

<https://www.constcourt.ge/ka>; www.court.ge

XXXII. ზოგადი შენიშვნები კონვენციის მიზნებთან დაკავშირებით:

რამდენადაც მიზანშეწონილია, აღწერეთ, როგორ უწყობს ხელს კონვენციის განხორციელება დღევანდელი და მომავალი თაობების თითოეული პიროვნების უფლების დაცვას, იცხოვროს სათანადო და მისი ჯანმრთელობისა და კეთილდღეობისათვის შესაბამის გარემოში.

პასუხი:

კონვენციასთან საქართველოს მიერთებამ მნიშვნელოვნად გაზარდა მოქალაქეთა შესაძლებლობა, გააკონტროლონ, თუ როგორ იცავს სახელმწიფო გარემოს და შეიტანონ წვლილი გარემოს დაცვაში. ზოგადი ტენდენცია მიუთითებს საზოგადოების აქტივობის ზრდაზე, რაც შესაბამის გამოხმაურებას ჰპოვებს სამთავრობო უწყებების მხრიდან. თუმცა, მნიშვნელოვანია საზოგადოების აქტიურობის გაზრდა კონკრეტულ საქმეებში მათი მონაწილეობის და შესაბამისი ღონისძიებების განხორციელების, მათ შორის, გარემოს დაცვასა და მდგრად განვითარებასთან დაკავშირებულ საკითხებზე საზოგადოების ცნობიერების ამაღლების გზით.

XXXIII. საკანონმდებლო, ადმინისტრაციული და სხვა ზომები მუხლი 6 bis-სა და დანართი I bis-ს დებულებების განსახორციელებლად, რომელიც ეხება გენეტიკურად მოდიფიცირებულ ორგანიზმებს

²⁸⁰ დაკავშირება ხდება ოფიციალურად (Edocument – 7-8 წერილი თვეში), ელექტრონული ფოსტით (info@waste.gov.ge - საშუალოდ 1-2 წერილი თვეში), ტელეფონზე (სკოპინგ-ანგარიშის გამოქვეყნების პერიოდში მოქმედებს დამატებითი მობილური ტელეფონი მოქალაქეების მხრიდან შენიშვნების გაზიარებისთვის) ან კომპანიის Facebook გვერდზე (საანგარიშო პერიოდში შემოსულია 168 შეტყობინება).

²⁸¹ მექანიზმი შემუშავებულია „ურბანული მომსახურების გაუმჯობესების საინვესტიციო პროგრამის“ ფარგლებში. პროგრამა უზრუნველყოფს გარემოსდაცვით საკითხებზე მოსახლეობის ჩართულობას პროექტის განხორციელების დაწყებამდე, წინასწარი ეკოლოგიური კვლევის ანგარიშის მომზადების ეტაპზე.

²⁸² მუხლი 7.

საკანონმდებლო, ადმინისტრაციულ და სხვა ზომებთან დაკავშირებით, რომლებიც ახორციელებენ მუხლი 6 bis-ში მოცემულ დებულებებს გენეტიკურად მოდიფიცირებული ორგანიზმების გარემოში განზრახ ინტროდუქციისა და საბაზრო ქსელში მათი განთავსების შესახებ გადაწყვეტილებების მიღებისას საზოგადოების მონაწილეობას, აღწერეთ:

(a) მუხლი 6 bis 1-ელ პუნქტთან დაკავშირებით და:

(i) დანართი I bis 1-ელ პუნქტთან დაკავშირებით, რამდენად არის უზრუნველყოფილი ქვეყნის საკანონმდებლო მარეგულირებელ ჩარჩოში საზოგადოების ეფექტიანი ინფორმირებულობა და მისი მონაწილეობა მუხლი 6 bis დებულებებში მოცემულ საკითხებთან დაკავშირებით გადაწყვეტილებების მიღებაში;

(ii) დანართი I bis პუნქტ 2-თან დაკავშირებით, ქვეყნის საკანონმდებლო მარეგულირებელ ჩარჩოში არსებული ნებისმიერი სახის გამონაკლისი დანართი I bis-ში მოცემულ საზოგადოების მონაწილეობის პროცედურასთან დაკავშირებით და კრიტერიუმები ასეთი გამონაკლისებისათვის;

რა ზომებია მიღებული, რომ:

(iii) დანართი I bis პუნქტ 3-თან დაკავშირებით: საზოგადოებას ადეკვატურად, დროულად და ეფექტიანად მიუწვდებოდეს ხელი გარემოში განზრახ ინტროდუქციისა და საბაზრო ქსელში განთავსებისათვის უფლებამოსილების მისაღებად წარდგენილი შეტყობინების შესახებ მოკლე ინფორმაციასა და ანგარიშზეც, იმ შემთხვევაში, თუ ასეთი შეფასების ანგარიში არსებობს;

(iv) დანართი I bis პუნქტ 4-თან დაკავშირებით: ამ პუნქტში მოცემული ინფორმაცია არავითარ შემთხვევაში იქნეს მიჩნეული კონფიდენციალურად;

(v) დანართი I bis პუნქტ 5-თან დაკავშირებით: უზრუნველყოფილ იქნეს გადაწყვეტილების მიღების პროცედურების გამჭვირვალობა და შესაბამის პროცედურულ ინფორმაციაზე საზოგადოების ხელმისაწვდომობა, რაც, მოიცავს შემდეგს:

a. შესაძლო გადაწყვეტილებების ხასიათს;

b. ინფორმაციას გადაწყვეტილების მიღებაზე პასუხისმგებელ ხელისუფლების ორგანოებზე;

c. საზოგადოების მონაწილეობის უზრუნველყოფის მიზნით დანართი I bis 1-ლი პუნქტის შესაბამისად შემუშავებულ ზომებს;

d. ხელისუფლების ორგანოების მითითებას, რომლებისგანაც შესაძლოა შესაბამისი ინფორმაციის მიღება;

e. ხელისუფლების ორგანოების მითითებას, სადაც შესაძლებელია კომენტარების წარდგენა; კომენტარების წარდგენისათვის საჭირო ვადას.

(vi) დანართი I bis პუნქტ 6-თან დაკავშირებით: ხორციელდებოდეს დანართი I bis პუნქტ

1-ში განსაზღვრული დებულებები, რომლის თანახმადაც საზოგადოებას ექნება შესაძლებლობა ნებისმიერი მისაღები წესით წარადგინოს კომენტარი, ინფორმაცია, ანალიზი ან მოსაზრება, რომლებსაც ის მიიჩნევს საჭიროდ შეთავაზებულ განზრახ ინტროდუქციასა თუ საბაზრო ქსელში განთავსებასთან დაკავშირებით;

(vii) დანართი I bis **პუნქტ 7-თან** დაკავშირებით: ჯეროვანი ყურადღება მიექცეს დანართი I bis 1-ლი პუნქტის შესაბამისად ორგანიზებულ საზოგადოების მონაწილეობის შედეგებს.

პასუხი:

კანონმდებლობის თანახმად,²⁸³ საქართველოს ტერიტორიაზე აკრძალულია ცოცხალი გენმოდიფიცირებული ორგანიზმების (გმო) გარემოში ინტროდუქცია და საბაზრო ქსელში განთავსება, იმპორტი და რექსპორტი.²⁸⁴ კანონის ერთ-ერთ მიზანს წარმოადგენს ხელი შეუწყოს ცოცხალი გმო-ს გამოყენების სფეროში არსებული ინფორმაციის საზოგადოებისთვის ხელმისაწვდომობის და ამ სფეროში გადაწყვეტილების მიღების პროცესში საზოგადოების მონაწილეობას.²⁸⁵ სავალდებულოა ცოცხალი გმო-ს შესახებ ერთიანი საჯარო რეესტრის შექმნა და სპეციალურ ინტერნეტგვერდზე განთავსება, რომელშიც ასახულ უნდა იქნეს ინფორმაცია მხოლოდ ჩაკეტილ სისტემაში გამოყენებული გმო-ს შესახებ. განსაზღვრულია რეესტრში შესატანი სავალდებულო ინფორმაციის ნუსხა.²⁸⁶ რეესტრის ფუნქციონირება დაკავშირებულია გმო-ს ჩაკეტილ სისტემაში გამოყენების ლიცენზიის გაცემასთან. კანონის ამოქმედებიდან დღემდე, მსგავსი ლიცენზიის მოთხოვნაზე სგდსმს-ში განაცხადი არ ფიქსირდება.

„სურსათად/ცხოველის საკვებად განკუთვნილი გენეტიკურად მოდიფიცირებული ორგანიზმებისა და მათგან წარმოებული გენმოდიფიცირებული პროდუქტის ეტიკეტირების შესახებ“ (2014) კანონის მიზნებია:

- მომხმარებელთა ინფორმირება სურსათად/ცხოველის საკვებად განკუთვნილი გმო-სა და მათგან წარმოებული გენმოდიფიცირებული პროდუქტის შესახებ;
- მომხმარებელთა ინტერესების დაცვა, რათა მათ ჰქონდეთ თავისუფალი არჩევანის საშუალება;
- სურსათად/ცხოველის საკვებად განკუთვნილი გმო-სა და მათგან წარმოებული გენმოდიფიცირებული პროდუქტის ეტიკეტირების წესების დადგენა და მათ შესრულებაზე სახელმწიფო კონტროლის განხორციელება;
- სურსათად/ცხოველის საკვებად განკუთვნილი გმო-სა და მათგან წარმოებული გენმოდიფიცირებული პროდუქტის ეტიკეტირების სფეროში ევროკავშირის კანონმდებლობითა და სხვა საერთაშორისო აქტებით დადგენილ სამართლებრივ

²⁸³ „ცოცხალი გენმოდიფიცირებული ორგანიზმების შესახებ“ საქართველოს კანონი (2014).

²⁸⁴ მუხლები 7 და 4.

²⁸⁵ მუხლი 26.

²⁸⁶ საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის მინისტრის ბრძანება (N165, 2014) „ცოცხალი გენმოდიფიცირებული ორგანიზმების ერთიანი რეესტრის შესახებ დებულებების დამტკიცების თაობაზე“.

ნორმებთან საქართველოს კანონმდებლობის დაახლოება/ჰარმონიზაციის ხელშეწყობა.

საქართველოს მთავრობის დადგენილებები²⁸⁷ აყალიბებენ შესაბამის მოთხოვნებს ეტიკეტირების მიმართ, კერძოდ, გმო კომპონენტების არსებობის შესახებ ინფორმაციის განთავსებას, რაც საშუალებას აძლევს მომხმარებელს გააკეთოს არჩევანი სურსათის შეძენისას; აწესრიგებენ ურთიერთობებს ბიზნესოპერატორს, სახელმწიფო კონტროლის განმახორციელებელ ორგანოებსა და მომხმარებლებს შორის.

სსიპ სურსათის ეროვნული სააგენტო ახორციელებს გენეტიკურად მოდიფიცირებული სურსათისა და ცხოველის საკვების ავტორიზაციას.

XXXIV. დანართი I bis და მუხლი 6 bis დებულებების განხორციელების დროს წარმოქმნილი წინააღმდეგობები

აღწერეთ წარმოქმნილი წინააღმდეგობა დანართი I bis-სა და მუხლი 6 bis განხორციელების დროს.

პასუხი:

შესაბამისი ტესტირების აკრედიტებული ლაბორატორიების, კვალიფიციური კადრების ნაკლებობა; გმო-ს შემცველ პროდუქტებთან და სასურსათო ნედლეულთან დაკავშირებული რისკის შეფასების მეთოდოლოგიის შესახებ დაბალი ინფორმირებულობა.

XXXV. დამატებითი ინფორმაცია დანართი I bis და მუხლი 6 bis დებულებების პრაქტიკული გამოყენების თაობაზე

მოგვაწოდეთ დამატებითი ინფორმაცია მუხლი 6 bis დებულებების პრაქტიკული განხორციელების შესახებ, რომელიც ეხება გმო-ს გარემოში განზრახ ინტროდუქციისა და საბაზრო ქსელში განთავსების თაობაზე გადაწყვეტილების მიღების პროცესში საზოგადოების მონაწილეობას; მაგალითად, არის თუ არა ხელმისაწვდომი სტატისტიკური ან სხვა სახის ინფორმაცია ასეთ გადაწყვეტილებებში საზოგადოების მონაწილეობის შესახებ ან საზოგადოების მონაწილეობის პროცედურებიდან გამონაკლისების დაშვების თაობაზე გადაწყვეტილებების მიღების შესახებ, რაც განსაზღვრულია დანართი I bis მე-2 პუნქტის შესაბამისად?

პასუხი:

ბიოწარმოების წესები²⁸⁸ სრულად გამორიცხავს გენმოდიფიცირებული ორგანიზმისა

²⁸⁷ „ტექნიკური რეგლამენტის – მომხმარებლისათვის სურსათის შესახებ ინფორმაციის მიწოდების თაობაზე დამტკიცების შესახებ“ (№301,2016) „სურსათად/ცხოველის საკვებად განკუთვნილი გენმოდიფიცირებული ორგანიზმებისა და მათგან წარმოებული გენმოდიფიცირებული პროდუქტის ეტიკეტირების წესის დამტკიცების შესახებ“ (№320,07/07/2015), „მოთხოვნები გენეტიკურად მოდიფიცირებული სურსათისა და ცხოველის საკვების შესახებ“ (№549, 16/11/2018), „ტექნიკური რეგლამენტის – გენეტიკურად მოდიფიცირებული ორგანიზმების მიკვლევადობისა და ეტიკეტირების, გენეტიკურად მოდიფიცირებული ორგანიზმებისაგან წარმოებული სურსათის/ცხოველის საკვების მიკვლევადობის დამტკიცების შესახებ“ (№548, 16/11/2018); სახელმძღვანელო მითითებები „კონტროლირებად პირობებში/ჩაკეტილ სისტემებში გენმოდიფიცირებულ მიკროორგანიზმების გამოყენების შესახებ“ და „კონტროლირებად პირობებში/ჩაკეტილ სისტემებში გენმოდიფიცირებულ მიკროორგანიზმებთან მუშაობისას რისკის შეფასების განხორციელების შესახებ“ (მომზადდა შესაბამისი ევროდირექტივების მოთხოვნების გათვალისწინებით, დამტკიცდა საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის ბრძანებით, 2023წ).

²⁸⁸ „ბიოწარმოების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის დადგენილებით (N198, 30/07/2013)

და გენმოდიფიცირებული ორგანიზმიდან მიღებული პროდუქტის გამოყენებით ბიოპროდუქტის წარმოებას.

ევროკავშირთან ასოცირების შესახებ ხელშეკრულების ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი სავაჭრო სივრცის შესახებ შეთანხმების (DCFTA) „სანიტარიული და ფიტოსანიტარიული ზომების“ ფარგლებში აღებული ვალდებულებების და ევროკავშირის რეგულაციებისა და რეკომენდაციების²⁸⁹ შესაბამისად, საქართველოს მთავრობის დადგენილებებით დამტკიცებულია შემდეგი ნორმატიული აქტები:

- „მოთხოვნები გენეტიკურად მოდიფიცირებული სურსათისა და ცხოველის საკვების შესახებ“ (N549,16/10/2018);

- „ტექნიკური რეგლამენტის – გენეტიკურად მოდიფიცირებული ორგანიზმების მიკვლევადობისა და ეტიკეტირების, გენეტიკურად მოდიფიცირებული ორგანიზმებისაგან წარმოებული სურსათის/ცხოველის საკვების მიკვლევადობის დამტკიცების შესახებ“ (N548,16/10/2018);

- N548,16/10/2018 დადგენილებაში 2020წ განხორციელებული ცვლილებები (EC)No641/2004 რეგულაციის თანახმად, რომელიც ეხება (EC)N829/2003 რეგულაციის გამოყენების წესებს ახალი გენ-მოდიფიცირებული სურსათისა და ცხოველის საკვების ავტორიზებასთან, არსებული პროდუქტისა და რისკის დადებითი შეფასებისას გამოვლენილი გენ-მოდიფიცირებული მასალის შემთხვევითი ან ტექნიკურად გარდაუვალი არსებობის შესახებ შეტყობინებასთან დაკავშირებით.

სგდსმს მის ვებ-გვერდებზე განათავსებს საკანონმდებლო პროექტებს კომენტარებისთვის, ატარებს საჯარო განხილვებს ყველა დაინტერესებული მხარისათვის. არასამთავრობო სექტორი ჩართულია საზოგადოების ინფორმირების პროცესში, მონაწილეობას იღებს აღნიშნულ საკითხებზე გამართულ სამეცნიერო კონფერენციებში, სამუშაო შეხვედრებში. შექმნილია გმო შემცველი პროდუქტების წარმოებაზე მონიტორინგისა და მეცნიერული კვლევის ეროვნული ცენტრი.

XXXVI. მუხლი 6 bis განხორციელებასთან დაკავშირებული ინტერნეტ-მისამართები

მოგვაწოდეთ შესაბამისი ინტერნეტ-მისამართები სადაც, შესაძლებლობის შემთხვევაში, მითითებული იქნება გენეტიკურად მოდიფიცირებული ორგანიზმების ინტროდუქციისა და მათ შესახებ მიღებული გადაწყვეტილებების რეესტრი:

პასუხი:

საინფორმაციო მასალა გმო-ს და გმო შემცველ პროდუქტებთან დაკავშირებით პერიოდულად იბეჭდება სგდსმს-ს და სურსათის ეროვნული სააგენტოს ვებ-გვერდებზე (nfa.gov.ge).

დამტკიცებული ბიოწარმოების წესების თანახმად, განსაზღვრულია ბაზარზე გასატანი პროდუქციის ეტიკეტირება, როგორც „ბიო“, „ეკო“, „ორგანული“, „ეკოლოგიურად სუფთა“.

²⁸⁹ რეგულაცია (EC)N°1830/2003, რეკომენდაცია 2004/787/EC და რეგულაცია (EC)N°451829/2003.